

КУЛЬТУРА

WWW.KIMPRESS.BY

ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА-АСВЕТНІЦКАЯ ГАЗЕТА

10 кастрычніка — Дзень работнікаў культуры. Віншуем і дорым вам —

«Абмяркоўваем будучыню!» — так мы вызначылі тэму гэтага нумара. Прысвечана яна перспектывам Дзяржаўнай праграмы «Культура Беларусі» на 2011 — 2015 гг.

С. 2 — 14

С. 4

С. 10

С. 11

Фота Юрыя ІВАНОВА

СМАЙЛІК

ДОБРАГА НАСТРОЮ,

а таксама тыя шматлікія інтэрактыўныя магчымасці, што адкрывае перад вамі Інфармацыйны цэнтр «Культура-інфа», які будзе значную ўвагу надаваць прынамсі таленавітай моладзі Беларусі. Заўтра Дзень работнікаў культуры адзначаць і гэтыя музыканты — удзельнікі II Маладзёжнай музычнай акадэміі краін СНД, зацікаўленыя слухачы V Міжнароднага фестывалю Юрыя Башмета. Моладзь — і ёсць будучыня нацыянальнай культуры краіны!

На здымку: студэнты Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі Аляксей Багрынцаў, Аляксандра Іванова, Вольга Перагуд, Андрэй Іваноў, Кацярына Пукст і Андрэй Кушчанкоў.

3 нагоды прафесійнага свята — Дня работнікаў культуры

Паважаныя сябры!

Прыміце шчырыя віншаванні з прафесійным святам — Днём работнікаў культуры.

У гэты дзень мы ўшаноўваем кожнага, хто сваім талентам і руплівай працай улаўляе нашу Радзіму, захоўвае і прымнажае яе культурную спадчыну, дапамагае спасцігнуць свет прыгажосці, прасякнуцца ідэаламі дабрывы і гуманізму.

Знакавыя акцыі і фестывалі, шматлікія конкурсы і выстаўкі, творчыя праекты і праграмы — гэта штодзённая рэальнасць стваральных клопатаў, будняў і святаў работнікаў культуры ў вялікіх і малых гарадах, вёсках роднай Бацькаўшчыны, а таксама далёка за яе межамі.

Прыемна адзначыць, што дзеячы культуры і мастацтва Рэспублікі паспяхова ўдзельнічаюць у грамадска-культурных мерапрыемствах, прадстаўляюць беларускае мастацтва на прэстыжных міжнародных фестывалях і конкурсах, выконваюць сваю пачэсную місію: уносяць значны ўклад у захаванне традыцый і развіццё нацыянальнай культуры.

Дзякуючы вашай руплівай нястомнай працы ствараюцца новыя музейныя экспазіцыі, канцэртныя праграмы, тэатральныя пастаўкі. Сёлета пасля рэканструкцыі і рэстаўрацыі гасцінна адкрыюць свае дзверы для наведвальнікаў замкавы комплекс у г.п. Мір, Беларускі дзяржаўны цырк. Распачынаюцца работы па рэканструкцыі будынка Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы. Усё гэта сведчыць аб паспяховай рэалізацыі дзяржаўнай палітыкі ў галіне культуры.

3 нагоды свята дазволіць выказаць усім работнікам культуры словы ўдзячнасці за плённую працу і значны ўклад у культурнае і сацыяльнае развіццё нашай краіны, адданасць прафесіі.

Шчыра жадаю вам моцнага здароўя, дабрабыту і поспехаў у вашай высакароднай працы па прапагандзе лепшых традыцый нацыянальнага і сусветнага мастацтва, выхаванні патрыятызму і павагі да нашай Айчыны.

Намеснік Прэм'ер-міністра Рэспублікі Беларусь
У.М. ПАТУПЧЫК

Паважаныя работнікі культуры!

Ад імя дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў — членаў Пастаяннай камісіі па адукацыі, культуры, навуцы і навукова-тэхнічным прагрэсе шчыра віншую вас з прафесійным святам — Днём работнікаў культуры.

Ваш штодзённы клопат аб эстэтычным, духоўным, культурным і інтэлектуальна-творчым патэнцыяле асобы заслугоўвае надзвычайнай павагі. Дзякуючы вашым намаганням, ведам, вопыту і таленту ствараецца аснова для самарэалізацыі чалавека, адукацыі і выхавання дзяцей і моладзі, закладваецца падмурк будучыні грамадства і дзяржавы.

Кожны год дзеячы мастацтва і культуры сваімі творчымі здабыткамі памнажаюць духоўную спадчыну, сцвярджаюць культурную самабытнасць народа і ўмацоўваюць аўтарытэт Беларусі ў сусветнай супольнасці.

Нязменна застаецца запатрабаваным ваша прызвание неслі людзям радасць, святло, напайняць іх жыццё святочным настроем, дарыць надзею і веру ў лепшае.

Ад усяго сэрца жадаем вам моцнага здароўя, шчаслівага лёсу і новых творчых здзяйсненняў.

Уладзімір ЗДАНОВІЧ, старшыня камісіі

Паважаныя сябры і калегі!

Прыміце самыя шчырыя віншаванні з Днём работнікаў культуры. Гэта свята ўсіх, хто самааддана служыць справе захавання і развіцця культуры Беларусі — таго багатага і самабытнага, створанага талентам нашага народа матэрыяльнага і духоўнага асяроддзя, якое робіць чалавека Чалавекам і выконвае ў грамадстве аб'яднаўчую ролю.

Дзякуй вам за прафесіяналізм, добрасумленнасць, падзвіжніцтва. Дзякуючы вашым намаганням і таленту нацыянальная культура ў сваіх лепшых праявах служыць развіццю, росквіту і сусветнай славе нашай Радзімы.

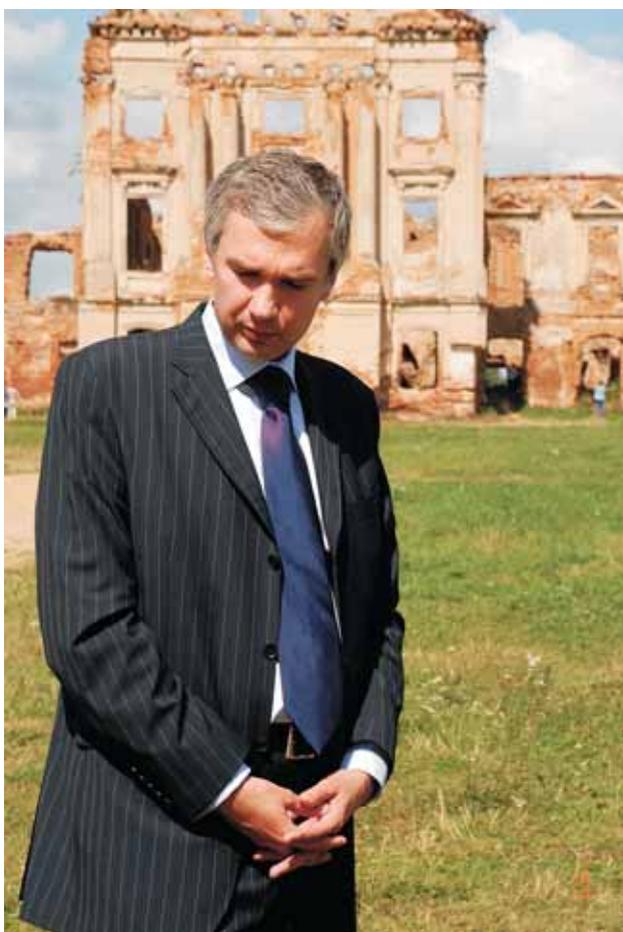
Няхай натхненне, поспех спадарожнічаюць вашай прафесійнай дзейнасці, а кожны з вашых талентаў будзе максімальна запатрабаваны і па вартасці ацэнены грамадствам.

Доўгіх гадоў жыцця, моцнага здароўя, шчасця і дабрабыту вам, вашым родным і блізкім!

Старшыня ЦК Беларускага прафсаюза работнікаў культуры Наталля АЎДЗЕЕВА

Павел ЛАТУШКА, міністр культуры Рэспублікі Беларусь:

“Нам не трэба ствараць легенд — наша культура і без таго глыбінная...”

Ля Ружанскага замка ў час выязной калегіі.

Сёлетні Дзень работнікаў культуры супаў з этапнай падзеяй — вызначэннем стратэгіі развіцця галіны на бліжэйшыя пяць гадоў. Ініцыятывы і інавацыі Дзяржаўнай праграмы “Культура Беларусі” на 2011 — 2015 гады сталі тэмай гутаркі карэспандэнта “К” з міністрам культуры Рэспублікі Беларусь Паўлам ЛАТУШКАМ.

Пазіцыянаванне мовай культуры

— Кожны новы этап у жыцці грамадства або канкрэтнага суб'екта прадугледжвае пэўныя змены. Дзяржаўная праграма “Культура Беларусі” на бліжэйшую пяцігодку — гэта “новы паварот” або плаўная карэкціроўка курсу?

— Перш-наперш варта адзначыць, што прыняцце Дзяржаўнай праграмы “Культура Беларусі” на 2011 — 2015 гады ўпершыню плануецца на ўрадавым узроўні. Думаецца, гэты факт сам за сябе сведчыць пра ўвагу кіраўніцтва

краіны да духоўнай сферы жыцця яе грамадзян.

Стратэгічнай мэтай дзяржаўнай палітыкі ў сферы культуры з'яўляецца развіццё і эфектыўнае выкарыстанне культурнага патэнцыялу краіны, падтрымка культурных інавацый. У сувязі з гэтым патрабуецца правесці структурныя пераўтварэнні арганізацыйна-гаспадарчага механізма ў сферы культуры, новыя формы яе эканамічнай падтрымкі, прадоўжыць працу па стварэнні цывілізаванага рынку паслуг, актыўна ўключыцца ў сусветныя працэсы развіцця культуры.

Галоўны акцэнт пры прапрацоўцы Дзяржаўнай праграмы быў зроблены на інавацыйныя падыходы, сярод якіх — стварэнне сістэмы нацыянальных прэферэнцый для культуры краіны; прыцягненне прыватнага капіталу ў сферу культуры праз развіццё спонсарства і мецэнацтва; развіццё механізмаў дзяржаўна-прыватнага партнёрства; падтрымка культурных ініцыятыў і праектнай дзейнасці; рэфармаванне сістэмы менеджменту, укараненне інфармацыйных тэхналогій у практыку кіравання ў сферы ку-

льтуры; стварэнне ўмоў для эфектыўнага функцыянавання інстытута прадзюсерства; павышэнне якасці, канкурэнтаздольнасці інвестыцыйнай прывабнасці прафесійнай адукацыі ў сферы культуры і мастацтва; прасоўванне беларускай культуры за мяжой.

Адным з галоўных прыярытэтаў застанецца падтрымка развіцця культуры ў рэгіёнах — як база развіцця ўсёй нашай сферы.

— Дзяржпраграма падкрэслівае ролю культуры як найбольш эфектыўнага рэсурсу пазіцыянавання краіны ў міжнароднай супольнасці. Але сёння культуру нашай маладой дзяржавы за мяжой яшчэ і пагэтуль раз-пораз называюць terra incognita, ставячыся да яе з уласцівай для неспазнання цікаўнасцю. Як пазбыцца такога іміджа і ператварыць цікаўнасць у зацікаўленасць?

— У праекце праграмы, між іншым, прадугледжаны

раздзел “Умацаванне іміджа нацыянальнай культуры за мяжой”. Багаты патэнцыял беларускай культуры, яе адметнасць неабходна выкарыстоўваць для фарміравання і ўмацавання станоўчага міжнароднага іміджа Рэспублікі.

У іміджавых камунікацыях дзяржавы культура з'яўляецца найбольш эфектыўным рэсурсам пазіцыянавання краіны на замежныя аўдыторыі. Рэпутацыя Рэспублікі Беларусь у свеце як краіны з вялікім духоўна-маральным патэнцыялам грамадства, высокім узроўнем развіцця ўсіх форм традыцыйнай і сучаснай культуры будзе садзейнічаць умацаванню аўтарытэту дзяржавы і даверу да яе як да надзейнага партнёра ў іншых сферах жыцця (такіх, як палітыка, эканоміка, права), становіцца паўплывае на інвестыцыйны клімат, развіццё міжнароднага турызму, міграцыйныя працэсы і іншае.

У сваёй практычнай дзейнасці Міністэрства выходзіць з таго, што наша культура з'яўляецца неад'емнай часткай агільнаеўрапейскай культуры.

На фоне еўрапейскага культурнага ландшафту культуры нашай краіны можа разглядацца як унікальная паводле ступені захаванасці сва-

іх аўтэнтычных форм, магутнай спадчыны этнічнай культуры, жывога песенна-музычнага фальклору, традыцыйных рамёстваў, шматжанравага прафесійнага мастацтва, індывідуальнай і калектыўнай мастацкай творчасці.

Усё гэта дае нам сёння падставы наладжваць цесныя кантакты ва ўсіх галінах культурнага жыцця з сусветным супольніцтвам, з краінамі-суседзямі, весці з імі нармальны, узаемазацікаўлены дыялог.

Адной з найбольш прадстаўнічых і маштабных форм міжнароднага культурнага супрацоўніцтва па-ранейшаму застаюцца Дні культуры Рэспублікі Беларусь за мяжой і Дні культуры замежных краін у Беларусі.

Цягам гэтага года міністэрствам праведзены Год культуры Беларусі ў Расіі, Дні культуры Беларусі ў Аб'яднаных Арабскіх Эміратах, Венгрыі, Казахстане, Літве, Украіне.

Праз два дні адбудзецца Нацыянальны дзень Рэспублікі Беларусь на Сусветнай выстаўцы “ЭКСПА-2010” у Шанхаі з удзелам беларускіх калектываў і выканаўцаў. Бліжэйшым часам распачынаюцца мерапрыемствы Дзён культуры Беларусі ў Кітаі. Да канца года плануецца Дні культуры Беларусі ў Санкт-Пецярбургу.

У 2010 годзе ў Беларусі ўпершыню за гісторыю суверэнных двухбаковых адносін прайшлі Дні культуры Сірыі і Туркменістана.

У чэрвені ў Навагрудку праведзены шэраг урачыстых мерапрыемстваў, прысвечаных святкаванню 600-годдзя Грунвальдскай бітвы, з запрашэннем замежных удзельнікаў і гасцей.

Разам з тым, мы павінны прызнаць, што патэнцыял беларускай культуры яшчэ не дастаткова выкарыстоўваецца для фарміравання і ўмацавання міжнароднага іміджа Рэспублікі Беларусь. Менавіта пагэтаму важна, каб культурнае супрацоўніцтва не абмяжоўвалася толькі асобнымі акцыямі па распаўсюджванні за мяжой праўдзівай інфармацыі аб Беларусі і яе культурным жыцці.

Нам падаецца неабходным працягваць дзейнасць па наступных накірунках.

Стымуляванне гастролей беларускіх тэатраў, артыстаў оперы, балета, эстрады, сімфанічных аркестраў, выставак беларускіх мастакоў за мяжой.

Важным прыярытэтам з'яўляецца арганізацыя культурных акцый за мяжой, у першую чаргу — у суседніх краінах і стратэгічных партнёрах Беларусі.

Міністэрства лічыць важным пашырэнне ўзаемадзеяння з Саветам Еўропы ў сферы культуры, удзел у праектах і праграмах Савета Еўропы, адкрытых для краін — не членаў Арганізацыі, удзел у культурных праектах у рамках ініцыятывы ЕС “Усходняе партнёрства”.

Па ініцыятыве Міністэрства ў праекце Дзяржаўнай праграмы “Культура Беларусі” на 2011 — 2015 гг. прадугледжваецца пашырэнне сеткі культурных цэнтраў Беларусі ў замежных краінах. Мы разлічваем, што іх сетка можа пашырыцца за кошт адкрыцця цэнтраў у Маскве, Вільнюсе, Берліне, Празе, Кіеве.

Развіццё культурных сувязей з беларускай дыяспарай у розных краінах свету і дзейнасць у сферы аховы інтарэсаў суайчыннікаў у галіне культуры і мастацтва.

Святкаванне знамянальных гістарычных дат і юбілеяў асоб, якія прыналежаць да агульнай гістарычнай спадчыны Беларусі і замежных краін. Бліжэйшымі найважнейшымі мерапрыемствамі ў гэтым накірунку могуць стаць святкаванне ў 2011-м 120-годдзя з дня нараджэння Максіма Багдановіча і ў 2012-м — 130-годдзя з дня нараджэння Янкі Купалы і Якуба Коласа.

Ушанаванне памяці класікаў беларускай літаратуры і культуры ў замежных краінах, выданне твораў беларускіх аўтараў на замежных мовах. Напрыклад, у гэтым годзе сумесна з Беларускай фундацыяй культуры будзе выдадзены твор Уладзіміра Караткевіча “Дзікае паляванне караля Стаха” на чатырох мовах.

Арганізацыя стажыровак рэжысёраў тэатра, кіно і канцэртных мерапрыемстваў, арганізацыя стажыровак рэстаўратараў і экспертаў па пытаннях захавання гісторыка-культурнай спадчыны, вывучэння вопыту замежных краін у справе стварэння сістэмы прадзюсерства ў сферы культуры.

Важным інструментам рэгулявання працэсаў у галіне міжнародных культурных сувязей з'яўляецца фарміраванне дагаворнай базы міжнароднага культурнага супрацоўніцтва як умовы раўнапраўнага супрацоўніцтва з культурамі народаў іншых дзяржаў. З гэтай мэтай цягам 2010 года Міністэрства падрыхтаваны і падпісаны міжнароднае пагадненне аб супрацоўніцтве ў галіне аховы гісторыка-культурнай спадчыны з Украінай, праграмы супрацоўніцтва з міністэрствамі культуры Літвы, Сірыі, Украіны, рыхтуюцца да падпісання праграмы з Польшчай і Расіяй.

Упэўнены, што вышэйзгаданыя і іншыя намаганні здольныя прынесці плён у справе папулярнага беларускай культуры за мяжой і стварыць прыбабны вобраз Беларусі ў свеце праз знаёмства з нашай культурай.

— **Манументальнае ўвасабленне выбітных постацей айчыннай культуры на вуліцах замежных гарадоў — яшчэ адзін цудоўны спосаб выклікаць цікавасць да нашай краіны сярод іх жыхароў. Ці павялічыцца колькасць такіх “беларускіх куткоў” у бліжэйшым і далёкім замежжы?**

— На сённяшні дзень устаноўлены помнікі Францыску Скарыну — у Празе, Янку Купалу — у Маскве і Нью-Ёрку, Адаму Міцкевічу — у Львове, Варшаве, Кракаве, Вільнюсе. Вельмі важна, што нашы захадцы маюць важкую падтрымку з боку кіраўніцтва дзяржавы. Дзякуючы дамоўленасці прэзідэнтаў Беларусі і Украіны, у бліжэйшы час у Кіеве будзе адкрыты помнік нашаму выбітнаму класіку Уладзіміру Караткевічу. Распачынаем працу над стварэннем помніка Янку Купалу і Якубу Коласу ў Варшаве. Абмяркоўвалі з Міністэрствам культуры Літвы і Пасольствам Рэспублікі Беларусь у Вільнюсе магчымасць стварэння помніка Францыску Скарыну на вуліцы Полацкай у Вільнюсе. Звярнуліся ў Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Беларусь з прапановай адкрыцця мемарыяльнай дошкі Яну Баршчэўскаму ў Санкт-Пецярбургу, помніка аднаму з дзеячаў беларускай культуры ў Рызе.

Вельмі важна, каб ва ўсіх суседніх краінах былі месцы, што падкрэслівалі б нашы ку-

льтурныя сувязі — праз тыя постаці, якія нас не падзяляюць, але аб'ядноўваюць. З іншага боку, гэта ўзмацняе культурна-гістарычную свядомасць беларускага народа, выклікае заканамерны гонар за нашу культурную спадчыну і сведчыць пра яе справядлівае прызнанне ў свеце.

У той самы час, ушанаванне выбітных постацей беларускай культуры можа адбывацца не толькі шляхам манументальнага мастацтва, але таксама і праз правядзенне розных акцый і імпрэз, выданне літаратуры на замежных мовах. Першы такі праект мае быць рэалізаваны ўжо ў самы бліжэйшы час. Да юбілею Уладзіміра Караткевіча Міністэрства культуры краіны сумесна з Беларускай фундацыяй культуры рыхтуе выданне “Дзікага палявання караля Стаха” на чатырох мовах: беларускай, рускай, украінскай і англійскай. Пры падтрымцы Міністэрства замежных спраў плануем прэзентаваць гэтую кнігу ў шэрагу еўрапейскіх краін.

— **Да 80-х угодкаў класіка, якія прыпадаюць на 26 лістапада, запланаваны шэраг разнастайных імпрэз. Аднак тут узнікае пытанне: ці ўбачым мы ў бліжэйшай перспектыве новыя экранізацыі твораў Караткевіча? Можа, менавіта сярод іх тояцца карані першага айчыннага “блокбастэра”?**

— Караткевіч — гэта постаць, дзякуючы якой многія беларусы ўсвядомілі гістарычныя карані сваёй нацыі, пакуль знаёміліся з яе мінулым. І таму вельмі важна “перакласці” яго неўміручыя творы на сучасную кінамову, зрабіць іх больш даступнымі для цяперашняй моладзі.

На маім рабочым сталі — сцэнарый чатырохсерыйнага мастацкага фільма “Каласы пад сярпом тваім”, напісаны Аляксандрам Качаном паводле знакамітага твора Караткевіча. Здымкі такой стужкі — вельмі маштабны праект, які запатрабуе вялізных арганізацыйных і матэрыяльных выдаткаў. Але, думаецца, яго значэнне для беларускай культуры і грамадства ў цэлым шматкроць апраўдае ўсе затраты.

Не так даўно “Беларусьфільм” па даручэнні Міністэрства культуры выкупіў у спадкаемцаў класіка аўтарскія правы на здымкі фільма па

рамане “Чорны замак Гальшанскі”. Зусім нядаўна абмяркоўвалася з прадстаўнікамі буіной расійскай кінастудыі “Цэнтрал партнершып” магчымасць сумеснага ажыццяўлення гэтага праекта.

Адступішы на крок ад прапанаванай вамі тэмы “блокбастэра”, нагадаю, што акурат да юбілею Караткевіча на кінастудыі “Беларусьфільм” быў зняты дакументальны фільм “Быў. Ёсць. Буду”. Яго прэм'ера адбудзецца неўзабаве.

— **У часавы адмежак, акрэслены Дзяржпраграмай, таксама трапляюць юбілей класікаў нашай літаратуры. Налета мы адсвяткуем 120-годдзе з дня нараджэння Максіма Багдановіча, праз год — 130-годдзе Янкі Купалы і Якуба Коласа...**

— Тры згаданыя вамі постаці, якія вызначылі развіццё беларускай літаратуры ў XX стагоддзі, застаюцца ў сістэме прыярытэтаў дзяржаўнай культурнай палітыкі і ў наш век. Іх творы прыадкрываюць вечныя загадкі быцця, і таму яны ніколі не страцяць актуальнасці. Міжнародная навукова-практычная канферэнцыя, прымеркаваная да будучых угодкаў двух вялікіх Песняроў, мае красамую назву: “Янка Купала і Якуб Колас у сістэме дзяржаўна-культурных і духоўных прыярытэтаў XXI стагоддзя”.

Плануецца стварэнне нацыянальных аргкамітэтаў па святкаванні згаданых юбілеяў.

Таму ўжо сёння Міністэрства культуры краіны сумесна з іншымі органамі дзяржаўнага кіравання і заіцаўленымі арганізацыямі рыхтуюцца да святкавання гэтых юбілеяў. Іх праграма будзе ўключаць цэлы шэраг разнастайных мерапрыемстваў па ўсёй краіне, і перадусім — у тых мясцінах, якія непасрэдна звязаны з жыццём спынных творацаў. Варта асабліва адзначыць: мы прыкладзем усе намаганні, каб юбілей нашых выбітных класікаў мелі шырокі розгалас не толькі ў краіне, але і за мяжой.

Трэба вярнуцца да творчасці класікаў, дайсці з іх спадчыны да як мага большага кола сучаснікаў. Бо гэтая спадчына “ад прадаўцаў спакон вякоў нам засталася...”. Хаця, думаю, не толькі юбілей павінны нас вяртаць да класікі Купалы і Коласа, гістарычнага патрыятызму і лірыкі Багдановіча.

(Працяг на стар. 4.)

Інфармацыйная прастора, у тым ліку і датычная сферы культуры, імкліва развіваецца ва ўсім свеце. Колькасць выданняў, праграм, сайтаў пра мастацтва, музейную справу, гісторыка-культурную спадчыну ўзрастае ці не штодня. Адпаведна, павялічваецца выбар, а з ім — і канкурэнцыя: каб установа культуры прывабліваць гледача, слухача, наведвальніка, трэба гэтак жа штодзённа развівацца, атрымліваць новую карысную інфармацыю пра досвед калег.

Чакаем ваших навін!

А галоўнае — пастаянна прысутнічаць у медыя-прасторы, што, з аб'ектыўных прычын, не кожнаму даступна. На жаль, яшчэ не ўсклая ўстанова культуры ў нашай краіне мае свой сайт, тым больш — прысутнічае ў СМІ. Карэспандэнты “Культуры” бадай кожны тыдзень сутыкаюцца з жаданнем устаноў культуры з усіх куткоў Беларусі, многіх дзеячаў мастацтва прадставіць сябе шырокай аўдыторыі, вынесці на абмеркаванне хвалючыя пытанні. Але далёка не ўсе з іх могуць звярнуцца да адпаведных аддзелаў ды прэс-агентаў...

Таму прадстаўляем вамі увазе новы Інфармацыйны цэнтр, які афіцыйна адкрыўся 8 кастрычніка на базе Рэдакцыйна-выдавецкай установы “Культура і мастацтва” ў час прэс-канферэнцыі міністра культуры Рэспублікі Беларусь Паўла Латушкі, прымеркаванай да прафесійнага свята галіны. Інфармацыйны цэнтр (ІЦ) “Культура-інфа” павінен спрыяць інфармацыйнаму забеспячэнню сферы культуры на Беларусі ды за яе межамі, бо адной з самых важных яго функцый, у тым ліку, будзе з'яўляцца стварэнне адзінай інфармацыйнай прасторы для беларускіх дыяспар у іншых краінах. У памяшканні РВУ “Культура і мастацтва” ў Мінску ІЦ плануе праводзіць свае мерапрыемствы: прэс-канферэнцыі, “круглыя сталы” з удзелам прадстаўнікоў сферы культуры краіны і замежжа, дзеячаў мастацтва, усіх, хто так ці інакш задзейнічаны ў культурным працэсе.

Дзякуючы “Культура-інфа” айчынныя ўстановы сферы, суполкі беларускай замежжа займаюць магчымасць анансаваць свае мерапрыемствы, распаўсюджаць навіны па сродках масавай інфармацыі рэспублікі. Плануецца рабіць інфармацыйныя расылкі, дапамагаць праводзіць інфармацыйна-культурную палітыку ў дачыненні да нацыянальных аб'яднанняў за мяжой. Таксама ІЦ мяркуе ладзіць он-лайн-канферэнцыі. Зразумела, самыя надзённыя матэрыялы з апошніх знойдуць месца на старонках газеты “Культура” і часопіса “Мастацтва”. З матэрыяламі першага он-лайн чытачы могуць пазнаёміцца ўжо ў гэтым нумары “К”.

Мы перакананы, што не будзе пуставаць і прэс-клуб, які мяркуем стварыць на базе ІЦ. Адной з самых вялікіх праблем сучаснага мастацтва, дарчы, не толькі нацыянальнага, творцы называюць адсутнасць адзінай прасторы, дзе суіснавалі б мастакі і крытыкі. Прэс-клуб “Культура-інфа” можа выправіць становішча і прапанаваць абмяркоўваць самыя актуальныя тэндэнцыі сучаснага мастацтва.

Плануецца, што ІЦ стане інфармацыйнай пляцоўкай і для іншых мерапрыемстваў.

А самае галоўнае — ІЦ “Культура-інфа” адкрыты для супрацоўніцтва і чакае вашых навін!

(Матэрыялы он-лайн-канферэнцыі чытайце на стар. 5, 7, 9, 11, 13.)

Аб'ява*

ПОЛОЖЕНИЕ

о конкурсе на лучшую акварельную открытку

- 1. Цель конкурса: привлечение талантливых художников к созданию белорусской акварельной открытки, развитие ее производства, расширение географии распространения, пропаганда национальной культуры.**
- 2. Конкурс проводится РУП “Криптотех” Гознака.**
- 3. Конкурс является открытым.**
- 4. Представление открыток на конкурс производится учебными заведениями и художниками-графиками.**
- 5. К участию в конкурсе принимаются оригинальные акварельные произведения, ранее не воспроизводимые в полиграфии. Срок подачи работ — до 11 ноября 2010 года.**
- 6. Подведение итогов конкурса проводится 26 ноября 2010 года.**

Победитель получает премию в размере 600 000 (шестьсот тысяч) белорусских рублей. Призеры получают премии в размере 400 000 (четыреста тысяч) и 250 000 (двести пятьдесят тысяч) белорусских рублей за второе и третье место соответственно. Организационно-техническое обеспечение конкурса осуществляется за счет собственных средств РУП “Криптотех” Гознака.

Произведения для представления на конкурс направляются по адресу: 220006, г. Минск, ул. Свердлова, 32а, кабинет 203 (приемная) РУП “Криптотех” Гознака. Работы не рецензируются и возврату не подлежат.

Аб узнагароджанні нагрудным знакам Міністэрства культуры “За ўклад у развіццё культуры Беларусі”

УЗНАГАРОДЗІЦЬ:

нагрудным знакам Міністэрства культуры “За ўклад у развіццё культуры Беларусі” за шматгадовую плённую працу, значны ўклад у справу адраджэння і захавання культуры Беларусі і ў сувязі са святкаваннем Дня работнікаў культуры:

БУРАГА Валерыя Станіслававіча, кіраўніка Заслужанага аматарскага калектыву Рэспублікі Беларусь — ансамбля эстраднага танца “Гарэзлівыя агенчыкі” Мінскага палаца культуры і спорту чыгуначнікаў Транспартнага рэспубліканскага ўнітарнага прадпрыемства “Мінскае аддзяленне Беларускай чыгункі”;

БУТЭВІЧА Анатоля Іванавіча, старшыню грамадскай назіральнай камісіі пры Міністэрстве культуры па ахове гісторыка-культурнай спадчыны;

ВАЙТОВІЧА Яўгена Канстанцінавіча, былога міністра культуры Рэспублікі Беларусь (1988 — 1993 гг.);

ГАЛАВАЧА Міхаіла Аляксандравіча, дырэктара Гомельскай дзіцячай музычнай школы № 1 імя П.І. Чайкоўскага;

ПЛЕПА Уладзіміра Аляксандравіча, старшыню грамадскага аб'яднання “Беларускі фонд культуры”;

ДЗЕМЦОВІЧА Васіля Мікалаевіча, дырэктара ўстановы адукацыі “Кобрынскі дзяржаўны мастацкі прафесіянальна-тэхнічны каледж” Брэсцкай вобласці;

ЗІНКЕВІЧА Уладзіміра Леанідавіча, загадчыка кафедры манументальна-дэкаратывага мастацтва ўстановы адукацыі “Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў”;

КУЛАГУ Аляксандра Мікалаевіча, дырэктара Мінскага палаца культуры і спорту чыгуначнікаў Транспартнага рэспубліканскага ўнітарнага прадпрыемства “Мінскае аддзяленне Беларускай чыгункі”;

КУРАША Віктара Іосіфавіча, намесніка міністра культуры Рэспублікі Беларусь;

КУХАРЧЫКА Пятра Дзмітрыевіча, рэктара ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка”;

ЛІТВІНАВА Уладзіміра Адамавіча, вядучага навуковага супрацоўніка музея дзяржаўнай гісторыка-культурнай установы “Гомельскі палацава-паркавы ансамбль”;

ЛЯДНЁВА Алега Гур'евіча, дырэктара ўстановы адукацыі “Магілёўскі дзяржаўны каледж мастацтваў”;

МАЛЬДЗІСА Адама Іосіфавіча, доктара філалагічных навук, прафесара, лаўрэата дзяржаўнай прэміі Беларусі імя Я.Коласа;

МАРТЫНАВА Сяргея Мікалаевіча, міністра замежных спраў Рэспублікі Беларусь;

ПЯТРОВУ Таццяну Мікалаеўну, салістку-вакалістку дзяржаўнай установы “Музычная капэла “Санорус” Мінскай вобласці”;

РАЧКОЎСКАГА Георгія Мікалаевіча, абліцоўшчыка натуральнага каменю адкрытага акцыянернага таварыства “Белрэстаўрацыя”;

САМСОНАВА Уладзіміра Віктаравіча, начальніка аддзела культуры Лідскага раённага выканаўчага камітэта;

САСНОЎСКАГА Аляксандра Уладзіміравіча, былога міністра культуры Рэспублікі Беларусь (1996 — 2000 гг.);

СУШЫЦКАГА Аляксандра Антоанавіча, начальніка сацыякультурнай і аркестравай службы Дзяржаўнага пагранічнага камітэта Рэспублікі Беларусь, палкоўніка;

ХУДЫКУ Андрэя Паўлавіча, старшыню Лідскага раённага выканаўчага камітэта.

Падстава: прадстаўленні да ўзнагароджання.

Міністр П.П. ЛАТУШКА

“Нам не трэба ствараць легенд — наша культура і без таго глыбінная...”

(Працяг. Пачатак на стар. 2 — 3.)

Спаборніцтва ў храме муз

— Ролю музеяў у фарміраванні іміджа краіны цяжка пераацаніць. Аднак экспазіцыя многіх нашых “храмаў муз” патрабуе “абсучаснівання”, забеспячэння мультымедычнымі тэхналогіямі...

— 3 гэтым цяжка не пагадзіцца. Сапраўды, наведвальнік сёння вельмі патрабавальны, і таму “кансерватыўны” варыянт музея, да якога прызвычаены папярэднія пакаленні, наўрад ці яго задаволіць. Таму праграмай “Культура Беларусі” прадугледжана стварэнне шэрагу новых экспазіцый — з выкарыстаннем сучасных інфармацыйных тэхналогій — ва ўсіх рэіонах краіны. Але непасрэдна поспех гэтай ініцыятывы залежыць і ад мясцовых улад, якія фарміруюць бюджэт, і ад саміх музейшчыкаў: яны павінны прапанаваць цікавыя праекты, грамадская актывнасць якіх апраўдвала б усе затраты.

— Але якімі б дасканалымі ні былі мультымедычныя тэхналогіі, “сэрца” экспазіцыі — гэта ўсё адно музейныя прадметы. Іх набыццё патрабуе немалых сродкаў...

— Дзяржпраграма ўпершыню прадугледжвае выдаткі на гэтую мэту: каля 4 мільярдаў. Прычым патрэбныя для папаўнення экспазіцыі прадметы музеі змогуць шукаць не толькі ўнутры краіны (а гэта часам вельмі праблематыч-

Уладзімір Матвейчук, міністр культуры краіны ў 2005 — 2009 гг., і Павел Латушка.

на), але і за мяжой, дзе антыкварны рынак куды больш развіты. Дарэчы, Міністэрства культуры Беларусі прапанавала зняць абмежаванні на вываз культурных каштоўнасцей у рамках Мытнага саюза. Таму некаторыя супрацоўнікі галіны займаюць досвед удзелу ў замежных аўкцыёнах. Спадзяёмся, што дзякуючы дзяржаўным выдаткам Музейны фонд значна папоўніцца важнымі для нашай культуры рарытэтамі.

— Але, зразумела, набыць магчыма не ўсё, што хацелася б убачыць у сценах музеяў. Я меў на ўвазе перадусім неаспрэчныя шэдэўры. Але ёсць выйсце — часовыя выстаўкі. Ці рэальна арганізаваць у Мінску дэманстрацыю твораў, скажам, Ван Гога або Пікаса?

— У суседніх краінах выставачныя праекты такога маштабу паспяхова праходзяць, што падштурхоўвае нас да больш актыўнай дзейнасці ў гэтым напрамку. Галоўная праблема, з якой няўменна даводзіцца сутыкацца, — фінансавое забеспячэнне страхавых гарантый. Як вы самі разумееце, сумы ў такіх выпадках фігуруюць вельмі ўнушальныя, і сродкамі Міністэрства культуры забяспечыць гэтыя гарантыі немагчыма. Таму мы прапануем варыянт стварэння рэзервавага фонду пры Міністэрстве фінансаў краіны, які забяспечваў бы страхавыя выплаты ў выніку надзвычайнай сітуацыі.

Практыка паказала, што апошнім часам ні ў нашай краіне, ні, скажам, у суседняй Расіі не адбылося ніводнага выпадку, калі значны твор мастацтва быў скрадзены або пашкоджаны. Адпаведна, рызыка, на якую ідзе ў дадзеным выпадку дзяржава, зусім невялікая. Тым больш, яе апраўдвае магчымасць убачыць шэдэўры Пікаса і Ван Гога на ўласныя вочы, якую атрымаюць усе грамадзяне дзякуючы стварэнню механізма дзяржаўных гарантый.

— Пад час нядаўняга наведвання Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь Нацыянальнага мастацкага музея былі агучаны новыя маштабныя планы: стварэнне музейнага квартала і Цэнтра сучаснага мастацтва. Яны абумоўлены іміджавымі фактарам або рэальнымі патрэбамі культурнага асяроддзя?

— Думаю, абодва адказы будуць слушныя, але ў першую чаргу, вядома, другі. Паўстанне музейнага квартала па перыметры вуліц Леніна, Маркса і Кірава (дарэчы, самі назвы ўжо маюць музейны змест) дазволіць шырокай публіцы азнаёміцца з тымі выдатнымі творамі мастацтва, якія цяпер знаходзяцца ў фондавых калекцыях Нацыянальнага мастацкага музея, бо выставачных плошчаў для іх экспанавання бракуе. Гэты праект будзе патрабаваць значных фінансавых выдаткаў, а на яго рэалізацыю спатрэбіцца нямала часу, але важна, што прынцыповае рашэнне ўжо прынята. І на працягу 5 — 10 гадоў можна чакаць канкрэтных вынікаў.

(Працяг на стар. 6.)

Аб'ект увагі № 1

Кожны аўторак у Карэліцкі раён выязджаюць кіраўнікі Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь, а таксама вядучыя спецыялісты рэспублікі на вытворчыя нарады. Такі напружаны графік ні ў кога не выклікае здзіўлення, калі ўзяць у разлік маштаб падзеі: ідзе інтэнсіўная падрыхтоўка да ўрачыстага адкрыцця Замкавага комплексу “Мір”.

Сенсацыя Міра

Як растлумачыць галоўны архітэктар праектаў ПКУП “Мінскпраект”, навуковы кіраўнік дадзенага праекта Дзмітрый Бубноўскі, у снежні ў Міры адкрыецца ўнікальны шматфункцыянальны аб'ект. Акрамя ўласна музейнай часткі, запланаванай для наведвання айчыннымі і замежнымі турыстамі, родавае гняздо Радзівілаў будзе прыстасавана для правядзення адметных міжнародных сустрэч на вышэйшым, урадавым і ведамасных узроўнях. Гэта значыць, што ў Мірскім замку знойдзецца месца і для апартаментнай часткі, і для кавярні (неабходнай таксама і для наведвальнікаў музея), і для абсталяваных па апошнім слове тэхнікі залаў для перамоў.

Што да вялікай канферэнц-залы, і тым больш — тэхнічных памяшканняў, якія з'яўляюцца непазбежнымі спадарожнікамі сучаснага выкарыстання будынка, то для іх размяшчэння наўмысна не былі задзейнічаны арыгінальныя памяшканні з каштоўнымі інтэр'ерамі. Зала размешчана на гарышчы пад дахам, а для тэхнічных памяшканняў пабудавана спецыяльная падземная прыбудова.

Сёння амаль гатовы вялікая і малая канферэнц-залы, пакоі для перамоў у фармаце “адзін на адзін”. Усе яны абсталяваны найноўшай тэхнікай, сярод якой — апаратура для сінхроннага перакладу, мультымедычныя сістэмы і да т. п.

“Я наведваю шмат старадаўніх збудаванняў за мяжой, у якіх праводзяцца адметныя міжнародныя сустрэчы, аднак звычайна сівыя муры з'яўляюцца ўсяго фонам для здымкаў дэлегацый. Мірскі замак стане адным з нямногіх комплексаў, які будзе сапраўды прыстасаваны для рэальнай работы пад час значных мерапрыемстваў”, — падкрэсліў Дзмітрый Бубноўскі.

Апошнія месяцы перад адкрыццём “прывечаны”, у асноўным, музейнай частцы.

Справа гэта не простая: у старых мурах няма ніводнага прамога вугла, захаваныя канструкцыі, якія з часоў напалеонаўскай кампаніі амаль да канца мінулага стагоддзя былі пакінуты без нагляду, літаральна перапоўнены ўсімі відамі біялагічных забруджванняў, аслаблены капілярнай вільгацю. Такія абставіны вымушаюць шукаць і выкарыстоўваць найноўшыя рэстаўрацыйныя тэхналогіі, а часам — і нестандартныя шляхі вырашэння праблем.

Карпатлівай работай з'яўляецца аднаўленне інтэр'ераў, якія самі па сабе павінны стаць цікавымі экспанатамі.

Зрэшты, пад час работ музейшчыкі набылі ўнікальныя экспанат: у паўночна-заходняй вежы на лесвічнай клетцы рэстаўратары адкрылі арыгінальны роспіс, які відавочна належыць да першага этапу будаўніцтва замка (1520 — 1568 гг.), яшчэ да тых часоў, калі замак належаў Іллінічам. Асобныя элементы

графічнай кампазіцыі былі даўно заўважаны спецыялістамі, але непадрыхтаванае памяшканне вымушала не спяшацца з рэстаўрацыйнымі маніпуляцыямі. Калі ж улетку вежа была закрыты контур, роспіс на лесвічным скляпенні адкрылі.

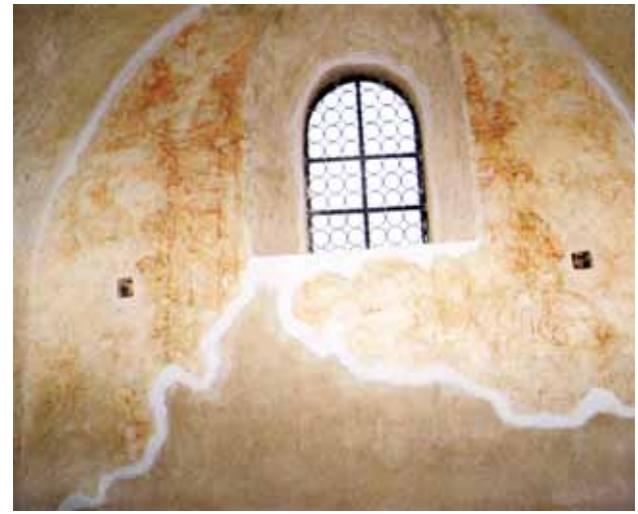
— Паліхромная кампазіцыя ўражае шматлікімі семантычнымі знакамі. Знойдзены культуралагічны аб'ект пацвярджае думку, што ў XVI стагоддзі ў падсвядомасці нашых продкаў яшчэ захоўваліся вельмі моцныя рудыменты язычніцтва. Першыя будаўнікі замка ў Міры наўмысна ўнеслі ў дэкор і роспіс рэзідэнцый-крэпасці семантычную сімволіку, ствараючы такім чынам адмысловыя аб'екты для яго гаспадароў, — падзяліўся ўражанымі навуковы кіраўнік праекта.

Адкрыты роспіс стане адной з перлін у экспазіцыйнай нізцы рарытэтаў Мірскага замка.

Настасся ПАНКРАТАВА

У замку ідуць рэстаўрацыйныя работы.

Адкрыты роспіс стане адной з перлін экспазіцыі.

Праблемы айчын-ных рэстаўратораў неаднойчы агучваліся на старонках “К”. І вось у будучай Дзяржпраграме “Культура Беларусі” асобна прапісана стварэнне на базе Рэстаўрацыйных майстэрняў Нацыянальнага мастацкага музея Рэспубліканскага цэнтра рэстаўрацыі і кансервацыі. У выніку Беларусь павінна атрымаць у гэтай установе высакаякасную квінтэсэнцыю навукі, адукацыі, пошуку і аднаўлення нацыянальных мастацкіх скарбаў.

Меккай для рэстаўратораў саюзных рэспублік і шматлікіх замежных краін. Я ўзгадаю настаўнікаў: мы глядзелі на гэтых карыфеяў, як на багоў, а магчымасць атрымаць вышэйшую кваліфікацыю рэстаўратора ў тым Інстытуце, па сутнасці, давала допуск да працы на сусветным узроўні. Вельмі хочацца наблізіць і айчынную навуку да такога маштабу. На мой погляд, стварэнне Рэспубліканскага цэнтра дае для гэтага ўсе падставы.

Са скальпелем і мікраскопам

Для Рэспубліканскага цэнтра рэстаўрацыі і кансервацыі плануецца набыць найноўшае абсталяванне. Аднак нават спецыялізаваны мікраскоп славуага брэнда або ўнікальны дубляваны стол пе-

тэт, дык вінаватым акажацца, вядома ж, майстар. Спадзяюся, што ў Цэнтры будзе асобна наладжаны навучальны працэс, пад гэта спецыяльна выдаткоўваюць час і навуковую базу. Тады супрацоўнікі з задавальненнем возьмуцца за практыкантаў, — падкрэсліў суразмоўца “К”. — Дарэчы, на маёй памяці ёсць падобныя плённы вопыт, — дадаў Аркадзь Шпунт. — У семідзесятых гадах да нас прыязджалі вучыцца калегі з Літвы. На той момант высокакваліфікаваных рэстаўратораў у суседзяў было небагата. Яны імкнуліся як мага больш дазнацца, а потым на радзіме перадавалі веды моладзі. У выніку сёння ў невялікай краіне — 87 рэстаўратораў вышэйшага ўзроўню! І цяпер ужо нам даводзіцца па некаторых пытаннях кансультавацца ў іх.

З чаго ж пачаць?

Цяпер у рэстаўрацыйных майстэрнях Нацыянальнага мастацкага працуюць спецыялісты ўсіх профіляў. Аднак ніхто не стане спрачацца, што, прыкладам, алейны жывапіс старадаўнебеларускага мастака вельмі адрозніваецца ад такіх жа па матэрыяле выканання палотнаў заходнееўрапейскага творцы. Значыць, і рэстаўрацыяй такіх работ павінны займацца розныя людзі.

Зыходзячы з гэтага тэзіса, у НММ адбыўся функцыянальны падзел рэстаўрацыйнага аддзела на сектары старажытнабеларускага, заходнееўрапейскага, старажытнаўкраінскага, джарданаўска-прыкладнага мастацтва. Гэты крок можна назваць падрыхтоўкай да мэтанакіраванай працы ў Цэнтры.

Он-лайн-давер

ІЦ “Культура-інфа”: выхад на рэспубліку

Учора афіцыйна пачаў дзейнічаць наш Інфармацыйны цэнтр “Культура-інфа”. Мяркуем, ён сярод работнікаў сферы набудзе неўзабаве выключную запатрабаванасць, бо гарантуе каардынацыю аперацыйнага інфармавання, рэгулярнай і трывалай інтэрнэт-сувязі паміж рэдакцыяй, раёнамі і абласцямі краіны, паміж самымі рознымі ўстановамі культуры.

Каб пераканацца ў тым, што прастора сусветнага Сеціва максімальна “ўтульная” для абмеркавання самых розных праблем культурнай сферы, 1 кастрычніка Інфармацыйны цэнтр “Культура-інфа” зыніцыяваў першую он-лайн канферэнцыю з удзелам работнікаў культуры — прадстаўнікоў шасці абласцей краіны. Шэсць адмысловых устаноў нам падказалі ў Міністэрстве культуры Рэспублікі Беларусь. Фармат дзелавой, менавіта “камп’ютарнай”, гутаркі напярэдадні прафесійнага свята вельмі дакладна перадае прагу нашых работнікаў культуры з самых розных куткоў Беларусі выказацца па набалелых пытаннях шчыра і нязмушана. Такім чынам, сустрэча ў новым рэжыме доўжылася дзве гадзіны на форуме сайта газеты — www.kimpress.by.

У он-лайн-канферэнцыі ўзялі ўдзел дырэктар Дзятлавіцкага цэнтральнага сельскага дома культуры Лунінецкага раёна Алена ЯСКЕВІЧ, дырэктар Гарадоцкага раённага дома рамёстваў Алена БАРАЎЦОВА, дырэктар Рэчыцкай ДШМ Людміла КАРНЕЕВА, дырэктар Слонімскага раённага краязнаўчага музея імя І.Стабруцкага Наталія РЫЖАК, кіраўнік Цэнтралізаванай клубнай сістэмы Горацкага раёна, у структуры якой дзейнічае раённы метадычны аддзел народнай творчасці і культурна-асветніцкай работы, Святлана МІХАЛЬКОВА, дырэктар Слуцкай цэнтральнай гарадской бібліятэкі Людміла ГУРЫНОВІЧ.

Імя кожнага карыстальніка адпавядае найменню населенага пункта, набранаму лацініцай. Нік карэспандэнтаў “К” на канферэнцыі — adm.

adm:
Шаноўнае спадарства!
Рады вітаць вас напярэдадні Дня работнікаў культуры на нашай он-лайн канферэнцыі! Спадзяёмся на плённую працу!

sluck:
Слуцкая раённая цэнтральная бібліятэка вітае ўдзельнікаў канферэнцыі! Даўно наспела неабходнасць зацвердзіць новы штатны расклад бібліятэкі. Актуальныя пытанні стварэння аддзела аўтаматызацыі, увядзення працоўных нарматываў спецыялізаваным бібліятэкам для інвалідаў па зроку і тых, хто слаба бачыць.

gorki:
Паважаныя ўдзельнікі он-лайн канферэнцыі! Вас вітаюць работнікі культуры Горацкага раёна! Падобная акцыя — цудоўная ідэя рэдакцыі, што дазволіць у далейшым весці мабільны і канструктыўны дыялог з усімі зацікаўленымі асобамі.

dziatlavichy:
Прывітанне! Дзятлавіцкі ЦСДК на сувязі.

slonim:
Пагодзімся, праблемы, натуральна, існуюць ва ўсіх установах культуры. Што да раённых музеяў, дык адна з набалелых — штатны расклад: адсутнасць праграміста, маркетолога, юрыста, педагога-арганізатара. Непакоіць, безумоўна, фінансаванне па астатковым прычыпе. Гонка за выкананнем фінансавага плана нярэдка замянае паўнаўраўнаважанае развіццё культурнай дзейнасці. Гэта ўсё і хацелі б абмеркаваць, у тым ліку — з дапамогай форуму.

Майстар для рарытэту

Сядзячы на чамаданах

На мінулым тыдні, пад час наведання Прэзідэнтам Беларусі Аляксандрам Лукашэнкам Нацыянальнага мастацкага музея краіны, шмат гаварылася аб планах стварэння сучаснага музейнага квартала. Як падкрэсліў дырэктар НММ Уладзімір Пракапцоў, стварэнне неабходнай інфраструктуры паспрыяе далейшай плённай працы. У гаворцы пра план дырэктар установы зрабіў асаблівы акцэнт і на пошук месца для размяшчэння Рэспубліканскіх рэстаўрацыйных майстэрняў.

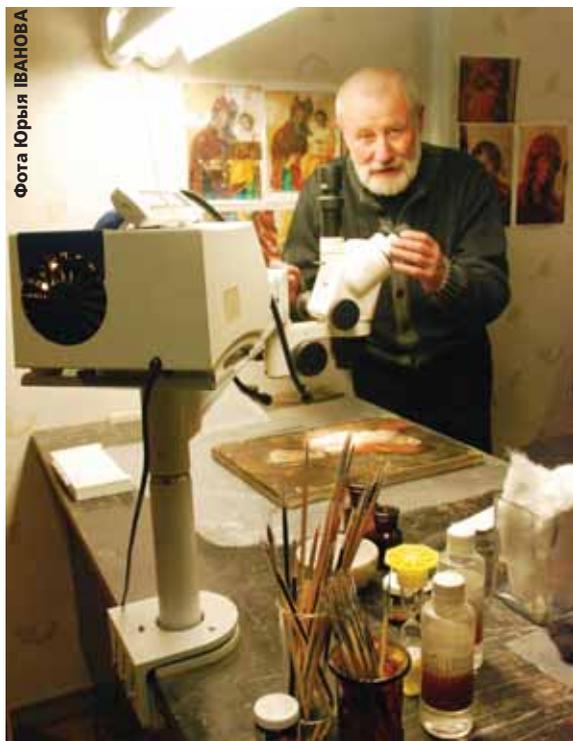
Як вядома, яшчэ ў 2006 годзе галоўны музей краіны займаў новы корпус, дзе, у шэрагу памяшканняў, былі адкрыты і дадатковыя майстэрні для рэстаўрацыйнага аддзела. Аднак спраектаваныя шмат гадоў таму пакой ўжо перасталі адпавядаць сучасным патрабаванням да памяшканняў такога класу. Зрэшты, з надыходам новага тысячагоддзя змянілася стаўленне да самой сутнасці работы. Спецыялісты такога высокага рангу павінны стаць рухавіком, які зборэ вакол сябе прафесіяналаў з рэгіёнаў, каб вырашаць пытанні ў маштабах краіны.

У гэтым рэчышчы, згодна з праектам Дзяржпраграмы, музіць быць зроблены сапраўдны прарыв: на бліжэйшую пяцігодку на базе музея закладзена стварэнне Рэспубліканскага цэнтра рэстаўрацыі і кансервацыі. З гэтай нагоды ў праекце будучага музейнага квартала адзін з будынкаў цалкам мяркуецца аддаць пад новую ўстанову.

— Сёння ў краіне плённа працуе не больш як паўсотня рэстаўратораў, але далёка не ўсе прадстаўнікі нашай прафесіі з рэгіёнаў ведаюць аб дасягненнях, вынаходніцтвах сваіх калег, аб навінках у метадыках і магчымасцях, — кажа загадчык рэстаўрацыйнага аддзела НММ Аркадзь Шпунт.

Структура Нацыянальнага мастацкага стане шматпрофільнай установай, якая сканцэнтруе профільную навуку краіны пад адным дахам. Шчыльнае супрацоўніцтва ў маштабах краіны дапаможа “падцягнуць” рэстаўрацыйную работу тым музеям, у каго не стае магчымасцей або ўвогуле няма неабходнага абсталявання (у апошнім выпадку творы мастацтва стануць накіроўваць у сталіцу).

— У гэтай сувязі адразу ўзгадаваю НДІ рэстаўрацыі і кансервацыі, які дзейнічаў за савецкім часам у Маскве, — дадаў Аркадзь Шпунт. — Ён з’яўляўся сапраўднай

Фота Юрыя ІВАНОВА

З тэхналогіяй рэстаўрацыі знаёміць Аркадзь Шпунт.

ратвараюцца ўсяго ў выставачныя экспанаты, калі не знойдуцца залатыя рукі для карыстання імі.

Для вырашэння кадровай праблемы ў рэстаўрацыйнай галіне набралі ў свой час спецыялізаваны курс у Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў. Але справа гэтая як, пэўна, ніякая іншая прафесія патрабуе пастаяннай практыкі, вось толькі наладзіць паўнаўраўнаважанае выхаванне спецыялістаў для антыкваршчыкаў і рэлігійных устаноў.

Шыкоўная навуковая база дае падставы для новых адкрыццяў. Ужо сёння дзейнічае ўнікальная лазерная ўстаноўка для ачысткі твораў мастацтва з бронзы і іншых металаў — вынік сумеснай дзейнасці з Нацыянальнай акадэміяй навук Беларусі.

Паглыбленая падрыхтоўка спецыялістаў дапаможа захаваць для нашчадкаў вялізны пласт рарытэтаў, які знаходзіцца па-за межамі фондаў музеяў. Калі раней гаварылі толькі аб навуковай рэстаўрацыі для дзяржаўных захаваўшчыкаў і рэлігійных устаноў.

На сродкі гранта Прэзідэнта краіны Нацыянальны мастацкі набыў неабходныя інструменты, матэрыялы і абсталяванне, каб рэстаўратары змаглі раскрыць дзесяць работ сакральнага мастацтва.

Праграмны падыход

Генеральныя кірункі

Рыгор БЫСЮК, начальнік упраўлення культуры Брэсцкага аблвыканкома:

— Кожны з нас ускладае вялікі спадзеў на Дзяржпраграму развіцця культуры да 2015 года. Вызначаны генеральныя кірункі дзейнасці, падмацаваныя фінансаваннем, дакладна акрэслены перспектывы.

Больш увагі, да прыкладу, нададзена адраджэнню і развіццю гісторыка-культурнай спадчыны. А, як засведчыла нядаўня выязная калегія Міністэрства культуры, што праходзіла на Брэстчыне, праблем тут хапае.

Будзе прадоўжана актывізацыя клубнай работы. Дзяржпраграма адраджэння і развіцця сяла засведчыла: зроблена за пяць гадоў шмат, грошы ў аднаўленне вясковых устаноў культуры ўкладзены вялікія. Але справа, я ўпэўнены, не павінна спыняцца. Застаецца немалая патрэба ў музычных інструментах, гукаўзмацняльнай апаратуры. І гэта — таксама генеральны кірунак нашых сённяшніх і заўтрашніх намаганняў. Плануем і надалей развіваць бібліятэчную справу. Неўзабаве мяркуем распачаць грунтоўную рэканструкцыю абласной бібліятэкі...

Напярэдадні нашага прафесійнага свята хачу пажадаць супрацоўнікам клубных, бібліятэчных, музейных устаноў Брэстчыны цудоўнага настрою, заўсёднага натхнення, паспяховай рэалізацыі ўсіх творчых праектаў. Вы годна працуеце, і ваша праца патрэбна краіне.

“Нам не трэба ствараць легенд — наша культура і без таго глыбінная...”

(Працяг. Пачатак на стар. 2 — 3, 4.)

Што да Цэнтра сучаснага мастацтва... Фактычна, мы — адзіная краіна ў гэтай частцы Еўропы, якая не мае ў сваёй сталіцы падобнай установы, і таму іміджавы фактар у яе стварэнні таксама прысутнічае. Але... ізноў жа, не ён галоўны. Паглядзіце, колькі ў нас цікавых маладых мастакоў! І ці не прыспеў час стварыць новую прастору і новыя магчымасці для іх самавыяўлення? З іншага боку, і беларуская аўдыторыя з цікавасцю азнаёміцца з эстэтычнымі навінкамі ў сферы выяўленчага мастацтва, арт-дызайну, відэа-арта, архітэктуры, усіх іншых праяў сучаснай візуальнай культуры. Водгукі нашых суайчыннікаў, якім давялося пабыць у падобных цэнтрах за мяжой, сведчаць за тое, што гэтая ўстанова ў Мінску будзе вельмі запатрабавана.

Як вам, напэўна, ужо вядома, Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь даручыў прапрацаваць гэтую ідэю. Мы прапануем стварыць такі цэнтр у пустым сёння будынку, размешчаным у парку Чалюскінцаў, адзначыўшы, што дадзенае месца — вельмі зручнае і ўдалае. Дадам яшчэ, што перамовы на гэты конт з Мінскім гарвыканкамам ужо вядуцца.

— **У Дзяржаўнай праграме заяўлены таксама і новы фестываль — своеасаблівае спаборніцтва музеяў. Цікава, у якім фармаце плануецца яго праводзіць?**

— Музейны фестываль — гэта не толькі спаборніцтва, але і сустрэча прафесіяналаў, каласальны абмен досведам, магчымасць падзяліцца думкамі, абмеркаваць актуальныя пытанні. Гэтым прысвечана дзелавая праграма фестывалю “Інтэр-музей”, пад час якой музей-ўдзельнікі ствараюць свае прадстаўніцкія экспазіцыі, прэзентуюць друкаваныя выданні і электронныя аўдыявізуальныя прадукты, праводзяць майстар-класы.

А вось конкурсная праграма прадугледжвае сапраўднае спаборніцтва ў розных намінацыях: лепшы выставачны або выдавецкі праект, лепшая музейна-педагагічная праграма для мэтавай аўдыторыі і г. д. Асабліва ўвага надаецца інавацыям рознага кшталту, сучасным інфармацыйным тэхналогіям, рэкламна-выдавецкай дзейнасці.

Упэўнены, што такі праект даўно чакаюць музейшчыкі краіны, а яго правядзенне адкрые новыя старонкі ў развіцці музейнай справы Беларусі.

Дарэчы, магу прапанаваць спецыялістам у гэтай сферы цікавую тэму для абмеркавання. Мае калегі з беларускага Урада часта пытаюць: а ў які час можна наведаць той або іншы музей? Але тут высвятляецца, што чалавек, які працуе да шостага гадзіны вечара — як, між іншым, большасць нашых суайчыннікаў, — трапіць у гэтую ўстанову ўжо не паспявае. Можа, варта задумацца над распрацоўкай такога графіка працы, які быў бы больш зручным для наведвальнікаў?

“Зялёнае святло” для прадзюсерскай ініцыятывы

— **Не сакрэт, што творча-вытворчы складнік сферы культуры наўпрост залежыць ад эканомікі. Якія фінансавыя рэсурсы спатрэбяцца для эфектыўнай рэалізацыі Дзяржаўнай праграмы “Культура Беларусі”?**

— Эканоміка з’яўляецца вызначальным фактарам у развіцці многіх сфер жыцця грамадства, але паставіўшы выключна на эканамічныя рэйкі развіццё культуры, мы рызыкуем многае страціць. У гэтай сферы трэба перш-наперш не “гнацца за рублём”, а дбаць аб менавіта аб творчых выніках, якія не заўсёды прама прапарцыйныя грашоваму прыбытку. Але, у той самы час, вы вельмі слушна адзначылі пра залежнасць “творчага складніка ад эканамічнага фактара”. Без яго ўліку ў сферы культуры далейшае развіццё галіны выглядае праблематычным.

Спосабы вырашэння гэтай дылемы, апрабаваныя ў іншых краінах, падштурхоўваюць нас да думкі, што прыспеў час прымяніць паняцце “эканоміка культуры” і да беларускай рэалізацыі. А таксама — стварыць механізмы, здатныя забяспечыць устойлівае развіццё гэтай з’явы.

Без сумневу, галоўнай крыніцай фінансавання культурных ініцыятыў застаецца дзяржаўны бюджэт — як рэспубліканскі, так і муніцыпальны. На рэалізацыю Дзяржаўнай праграмы з гэтых крыніц запланаваны немалыя сродкі: 1 трыльён 140 мільярдаў рублёў. Але пры гэтым неабходна задумацца пра больш рацыянальныя і эфектыўныя механізмы выкарыстання дзяржаўных рэсурсаў.

— **Уласна, гэтую мэту ставіць Указ Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь № 457, які ўступае ў сілу з 1 студзеня 2011 года і прадугледжвае новы падыход да фінансавання тэатральна-відовішчых арганізацый...**

— Дзякуючы Указу Прэзідэнта, удалася стварыць тую схему, пры якой і кіраўнік, і кожны супрацоўнік установы будуць зацікаўлены працаваць больш эфектыўна і якасна. Бо да 90% сродкаў, заробленых арганізацыяй звыш нарматыўнага фінансавання, могуць быць накіраваны на заробак яе супрацоўнікаў. І такі стымул павінен прыносіць вынікі — у тым ліку і творчыя.

— **Апошнім часам шмат гаворкі вядзецца аб прыцягненні ў сферу культуры прыватнага капіталу. Але ці створаны тыя ўмовы, якія здатныя натхніць прагматычнага бізнэсмэна ахвяраваць уласныя грошы на развіццё культуры?**

(Працяг на стар. 8.)

Беларускаму дзяржаўнаму ўніверсітэту культуры і мастацтваў — 35. Лічба, можа, не самая “крутая”, але за ёй крыецца больш як 20 тысяч маладых спецыялістаў, падрыхтаваных за гэты час.

Дый увогуле, 35 — чым не нагода для падвядзення некаторых вынікаў? І — аповеду пра тое, як Мінскі інстытут культуры, рыхтуючы спачатку адно бібліятэкараў ды культасветработнікаў, усё пашыраў ды пашыраў свой профіль, праз 18 гадоў дарос да ўніверсітэта рэспубліканскага значэння, а яшчэ праз 11 да культуры далучыў усё суквецце мастацтваў.

Самы “круты” ўнівер

— **Барыс Уладзіміравіч, — звяртаюся да рэктара Барыса СВЯТЛОВА, — вы ўзначалілі ўніверсітэт два з паловай гады таму, але і раней былі звязаны з ім, можна сказаць, самымі “братэрскімі сувязямі”. Як, на вашу асабістую думку, змянілася падначаленая вам установа за 35 гадоў?**

— 3 гэтай ВУУ я меў непасрэдную стасункі з 1989 года, калі пачаў працаваць у Міністэрстве культуры. Пазней у мяне нават быў перыяд, калі я па сумяшчальніцтве тут выкладаў. А працу рэктара пачаў са змяненняў у самой “культурнай прасторы” ўніверсітэта, бо навучаць духоўнасці ў “неакультурных” памяшканнях немагчыма: унутраны і знешні змест любой з’явы павінны знаходзіцца ў гармоніі. Дарэчы, вы тактоўна “забыліся” на такую нашу назву, як “кулёк”. Праўда, гэтая жартоўная мянушка замацавалася ў савецкія часы за ўсімі падобнымі навучальнымі ўстановамі, так што наша ў гэтым сэнсе не унікаем. Але ж калі “кулёк” стаў, можна сказаць, гэтакім словам-сімвалам, якое ўжо не зменіш, дык давайце зменім сэнс, які будзем у яго ўкладаць. Звычайна я кажу так: пэўна, “кулёк” паходзіць ад англамоўнага “cool”, адзін з перакладаў якога гучыць як “круты”. Дык чаму б не пагадзіцца, што мы — самая “крутая”? Ад “кулька” да “крутога” — вось шлях у 35 гадоў. Між тым, так яно і ёсць: у лістападзе 1999-га нашаму ўніверсітэту прысвоены статус вядучай вышэйшай навучальнай установы ў нацыянальнай сістэме адукацыі ў сферы культуры.

— **Думаю, гэта, пэўна, “пакрыўдзіла” абедзве акадэміі, куды больш старэйшыя за ўніверсітэт: Акадэмію музыкі і Акадэмію мастацтваў...**

— Гэта, хутчэй, арганізацыйны момант, што тычыцца лёсу далучанай калісці да нас установы. Уласна для ўніверсі-

тэта куды важнейшае сёння іншае разгалінаванне: падрыхтоўка спецыялістаў па 16 спецыяльнасцях і 41 спецыялізацыі, што ахопліваюць акадэмічную, народную, эстрадную музыку, харэаграфію, тэатральнае мастацтва, народныя рамёствы, сацыякультурную, інфармацыйна-дакументную сферы.

настаўнікаў. І, зноў-такі, зусім не лічбай, а ўменнямі! Дадайце сюды адпаведнасць паміж “крытычнай масай” студэнтаў і колькасцю выкладчыкаў, метадычных распрацовак, памяшканняў для заняткаў. Іншымі словамі, калі бяздумна гнацца адно за колькасцю навучаных, якасць атрыманых імі ведаў будзе падаць. Што ж да новых кірункаў

і магія шасці літар

— **Колькасць неабходных спецыялістаў штогод больш як у два разы перавышае колькасць вашых выпускнікоў, запатрабаванасць у іх не зніжаецца. Таму і план прыёму сёлета быў узняты, і кола спецыялізацый, я чула, будзе пашырацца...**

— Усё гэта звязана з агульнай культурнай сітуацыяй у краіне. Бо нельга рыхтаваць кадры дзеля кадраў, не ўлічваючы тых змяненняў, што адбываюцца ў галіне: мы, з аднаго боку, вывучаем сацыякультурныя тэндэнцыі ў грамадстве, а з другога — самі на іх уплываем, развіваючы неабходныя кірункі. Але ж пытанне з колькасцю набору надзвычай тонкае. Сёння сапраўды не хапае спецыялістаў таго ці іншага профілю, але дадатковымі нулікамі ў колькасці падрыхтаваных кадраў справы не вырашыць. Вельмі важную ролю адыгрывае якасць адукацыі.

— **“Нулік”, прыняты на тую ж творчую спецыяльнасць, можа так і застацца “нулікам”, колькі ў яго ні ўкладай. Сёння увогуле ўсё часцей даводзіцца чуць, што студэнты, маўляў, “не тыя” пайшлі, “змязьчэлі” неяк...**

— Наадварот! Яны больш дасведчаныя, зацікаўленыя, валодаюць сучаснымі інфармацыйнымі тэхналогіямі (тут некаторым выкладчыкам іх нават “даганяць” даводзіцца). Можа, больш прагматычныя, а не “завоблачна-рамантычныя”, але да гэтага іх жыццё прымушае, большая накіраванасць на рэаліі, а не толькі на мары. Так і мае быць: кожнае пакаленне павінна пераўзыходзіць сваіх

працы ўніверсітэта, дык яны будуць тычыцца ўдасканалення падрыхтоўкі спецыялістаў у галіне эстрады. А гэтая сфера, нагадаю, — адна з першасных задач ўніверсітэта. І адно кафедры эстрады, што існуе цяпер, тут замала. Плануем адкрываць факультэт эстраднага мастацтва, бо трэба рыхтаваць не толькі спевакоў і музыкантаў-інструменталістаў, але і ўсіх тых, без каго іх творчасць не дойдзе ў поўнай меры да публікі. У нас ёсць рэжысёры, гукарэжысёры, харэографы, але ўсе яны адасоблены. Эстрадны ж кірунак ва ўсіх гэтых сферах мае сваю спецыфіку. Дык чаму б не аб’яднаць ужо ў навучальнай установе ўсіх тых, хто будзе займацца менавіта эстрадай? І ўжо пад час навучання ствараць творчыя групы, якія будуць паставаць песню з усімі яе складнікамі, адначасова працуючы над аранжыроўкай, спевамі, рэжысурай нумара, яго харэаграфіяй.

— **Мабыць, гэта паспрыяе не толькі стварэнню самой інфраструктуры эстрады, але і змяненню мыслення цяперашніх эстрадных спецыялістаў? Бо яны будуць спасцігаць мастацтва “каманднай гульні”, ствараючы сапраўдныя эстрадныя спектаклі. Але і цяпер у “камандзе” вашых выхаванцаў — большасць тых, хто ў гэтыя дні адзначае сваё прафесійнае свята. Што вы пажадалі б ім у Дзень работнікаў культуры?**

— Памятаць пра тое, што яны — ахоўнікі генетычнага кода нацыі, без якога не адбывалася б сувязь часоў.

Надзея БУНЦЭВІЧ

Праграмны падыход

Мікалай ПАШЫНСКІ, начальнік упраўлення культуры Віцебскага аблвыканкама:

Час прафесіяналаў

— Шчыра віншую калег з прафесійным святам! Вы шмат зрабілі за год. Але святы мінаюць, застаюцца будні, і перспектывыя планаў у нас, як і заўжды, вельмі шмат.

Не меншая, чым раней, увага будзе надавацца сельскай культуры. За гады дзеяння Дзяржпраграмы адраджэння і развіцця сяла ў вобласці з’явілася каля 300 аграгарадкоў з належнай сацыякультурнай базай. Але засталася ніяк не меншая колькасць звычайных вёсак, дзе таксама павінны быць годныя клубы і бібліятэкі. Гэтая ж важная задача — павышэнне прафесійнага ўзроўню вясковых кадраў. Калі няўхільна мацуецца матэрыяльная база, дык адпаведным павінен быць і змест мерапрыемстваў. Час неспецыялістаў у сферы сельскай культуры адыходзіць беззваротна.

Вялікія планы па развіцці інфраструктуры Віцебска. Праз пэўны час тут з’явіцца заапарк на 80 гектараў, дзіцячы парк па лепшых французскіх і амерыканскіх узорах. Цяпер для ажыццяўлення гэтага вядзецца пошук інвестараў. Ужо сёлета распачнецца грунтоўная рэканструкцыя Канцэртнай залы “Віцебск”. Будзе доўжыцца выкананне так званай Полацкай праграмы. Былы Дом афіцэраў пераўтворацца ў гарадскі музей. Мяркуюцца капітальны рамонт Сафійскага сабора. Усе гэтыя справы — неадкладныя, бо ў 2012-м Полацк адзначыць 1150-годдзе.

І не забываемся на абласную праграму “Сто”, якая наўпрост звязана з далейшым развіццём рэгіянальнага турызму. У адпаведнасці з ёй на Віцебшчыне з’явіцца праз час сто аб’ектаў прыдарожнага сервісу, сто паляўнічых дамкоў, будуць добраўпарадкаваныя сто азёраў.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка накіраваў віншаванне ўдзельнікам і гасцям V Міжнароднага фестывалю Юрыя Башмета.

Кіраўнік дзяржавы адзначыў, што за мінулыя гады фестываль стаў значнай падзеяй у культурным жыцці Беларусі. Дзякуючы яму тысячы прыхільнікаў музыкі маюць магчымасць атрымаць асалоду ад віртуознай ігры выдатных майстроў сучаснасці, адкрыць для сябе новыя імёны і таленты.

“Фестываль выконвае важную місію прапаганды дасягненняў сусветнага і нацыянальнага выканальніцкага мастацтва, падтрымкі маладых артыстаў. Няхай і ў далейшым ён уносіць значны ўклад у далучэнне людзей да духоўнасці і прыгажосці, захоўваючы і развіваючы лепшыя традыцыі музычнай культуры, умацоўваючы ўзаемаразуменне паміж народамі”, — гаворыцца, у прыватнасці, у віншаванні.

Аляксандр Лукашэнка пажадаў удзельнікам фестывалю добрага здароўя, яркіх і запамінальных уражанняў на беларускай зямлі, творчых поспехаў, шчасця і дабрабыту.

Паводле паведамлення Прэс-службы Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь

Імперыя музыкі

Сёння ў Беларускай дзяржаўнай філармоніі адбудзецца ўрачыстае закрыццё II Маладзёжнай музычнай акадэміі краін СНД. Па заканчэнні майстар-класаў, якія доўжыліся роўна тыдзень, 30 маладых талентаў — студэнтаў акадэміі — атрымаюць дыпламы і выступяць сумесна з прафесарамі. А тым часам V Міжнародны фестываль Юрыя Башмета — у самым разгары.

Наперадзе — яшчэ тры цудоўныя канцэрты, тры незабыўныя сустрэчы са знымі майстрамі музычнай сцэны. У прыватнасці, заўтра знакаміты аўстрыйскі піяніст Пауль Бадура-Шкода выступіць разам з Дзяржаўным камерным аркестрам Беларусі пад кіраўніцтвам заслужанага артыста Расіі Яўгена Бушкова, які яшчэ ўвесну, як толькі ўзначаліў калектыў, дамовіўся з ім аб гэтым канцэрце.

12 кастрычніка выступіць унікальны эстонскі камерны ансамбль “Хортус-Музікус”. Закрыццё ж фестывалю прыпадае на 13 кастрычніка. Гэты канцэрт зьбірае разам музыкантаў Беларусі, Расіі, Германіі, Італіі, Францыі. Сусветна вядомыя салісты Аляксей Любімаў, Марыя Брунэла і дыры-

жор Юстус Франц выступяць з нашым Дзяржаўным акадэмічным сімфанічным аркестрам.

Заклучныя акорды яшчэ далёка, але ўжо сёння зразумела, што фестываль выклікаў вялікую зацікаўленасць слухачоў. Каб размясціць усіх ахвотных, арганізатарам даводзіцца выстаўляць дадатковыя крэслы не толькі ў глядзельнай зале, але і на сцэне філармоніі, за спінамі артыстаў. Сапраўды, як адзначыў на прэс-канферэнцыі сустаршыня аргкамітэта і мастацкі кіраўнік фестывалю Расціслаў Крымер, за гады правядзення гэтага свята сфарміравалася свая фестывальная публіка. Юрый Башмет пры гэтым значыў, што хуткі продаж білетаў сведчыць таксама пра

стабільны дабрабыт беларускаў. Увогуле ж, як падкрэсліў першы намеснік міністра культуры Беларусі Уладзімір Карачэўскі, гэта папраўдзе значыў форум для нашай краіны, само правядзенне якога адлюстроўвае культуру і духоўнасць нашага народа.

Адметнасцю фестывалю з’яўляецца і тое, што ён з самага пачатку свайго існавання праводзіцца з мінімальным дзяржаўным фінансаваннем, пры вялізнай спонсарскай дапамозе. Разам з тым, у пэўным сэнсе “спонсарамі” выступаюць, як распавеў Юрый Башмет, і самі артысты: “Лічы ганарараў на гэтым фестывалі не маюць для нас значэння, мы прыязджаем сюды найперш дзеля

сяброўства і добрых стасункаў. Я сам займаюся фарміраваннем склада выканаўцаў, задзейнічаных на форуме, і для мяне вельмі важная прысутнасць аднадумцаў”. Тое ж ён падкрэсліў і на адкрыцці Маладзёжнай акадэміі, што нарадзілася летась у нетрах фестывалю і стала цяпер самастойным праектам: “Удзел у гэтай акадэміі для мяне важнейшы за выступленне дзесьці ў замежжы. Фестываль і акадэмія — бы браты-блізняты: не трэба іх яднаць у адно, але не трэба і раз’ядноўваць. Галоўнае — “перасябраваць” музыкантаў розных краін і стварыць адзіную імперыю музыкі”.

Н.Б.

Фота Юрыя ІВАНОВА

“Кастрычнік” 3D

У Дзяржаўнай праграме “Культура Беларусі” на 2011 — 2015 гады прадугледжана не толькі фінансаванне рамонтных работ у шэрагу кінатэатраў краіны, але таксама набыццё і ўстаноўка ў іх лічбавых кінатэатраў, сучаснага праекцыйнага і гукавога абсталявання.

Як вядома, адным з прыярытэтных накірункаў развіцця кінавідэагаліны Беларусі з’яўляецца стварэнне 3D-кінатэатраў. Першая падобная ўстанова з’явілася ў Мінску. Не за гарамі той час, калі падобныя кінатэатры з’явіліся ў кожным абласным горадзе краіны, а з цягам часу — і ў райцэнтрах.

Так, напрыканцы ліпеня ў Гомелі адкрыўся прыватны 3D-кінатэатр. А ў хуткім часе ў горадзе над Сожам з’явіцца яшчэ адна падобная ўстанова культуры — ужо дзяржаўнай формы ўласнасці. Аб гэтым распавёў на адной з прэс-канферэнцый старшыня Гомельскага абласнога выканаўчага камітэта Аляксандр Якабсон.

Гэтую інфармацыю пацвердзіў “К” і генеральны дырэктар камунальна-ўнітарнага прадпрыемства “Гомелькінавідэапракат” Аляксандр Лаўрыненка. Па ягоных словах, цяпер вядзецца праца па адкрыцці лічбавай залы на базе кінатэатра “Кастрычнік”.

— З абласнога і гарадскога бюджэтаў выдаткавана прыкладна 700 мільёнаў рублёў, — паведаміў Аляксандр Лаўрыненка, — каб прывесці ўстаноўку ў належны стан. Поўнасцю адрамантаваны дах, цяпер адбываецца рамонт у глядзельнай зале. А прыкладна 800 мільёнаў рублёў будзе каштаваць тое абсталяванне, якое дазволіць праглядаць фільмы ў 3D-фармаце. Грошы атрыманы па замежнай крэдытнай лініі нашым даччыным прадпрыемствам “Кінатэатр”.

Па словах Аляксандра Лаўрыненкі, завяршэнне ўсіх работ і адкрыццё кінатэатра запланавана на снежань бягучага года.

У Гомельскім дзяржаўным цырку не спыняюцца будаўнічыя работы. На выдаткаваны Міністэрствам культуры грошы тэатральна-відэавішчная ўстанова цалкам завяршыла рэканструкцыю ніжняй часткі фасада.

Падтрымаць аншлаг рамонтам

Як паведаміў “К” намеснік генеральнага дырэктара Аляксандр Хайкоў, да новага сезона былі ўцэпленыя сцены і заменены старыя вокны. Гэтае абнаўленне зрабіла памяшканні больш утульнымі для супрацоўнікаў цырка, а таксама дапамагло знізіць узровень энэргастрат на ўтрыманне будынка.

У Дзяржаўную праграму “Культура Беларусі” закладзена фінансаванне далейшага капітальнага рамонтнага цырка. Будучы прадоўжаны ўцяпленне фасада і ўстаноўка шклопакетаў, дбайны рамонт даху. Таксама прыйшоў час замяніць мастацкую падсвет-

ку будынка. Акрамя маштабнай знешняй працы, будзе праведзена і аднаўленне інтэр’ераў.

Асабліва вялікія спадзяванні адміністрацыя ўскладае на пераабсталяванне асветляльнай манежнай апаратуры.

— Сёння ў распараджэнні трупы — прыборы, якія з’явіліся ў цырку амаль што пад час яго заснавання, — раскажаў Аляк-

сандр Хайкоў. — Старая апаратура не адпавядае патрабаванням новага часу па ўсіх параметрах: яна не можа забяспечыць ні выканання мастацкіх задум артыстаў, ні неабходных паказчыкаў па энэргазберажэнні.

Як з гонарам зазначыў Аляксандр Хайкоў, гамельчане любяць цырк: аб гэтым сведчаць аншлагі на кожным прадстаўленні. Таму ўсе будаўнічыя змяненні і пераабсталяванне ў канчатковым выніку накіраваны на тое, каб стварыць спрыяльную атмосферу для творчых знаходак, якія задаволяць густ патрабавальнага глядача.

Он-лайн-давер

(Працяг. Пачатак на стар. 5.)

На вядомую падпіску і набыццё спецыяльнай літаратуры патрэбны грошы, дык мо варта выплаваць работнікам метадычных службаў сродкі на літаратуру, як гэта робіцца для настаўнікаў? Акрамя таго, існуе праблема матэрыяльна-тэхнічнага ўзбраення РМУ тэхнікай, бо адсутнасць дастатковай колькасці камп’ютараў стала прычынай нізкага ўзроўню работы метадыстаў з інфармацыяй і тэхналагічнымі сродкамі.

reczyca:

Існуе неабходнасць цесных зносін за “круглым сталом” дырэктараў музычных і мастацкіх школ, а таксама выкладчыкаў — для выяўлення агульных праблем, шляхоў іх вырашэння менавіта праз газету.

adm:

А цяпер — і праз Інфармацыйны цэнтр. Звяртаемся да Дзятлавічаў. Цікава даведацца, якія практычныя пытанні вашай паўсядзённай дзейнасці хвалююць найперш? Зрэшты, дадзенае пытанне тычыцца кожнага ўдзельніка нашага он-лайну.

dziatlavichy:

Гэта кадравыя пытанні. Няма ў нас, да прыкладу, харэографы...

adm:

Пытанне да Слонімскага раённага краязнаўчага музея: чаму, па вашым меркаванні, пэўныя раймузеі на Беларусі — “мёртвыя”? Ці вы не пагаджаецеся з такім распаўсюджаным сцвярджаннем?

slonim:

Не зусім згодная, што раённыя музеі — “мёртвыя”. Я сказала б, што яны не зусім актыўныя. Шмат залежыць ад музейных супрацоўнікаў, ад іх жадання і імкнення “ажывіць” уласную дзейнасць. Думаецца, прычына згаданай з’явы мае аб’ектыўныя карані. І гэта агульныя для ўсіх музейных праблемы: адсутнасць сучаснай тэхнікі для работы з наведвальнікамі і наладжвання масавых мерапрыемстваў, недастатковая матэрыяльная база, малая колькасць добра падрыхтаваных работнікаў музейнай справы.

gorki:

Нам хацелася б задаць спецыялістам Міністэрства культуры шэраг пытанняў па праблемах функцыянавання новых тыпаў клубных устаноў, па нюансах заканадаўчай базы, што рэгламентуе характар дзейнасці гэтых устаноў, па навуковай падтрымцы пошукавай, эксперыментальнай і інвацыійнай дзейнасці. Да спецыялістаў па павышэнні кваліфікацыі і перападрыхтоўцы кадраў ёсць пытанні па планаванні курсавога навучання спецыялістаў клубнай сістэмы.

adm:

Значыць, наступныя канферэнцыі інфацэнтра будзем ладзіць з удзелам згаданых спецыялістаў.

reczyca:

З праблем хацела б назваць яшчэ забеспячэнне школ музычнымі інструментамі, неабходнай гукавой і асветляльнай апаратурай, а таксама ход выканання плана па аказанні платных паслуг і практыку адкрыцця новых аддзяленняў.

adm:

Мусіць, у гэтым і заключаюцца перадумовы для вашых крытэрыяў ацэнкі работы любой ДШМ і яе філіялаў на сяле? А якія яны, тыя крытэрыі? І яшчэ пытанне: адкрыццё новага аддзялення ў ДШМ залежыць найперш ад фінансавання або ад штатнага раскладу? А мо ёсць іншыя праблемы?

reczyca:

Самая вострая праблема звязана, канешне ж, з фінансаваннем. Цяжка адкрыць новае аддзяленне і тады, калі ў краіне не наладжаны выраб тых жа музычных інструментаў. Галоўны крытэрыі поспеху школы — з’яднаны калектыў аднадумцаў, што маюць жаданне ставіць перад сабой задачы і вырашаць іх сумесна. А астатнія крытэрыі заўжды ўзаемазвязаныя: перамогі дзеляць на конкурсах і фестывалях, стыпендыі і прэміі... Але перадумовай усяму павінна быць дастатковае забеспячэнне навучальнага працэсу якасным абсталяваннем.

adm:

Спонсарскую дапамогу выключыце?

reczyca:

А як яе атрымаць (хай сабе і спонсар знойдзецца), калі ў аддзелаў культуры няма магчымасці адкрыць банкаўскі рахунак на атрыманне такой дапамогі?

adm:

Хацелася б пачуць вашы прапановы з гэтай нагоды.

reczyca:

Ёсць магчымасць, так бы мовіць, “бартэрнага” абмену паміж прадпрыемствам (спонсарам) і школай з дакументальным афармленнем.

adm:

Цікава было б даведацца пра ваша супрацоўніцтва з клубнай, бібліятэчнай і музейнай устаноўкамі. Ці вы, як кажуць, “дзяржава ў дзяржаве”?

reczyca:

Быць “дзяржавай у дзяржаве” не атрымліваецца, бо і творчыя калектывы, і салісты ДШМ — абавязковыя ўдзельнікі раённых канцэртных праграм, нашы навучэнцы цыгам года наведваюць выстаўкі ў карціннай галерэі, і, паколькі на базе школы пастаянна ладзіцца гарадскія мерапрыемствы, у нас дастаткова цесны кантакт і з музеем, і з бібліятэкамі, за што ім вялікі дзякуй!

slonim:

Установы культуры не могуць існаваць асобна адна ад адной, бо стаіць перад імі адна мэта. Пры наладжванні музейных мерапрыемстваў мы супрацоўнічаем са школай мастацтваў, Домам рамёстваў, раённым Домам культуры, бібліятэкай і іншымі ўстановамі горада. Часта праводзім сумесныя акцыі: семінары, вечары, прэзентацыі...

adm:

А цяпер наступнае пытанне: што такое, на ваш погляд, прафесіяналізм работніка культуры?

slonim:

На мой погляд, прафесіяналізм музейшчыка — гэта наяўнасць паўнаартаснай музейнай адукацыі, прызнанне да гэтага віду дзейнасці.

adm:

А ў сённяшніх варунках дадаецца і фінансавы складнік. Як жа трэба зарабляць музейам на платных паслугах?

slonim:

Па маім меркаванні, многія з платных паслуг, што мы аказваем, сёння не павінны быць платнымі, а любая платная прапанова будзе прыносіць прыбытак, калі стане якаснай: цікавай для наведвальнікаў, адпаведнай патрэбам часу.

adm:

Звярніце ўвагу і на наш артыкул “Прагматыка і стымул у музейным вымярэнні” ў № 38 за 2010 г. Дадзеную праблему мяркуюць вырашыць заканадаўча.

(Працяг на стар. 9.)

“Нам не трэба ствараць легенд — наша культура і без таго глыбінная...”

(Працяг. Пачатак на стар. 2 — 3, 4, 6.)

— Сапраўды, стварэнне прывабных умоў для прыцягнення прыватнага капіталу — гэта вельмі перспектывны спосаб ажыццяўлення многіх цікавых творчых ініцыятываў. Тут варта адзначыць два шляхі: рэалізацыю дзяржаўна-прыватных праектаў і стварэнне сістэмы спонсарства і мецэнацтва.

Дзеючая сёння нарматыўна-прававая база не вельмі спрыяе такім пачынам. Таму Міністэрства культуры выступіла перад кіраўніцтвам краіны з прапановай аб яе ўдасканаленні. Маецца на ўвазе перадусім увядзенне льготных падаткаў на прыбытак і дабаўленую вартасць у тых выпадках, калі прадпрыемства выдаткоўвае сродкі на падтрымку культурных праектаў.

Без сумневу, падрыхтоўка адпаведнай нарматыўнай базы — гэта сістэмная праца, якая запатрабуе нямала часу. Мы гатовы да таго, што ацэнкі нашай дзейнасці ў гэтым напрамку з боку іншых дзяржаўных устаноў, магчыма, будуць супярэчлівыя. Але варта адзначыць: такі падыход да эканомікі культуры зусім не новы. Падобныя сістэмы ўжо паспяхова функцыянуюць у іншых краінах свету. Гэта сістэмы нацыянальных эканамічных прэферэнцый для нацыянальнай культуры.

Вялікі плён таксама можа прынесці стварэнне апякунскіх саветаў пры вядучых установах культуры. Ужо падрыхтаваны праект адпаведнага нарматыўна-прававога акта, прыняцце якога створыць ільготны механізм для ажыццяўлення добрых намераў суб'ектаў гаспадарання (у тым ліку і прыватных), што гатовы выдаткаваць частку сваіх сродкаў на падтрымку культуры.

Ці патрэбны піяр для Мельпамены?

— На мінулым тыдні Урад краіны прыняў пастанову аб заснаванні Нацыянальнай тэатральнай прэміі Рэспублікі Беларусь. На Вашу думку, ці здолее гэтае своеасаблівае “спяборніцтва” стаць стымулам для творчых асоб і, у той самы час, — удалай піяр-акцыяй для мастацтва Мельпамены?

— Другая частка вашага пытання абсалютна слушная. Сапраўды, Нацыянальная прэмія скіравана не толькі на стымуляванне прафесійнага росту нашых майстроў сцэны, але і на павышэнне ўвагі грамадства да іх набыткаў. Бо яны папраўдзе гэтай увагі вартыя! Упэўнены, што заснаванне Нацыянальнай тэатральнай прэміі стане добрым стымулам для стварэння новых яркіх твораў, удасканалення майстэрства, задаткам пастаяннага руху ды творчага развіцця. А значыць — і гарантыяй поспеху і прызнання нашага тэатральнага мастацтва як на радзіме, так і за яе межамі.

Хаця, напэўна, празмернага піяру айчынны тэатр і не патрабуе. Часта бываю на спектаклях — прычым не толькі прэм'ерных — і бачу ў зале поўны аншлаг, а ля дзвярэй — “паляўнічых” на “лішні білеткі”. І гэта нават не зважаючы на тое, што тэатральнае мастацтва заўсёды лічылася элітарным, а ў сённяшнім свеце ў яго існуе нямала канкурэнтаў!

Так, запатрабаванасць нашага тэатра не можа не радаваць. Але, з іншага боку, такі стан рэчаў натхняе і на іншую думку: ці дастаткова для Беларусі тых 27 прафесійных тэатраў, якія ў нас ёсць? На жаль, паводле статыстыкі, тут мы не можам пахваліцца першымі пазіцыямі сярод краін СНД. Мы прапанавалі старшыням Віцебскага і Гродзенскага аблвыканкамаў разгледзець магчымасць стварэння тэатраў у Полацку і Лідзе.

Вядома, нельга абмінуць увагай і папраўдзе маштабны праект, які, спадзяюся, будзе заўважаны ўсімі тэатрамі: згодна з даручэннем Кіраўніка дзяржавы, літаральна за наступныя тры гады мы плануем правесці рамонт усіх без выключэння прафесійных тэатраў нашай краіны, палепшыўшы пры гэтым іхнюю матэрыяльную базу! Грунтоўныя работы ў найстарэйшым з іх — Купалаўскім — распачнуцца ўжо неўзабаве.

— Не так даўно было анансавана таксама і з'яўленне Нацыянальнай музычнай прэміі. Якія яна мае задачы?

— Сапраўды, сумесна з Белтэлерадыёкампаніяй, мы ўжо працуем над падрыхтоўкай нарматыўнага акта аб заснаванні музычнай прэміі ў сферы эстраднага мастацтва. А задачы — зразумелыя: стварыць дадатковы стымул для нашых творцаў, у прыватнасці, у галіне эстрады.

(Працяг на стар. 10.)

Музычны інструментарый нашых творчых калектываў і навучальных устаноў сферы культуры — справа дзяржаўнай значнасці. Невыпадкова Дзяржаўнай праграмай “Культура Беларусі” на 2011 — 2015 гг. прадугледжаны такі пункт, як далейшае “набыццё музычных інструментаў і сцэнічнага абсталявання”. Наколькі актуальная гэтая праблема для тых жа дзіцячых музычных школ і школ мастацтваў, “К” пісала ўжо, і неаднойчы. А для Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Рэспублікі Беларусь? Звонку — здавалася б, усё нармальна: “з-за недахопу” музычных інструментаў яшчэ ніводны спектакль не быў зняты. Але ж якімі намаганнямі даводзіцца часам падтрымліваць той інструментальны “баланс”!..

атрымаем, тым больш у нас будзе магчымасцей укладзі іх у лепшыя інструменты.

На сёння ў нас складзены і доўгатэрміновы, перспектывны каштарыс на 4,5 мільярда беларускіх рублёў, які ахоплівае ўсё, што нам патрэбна, і так званы “пажарны” — на 1,5 мільярда, дзе прадугледжана тое, што трэба ў першую чаргу. А гэта, найперш, арфа. У нас іх тры, але дзве з іх свой рэсурс ужо выпрацавалі, трэцяя выкарыстоўваецца для рэпетыцый у класе. Арфа, дарэчы, —

адзін контрфагот, другому — больш як 40 гадоў. А ён каштуе каля 40 тысяч еўра. Ёсць у нас і нязбытная пакуль мара: мець у тэатры сваю калекцыю струнных інструментаў.

— Вядома, — падводзіць вынік галоўны дырыжор тэатра, заслужаны артыст Украіны Віктар Пласкіна, — хацелася б мець увесь камплект адразу. Асабіста я прапанаваў бы цалкам укамплектаваць спачатку адзін аркестр, потым — другі, за ім — трэці і гэтак далей, па чарзе. Іначай жа атрым-

Інструментальны баланс,

або Не рыпі, мой смык, а спявай...

— У свой час гэтае пытанне разглядалася ў Саўеце Міністраў, на самым высокім узроўні, і яго вырашэнне было падтрымана Кіраўніком дзяржавы, — кажа першы намеснік генеральнага дырэктара тэатра Уладзімір Рылатка. — Бо ўсе добра разумеюць, што тэхнічнае пераабсталяванне тэатра, дасягнутае пад час рэканструкцыі будынка, павінна тычыцца і яго інструментальнай базы: Нацыянальны акадэмічны Вялікі тэатр павінен мець самыя якасныя музычныя інструменты. Іх набыццё пачалося яшчэ пяць-шэсць гадоў таму. Але, вядома, замяніць адразу ледзь не ўвесь “гукавы шэраг” аркестра папросту немагчыма, таму працэс ажыццяўляецца паэтапна. У выніку на сёння аркестру падуладнае выкананне любой сучаснай партытуры з вялікай колькасцю духавых і ударных. Але, вядома, яшчэ больш працы па набыцці новых інструментаў наперадзе. Сярод самых бліжэйшых задач — забяспечыць аркестрантаў так званым “выдатковым” матэрыялам: струнамі, трысцінкамі. Пакуль яны набываюць іх пераважна за свой кошт...

Сапраўды, струннікі (так ужо павяляюць) граюць на ўласных інструментах. Тэатр выплачвае ім грошы “за амартызацыю”. Але апошніх ледзь хапае на струны, волас для смыкаў, каніфоль і іншыя неабходныя прыстасаванні. Бо кожны музыкант, які клапоціцца пра прыгажосць гучання, разумее: без якасных складнікаў і “дадаткаў” да інструмента яе не дасягнуць. Але ж і волас, і струны хутка выходзяць са строю. Памятаеце байку, як Паганіні граў на адной струне, бо ўсе астатнія парваліся? Так і з нашымі музыкантамі: чым больш рэпетыруеш ды канцэртуеш, тым больш патрабуецца струн, а не толькі душы.

Патрабуецца інструментам і рамонт, прычым не толькі касметычны, а, здараецца, і капітальны. Асабліва неспрыяльным у гэтым сэнсе стаўся перыяд абнаўлення будынка і далейшы пераход на стацыянар. Бо пад час рамонтных работ струннікі (за выключэннем хіба кантрабасістаў) “усё сваё”, як кажуць, наслі з сабой. Інструменты па некалькі разоў на дзень перажывалі, можна сказаць, стрэсавыя сітуацыі: з цяпла на мороз — і наадварот. І калі пасля гэтага рэзка перайшлі на стацыянарнае захаванне, пачалі даваць трэшчынкі, расколінкі — ад малых да вялікіх. Такія хібы могуць патрабаваць рамонт у тысячы долараў і болей, а часам — і ўвогуле прыводзіць да страты інструмента: маўляў, рамонт не падлягае. Таму ў тэатры дбаюць і пра стварэнне адпаведных умоў захавання інструментаў (а тут патрабуюцца і пэўная тэмпература, і неабходная вільготнасць, якія павінны рэгуля-

вацца — як у музеі або архіве), і пра ўласную майстэрню. Прыдбаны два ўвільгатняльнікі, ёсць дамоўленасць на набыццё астатніх.

— Цяпер у штаце, — дзеліцца набалелым загадчык трупы аркестра Сяргей Трацяк, — ёсць майстар па рамонтзе струнных, але памяшкання для майстэрні, на жаль, не прадугледжана. Застаюцца праблемы і з набыццём інструментаў. Здаралася так, што грошы на гэта вылучаліся толькі ў канцы года, і мы не паспявалі іх асвоіць. Бо спачатку трэба правесці тэндэр (а гэта займае звычайна месяц), даваць заяўкі на фірмы, весці перапіску, заключаць дамовы — на ўсё гэта таксама патрабуецца час. У выніку грошы, якія мы не маглі асвоіць абсалютна з аб'ектывных прычын, ішлі на іншыя мэты. Летась сродкі вылучылі ўжо крыху раней, але ўсё роўна пазнавата, бо чым раней мы іх

адзін з даволі дарагіх інструментаў, каштуе, паводле прафесійнага каталога, 55 — 60 тысяч долараў, у рэальнасці ж будзе яшчэ больш. Да рамонту тэатра выйшаў са строю наш клавесін, таму ў “Вяселлі Фігара” Моцарта і “Севільскім цырульніку” Расіні, дзе ён неабходны, мы сталі выкарыстоўваць сінтэзатар. Працэнтаў на 70 патрабуюць аднаўлення і медныя духавыя інструменты. Справа ў тым, што тэрмін іх службы — усяго 10 — 15 гадоў (у адрозненне ад тых жа струнных, на якіх чым больш граеш, тым яны лепей гучаць). Да таго ж, у гэтай групе актыўна працягваецца працэс удасканалення інструментаў — з'яўляюцца усё новыя і новыя мадэлі. Таму нам патрабуецца і новы камплект труб, і новыя трамбоны (у нас пакуль — састарэлыя мадэлі), і валторны. З драўляных духавых — патрэбны кларнет для саліста. У добрым стане ў нас толькі

ліваецца, што ўвесь час чагосці не стае: адзін інструмент, да прыкладу, набылі, а пакуль прыдбаем астатнія (часта — у тую ж самую групу), у гэтага тэрмін службы заканаваецца — і зноў трэба новы. Так, на сёння ў нас ёсць нядаўна набытая флейта-пікала, але няма добрай вялікай флейты. Тое ж — і ў іншых аркестравых групах. Увогуле ж, пытанне інструментарый — заўсёды актуальнае для ўсіх аркестравых калектываў. У тэатры павінен з'явіцца Апякунскі савет. Але хацелася б, каб гэта было хутчэй, бо тыя ж струны для салістаў без спонсарскай дапамогі мы не зможам узяць ніколі.

Пытанне наконот стварэння Апякунскага савета пракаментуваў Уладзімір Рылатка:

— У неафіцыйным выглядзе Апякунскі савет ужо, можна сказаць, існуе. Бо сярод прадстаўнікоў дзяржаўных органаў, кіраўнікоў прамысловых прадпрыемстваў, прыватных прадпрыемстваў ёсць багата тых, каму не аб'яваць праблемы культуры, багата і шчырых, адданных прыхільнікаў оперы і балета. Некаторыя з іх дапамагаюць нам ужо сёння. Да прыкладу, І Калядны міжнародны оперны форум плануецца правесці, у асноўным, за кошт спонсарскай падтрымкі. Але давайце падыяцць тэрміны “спонсар”, “мецэнат”, “член Апякунскага савета”. Бо ў сусветнай практыцы тыя ж члены Апякунскага савета збіраюцца разам з кіраўніцтвам тэатра, абмяркоўваюць творчыя і, адпаведна, фінансавыя планы, карыстаюцца пэўнымі льготамі ў самім тэатры. Так што Апякунскі савет — гэта вельмі добрая перспектыва. І мы чакаем яго афіцыйнага афармлення, звязанага, безумоўна, з папярэднім вырашэннем шэрагу юрыдычных пытанняў. Бо ўсім зразумела, што культура патрабуе ўсеагульнай сацыяльнай увагі, клопату і беражлівага стаўлення да сябе, выяўляючы, у сваю чаргу, лепшыя духоўныя якасці нацыі.

Надзея БУНЦЭВІЧ

Праграмны падыход

Прыярытэт — за Прыпяцкім Палессем

Дзмітрый ЧУМАКОЎ, начальнік упраўлення культуры Гомельскага аблвыканкама:

— У перадсвяточныя дні не магу не зазначыць: у нас — цудоўныя спецыялісты, але іх не хапае. Вялікі спадзеў на тое, што ўжо на рэспубліканскім узроўні вырашана: работнікі культуры маюць права на службовае жыллё, узведзенае сельгаспрадпрыемствам.

Поруч з вырашэннем кадравага пытання будзем працягваць умацаванне матэрыяльна-тэхнічнай базы. Нягожа, калі 11 раённых дамоў культуры ў райцэнтрах патрабуюць неадкладнага рамонтнага або рэканструкцыі. Тут — адна з асноўных кропак сённяшняга прыкладання нашых сіл.

Працягваецца адраджэнне гісторыка-культурнай спадчыны. На рэстаўрацыю калегіума езуітаў у вёсцы Юравічы Калінкавіцкага раёна рэспубліка выдаткоўвае 1,5 мільярда рублёў, столькі — і вобласць. Ётка ж сума будзе выкарыстана на аднаўленне сядзібнага дома ў Чырвоным Беразе, 600 мільёнаў рублёў пойдзе на рэканструкцыю сядзібы ў вёсцы Хольч Веткаўскага раёна.

У перспектыве — узвядзенне новага будынка для Маладзёжнага тэатра ў Гомелі. А ў Мазыры плануецца рэканструаваць драматычны тэатр. Увогуле, абласныя прыярытэты — за аднаўленнем сацыякультурнага аблічча Прыпяцкага Палесся. У гэтым маляўнічым, прыдатным для развіцця турызму краі — 65 нашых аб'ектаў. Кожны павінен стаць адметным асяродкам непаўторнай палескай культуры.

30 верасня на сцэне варшаўскага тэатра “Рампа” адбылася прэм’ера спектакля “Пінская шляхта” Вінцэнта Дуніна-Марцінкевіча ў рэжысуры Мікалая Пінігіна. Яна стала адным з яркіх мерапрыемстваў, арганізаваных Пасольствам Рэспублікі Беларусь у Рэспубліцы Польшча ў рамках Тыдня беларускай культуры ў Варшаве.

“Чумадрыха” з варшаўскай прапіскай

рэалізацыі тэатральнага прадукту. І засведчыла: беларускія творцы могуць быць не толькі ўдзячнымі спажывачамі замежнай дапамогі ў выглядзе запрашэння пастановачных груп, але цалкам гатовы прапанаваць свае творчыя сілы і ўменні для таго, каб узбагаціць тэатральную палітру калектываў з іншых краін свету.

Польскую версію “Пінскай шляхты”, пераклад якой, дарэчы, зрабіла прапраўнучка драматурга Барбара Кшыжыньска-Чарнавецка, ажыццявіў беларускі “дэсант” у складзе рэжысёра Мікалая Пінігіна, сцэнографа Вольгі Мацкевіч і кампазітара Андрэя Зубрыча. А таксама — Віктара Манаева, які і ў польскім варыянце спектакля сыграў прыстава Кручкова так ярка і сакавіта, што літаральна “парваў” прэм’ерную залу тэатра “Рампа”. Не здолела стрымаць яго магутнага акцёрскага тэмпераменту нават мова, якую акцёр вывучыў адмыслова для гэтага спектакля. “Бліску-

чых талентаў цяпер мала, гэта праўда, але сярэдні акцёр стаў значна вышэй” — узгадваючы знакамітую чэхаўскую фразу, такую актуальную для сучаснага тэатральнага працэсу ва ўсім свеце, нельга не прызнаць, што Віктар Манаеў адносіцца ўсё ж да катэгорыі першых, і яго бліскучы талент, бы незвычайнай перліна, здольны высеціць уласную каштоўнасць і ў самым сціплым, і ў самым багатым атачэнні.

Безумоўна, пад час спектакля проста немагчыма было ўстрымацца ад параўнанняў і пошуку паралелей паміж беларускім і польскім спектаклямі. Адзначалася рознасць акцёрскіх тэмпераментаў, што асабліва ярка выявілася ў ролі Марысі, якую ў польскім варыянце сыграла Вольга Шоманьска, зная, як і “беларуская Марыся” Ганна Хітрык, на ніве эстраднага вакалу. А таксама звярнуў на сябе ўвагу Ян Прохыра: яго выкананне ролі Курторгі, у адроз-

ненне ад купалаўца Мікалая Кучыца, вылучалася большай разважлівасцю падачы, перавагай класіцыскай статуарнасці над вадэвільным камізмам персанажа. Аднак пры гэтым ніводнага разу не ўзнікала нават думкі аб супастаўленні дзвюх гэтых работ на прадмет высвятлення таго, якая ж з версій лепшая, а якая горшая. Найперш таму, што нават у знаёмай структуры спектакля труп тэатра “Рампа” змагла адшукаць тыя інтанацыі і ноткі, якія аказаліся блізкімі менавіта польскаму глядачу з яго сучаснымі жыццёвымі рэаліямі, даказаўшы гэтым і нам самім, што межы, няхай яны моўныя або культурныя, існуюць толькі ў нашай свядомасці; сапраўдная ж мова мастацтва цалкам зразумелая кожнаму, хто пажадае да яе далучыцца.

**Таццяна КОМАНОВА
Фота Андрэя ВАСІЛЕЎСКАГА
На здымку: сцэна са спектакля “Пінская шляхта”.**

“Пілігрым”, або “Офіс” для тэатра

Полацк — Культурная сталіца Беларусі 2010 года — сустракае Дзень работнікаў культуры адкрыццём новага канцэртнага сезона ў Сафійскім саборы. Адметны і чаканы ён з той прычыны, што пасля некалькіх месяцаў, цягам якіх сабор знаходзіўся на рэстаўрацыі і знакіты полацкі арган быў занасерваваны, Сафія нарэшце адкрыла дзверы і 8 кастрычніка запрасіла на сваё адкрыццё...

Думаю, не памылюся, калі скажу, што з гэтым жа інтарэсам палачане чакаюць і адкрыцця ў горадзе прафесійнага тэатра. “Культура” неаднойчы звярталася ў сваіх матэрыялах да гэтай тэмы, стараючыся трымаць яе ў полі зроку. Тым больш, што сёлета рух у справе стварэння тэатра набыў відавочную дынаміку на шляху да сваёй канчатковай мэты. І вясной, пад час святковых мерапрыемстваў, прымеркаваных да Дня горада, быў агучаны цвёрды намер полацкіх улад завяршыць гэты працэс, стварыўшы прафесійную групу на базе полацкага аматарскага тэатра “Пілігрым”, які адзначыў сёлета сваё 62-годдзе.

Каб даведацца, як адбываецца гэты працэс, мы звярнуліся да намесніка старшыні Полацкага гарвыканкама Мікалая Льюшонка:

— На сённяшні дзень мы прапрацавалі тэхнічны бок гэтага пытання, падрыхтавалі ўсе неабходныя дакументы і накіравалі іх ва ўпраўленне культуры Віцебскага аблвыканкама. Згодна з нашымі разлікамі, пачынаючы з 2011 года нам спатрэбіцца 4,5 мільярда рублёў. Гэ-

та — дастаткова вялікая сума, якая аднаму нашаму гарадскому бюджэту не пад сілу. Сёння ў гарадскім доме культуры працуе, разам з “Пілігрымам”, 37 творчых калектываў! Для таго, каб зрабіць магчымым паўнаўтарскае творчае функцыянаванне будучага тэатра, неабходна элементарна разгрузіць сцэну. Для гэтага мяркуецца перавесці калектывы ГДК у Палац культуры “Шкловалакно”, які папярэдне неабходна прыняць на баланс горада і адпаведным чынам адрамантаваць, абсталяваць неабходнымі камплектамі сцэнічнай апаратуры. Усё гэта — справа не аднаго дня. Ёсць і іншыя варыянты, сярод якіх — пляцоўка Дома афіцэраў, але ж і там, перш чым працаваць, неабходна правесці адпаведныя работы.

Горад перакананы ў неабходнасці прафесійнага тэатра, аднак, разам з гэтым, разумее, што не можа, не мае права падыходзіць да гэтага пытання фармальна. І для таго, каб творчы імпульс тэатраў не згас на самым пачатку, мы, прадстаўнікі гарадскіх улад, мусім стварыць спрыяльныя ўмовы для іх творчасці. У творчых ж кроках тэатра мы не сумняваемся. Рытуальны літаральна па цагліцы падмурак для прафесійнага калектыву, з 1 кастрычніка мы знайшлі магчымаць увесці адну штатную адзінку ў тэатры, з 1 студзеня плануем яшчэ адну...

Між тым, сам “Пілігрым” не спіць у шапку, чакаючы, калі ж у яго з’явіцца ўсе матэрыяльны перадумовы для рэарганізацыі ў прафесійны калектыв. Як распавяла нам кіраўнік тэатра Вера Кісялёва, на восень у “пілігрымаўцаў” запланаваны гастролі па вобласці, пад час якіх яны наведаюць Паставы, Міёры, Браслаў і Оршу са спектаклямі “Вераб’іная ноч” Аляксея Дударова паводле Уладзіміра Караткевіча і “Дзядзечкаў сон” Фёдара Дастаеўскага. А з 9 па 12 кастрычніка полацкія акцёры прымуць удзел у “Вялікім Ноўгарадзе” — Міжнародным фестывалі камерных спектакляў па творах Дастаеўскага.

Што ж, не толькі палачане, але і прыхільнікі тэатральнага мастацтва з усёй рэспублікі чакаюць таго моманту, калі ж нарэшце пытанне паўстання ў горадзе прафесійнага тэатра не толькі прыродзе на новы этап абмеркавання, але і набудзе свой дакладна вызначаны “дэд-лайн”. І тэатралы не будуць выказваць сумневаў адносна таго, што замест уласнага храма мастацтва палачанам у чарговы раз прапануюць яго “сурагатную замену” ў выглядзе гастрольнай пляцоўкі для іншых калектываў.

Т.К.

КУЛЬТУРА • ИНФА

Он-лайн-давер

(Працяг. Пачатак на стар. 5, 7.)

Дык у чым, на ваш погляд, асноўныя праблемы вашага муніцыпалітэта? Як збіраецеся іх вырашаць?

slonim:

Мы цалкам падтрымліваем гэты законапраект і чакаем яго хутэйшага ўкаранення ў жыццё!

Асноўныя праблемы — адсутнасць належнага фондасховішча, недахоп экспазіцыйных і выставачных плошчаў. Цягам многіх гадоў спрабуем вырашыць гэтыя пытанні, але замінае адсутнасць фінансавых сродкаў.

adm:

Па колькасці інавацый клубнікі апердаюць бібліятэкараў?

sluck:

Інавацыі ўстаноў культуры заўжды будуць адрознівацца па формах, метадах рэалізацыі і г. д. Напэўна, нельга адназначна сказаць, што нейкая ўстанова ў чымсьці больш крэатыўная. Усё залежыць ад канкрэтнай установы і яе супрацоўнікаў. Творчы падыход да справы — аснова кожнай інавацыі. Ноч у музеі і Ноч у бібліятэцы нашага горада адрозніваліся па сутнасці. Іх ідэялы толькі запатрабаванасць наведвальнікамі.

adm:

Ці адчуваеце істотную розніцу ад таго, што бібліятэка самастойна зарабляе?

sluck:

Гэта дазваляе больш якасна і аператыўна задавальняць пыты карыстальнікаў, дапамагае ўмацоўваць матэрыяльна-тэхнічную базу і стымуляваць супрацоўнікаў не толькі маральна. Але ж не варта забывацца на аптымальныя суадносіны платных і бясплатных бібліятэчных паслуг, мэтазгодна ўлічваць пры гэтым розны сацыяльны статус чытачоў. Бібліятэка, найперш, — агульнадаступная сацыяльна-культурная ўстанова, таму да платных паслуг варта падыходзіць дыферэнцавана, з улікам магчымасцей кожнай установы.

adm:

Якімі, у такім выпадку, бачацца перспектывы?

sluck:

У будучыні мы бачым сваю бібліятэку з якасным фондам, з найноўшай камп’ютарнай тэхнікай. А супрацоўніцтва са СМІ разглядаем як перспектыву кірунак іміджавай палітыкі. Удзел у сённяшняй канферэнцыі дае магчымаць абмеркаваць з калегамі самае надзённае...

slonim:

Пытанне да ўсіх. Паважаныя калегі, якой вы бачыце ролю свайго ўстановы ў развіцці рэгіянальнага турызму?

garakod:

Гэта найперш удзел нашага Дома рамёстваў у арганізацыі турмаршрутаў праз Гарадоччыну, да слова сказаць, — радзіму аўтара паэмы “Тарас на Парнасе” Канстанціна Веранічына. Маю на ўвазе самы шырокі спектр культурных паслуг: дэманстрацыю рамесніцкіх тэхналогій, прадметаў традыцыйнай народнай культуры, дэгустацыю страў нацыянальнай кухні, турысцкую магчымаць паспрабаваць свае творчыя сілы за кроснамі або за ганчарным кругам.

dziatlavichy:

На мой погляд, узровень турызму неабходна павышаць і развіваць. Гэта, безумоўна, станюча паўплывае на развіццё інфраструктуры раёна і далучэнне падрастаючага пакалення да нашых

культурных традыцый.

adm:

Народная творчасць — адна з прынад для турыстаў... У чым тут перспектывы вашага Цэнтраўнага сельскага дома культуры і народнай творчасці?

dziatlavichy:

Ёсць упэўненасць у тым, што традыцыйная народная творчасць будзе больш істотна развівацца, бо ёсць магчымаць навучаць вялікую колькасць дзяцей, перадаваць ім свой вопыт у такіх рамёствах, як ткацтва, вязанне, вышыўка... Усім нам вядома, што цяпер мала хто займаецца, скажам, ткацтвам, а ў Цэнтры культуры і народнай творчасці гэты від рамёства стаіць на першым месцы ў справе захавання традыцый.

gorki:

Паважаныя Алена Дзянісаўна! У вашай асобе хацелася б адзначыць усім работнікам аддзялення Брэсцкай вобласці за гасцінны прыём і каштоўны матэрыял з вопыту работы ўстаноў культуры, з якімі вашы калегі пазнаёмілі нас пад час творчага візіту работнікаў культуры Магілёўшчыны. Я думаю, што тыя праблемы, з якімі мы сутыкаемся пры адкрыцці ўстаноў новага тыпу, добра знаёмыя і вам. А гэта — штатны расклад, планаванне і арганізацыя працы... Таму (і я думаю, вы мяне падтрымаеце) неабходна абагульніць вопыт дзейнасці падобных устаноў на рэспубліканскім узроўні і ўвесці яго ў практыку клубнай работы.

dziatlavichy:

Я рада, што наш вопыт вам спатрэбіўся. Цалкам пагаджаюся з меркаваннем наконт існавання праблем планавання і арганізацыі нашай работы.

adm:

Пытанне для Алены Бараўцовай з Гарадка ў сувязі з вышэйзгаданым: як павялічыць эфектыўнасць пры рэалізацыі сувенірнага прадукцыі і твораў народных майстроў на турыстычных маршрутах і ў салонах-крамах? Пытанне адрасуем таксама калегам са Слоніма і Дзятлавічаў і ўсім зацікаўленым.

slonim:

Галоўнае тут, на мой погляд, — каб сувенірная прадукцыя кожнага раёна мела свой непаўторны брэнд.

garakod:

Мне падаецца, што эфектыўнасць рэалізацыі сувенірнага прадукцыі ў многім залежыць сёння ад рэкламы. Неабходна аб сабе заяўляць, наладжваць цесныя сувязі з прадпрыемствамі свайго рэгіёна, рэкламаваць сябе на святах горада, праз сродкі масавай інфармацыі і выставачную дзейнасць, выдаваць каталогі сувенірнага прадукцыі і памятаць, што рэкламы шмат не бывае.

adm:

У клубнай установе Дзятлавічаў няма камп’ютара з выходам у Інтэрнэт. Пра такую сітуацыю мы неаднаразова пісалі. А калі б быў, як бы вы яго выкарыстоўвалі? Ці сутыкаліся іншыя нашы суразмоўцы з такой сітуацыяй?

dziatlavichy:

У бібліятэцы ёсць выхад у Інтэрнэт, а мы знаходзімся пад адным дахам.

recyca:

Выхад у Інтэрнэт на сённяшні дзень проста неабходны! Гэта ж цудоўная магчымаць атрымання і адпраўкі патрэбнай інфармацыі.

(Працяг на стар. 11.)

“Нам не трэба ствараць легенд — наша культура і без таго глыбінная...”

(Працяг. Пачатак на стар. 2 — 3, 4, 6, 8.)

Увогуле, для паляпшэння спраў у гэтай сферы патрэбны, афіцыйнай мовай кажучы, комплекс мерапрыемстваў: адной прэміяй тут, вядома, не абыйсцяся. Бадай, найважнейшы фактар — пашырэнне канцэртнай дзейнасці выканаўцаў праз стварэнне для яе дадатковых фінансавых і арганізацыйных магчымасцей. Таму мы актыўна адстойвалі прапанову аб адмене гастрольнага пасведчання. Нагадаю, што гэтую ідэю не так даўно падтрымаў Кіраўнік Беларускай дзяржавы Аляксандр Рыгоравіч Лукашэнка. Без сумневу, яна цалкам адпавядае стратэгічнай лініі нашай краіны па лібералізацыі эканомікі.

Чатыры шляхі аднаўлення спадчыны — Дзяржаўная праграма прадставіла шэраг новых праектаў у сферы аднаўлення гісторыка-культурнай спадчыны. Агулам у іх спіс уключана 34 аб'екты...

— Сапраўды, дзейнасць дзяржавы ў апошнія гады па адрэджэнні найбольш значных помнікаў гісторыка-культурнай спадчыны нельга не адзначыць. Ужо ў снежні запланавана завяршэнне рэстаўрацыйных работ у палацы Мірскага замка. У ліпені запрашаю вас абавязкова наведаць Нясвіж: да гэтага часу работы ў Радзівілаўскай рэзідэнцыі таксама маюць завяршыцца. Вядома, спешка тут зусім не дарэчы, і самыя складаныя рэстаўрацыйныя работы, такія, як выкананне роспісу або дэкор, працягнуцца яшчэ пэўны час, але дзверы для наведвальнікаў ужо будуць адкрыты. Знакавы аб'ектаў, на якіх вядзецца рэстаўрацыя, сёння вельмі шмат: гэта і Лідскі замак, і палац у Жылічах, і знакамітая нэагатычная рэзідэнцыя Пуслоўскіх у Косаве, і сядзіба ў Чырвоным Беразе...

У той самы час, адрэстаўраваць усе помнікі спадчыны выключна за кошт бюджэтных сродкаў сёння не ўяўляецца магчымым: аб'ектаў, якія патрабуюць неадкладнай увагі, на Беларусі назапасілася вельмі шмат. І таму вельмі важна задзейнічаць такія рэсурсы, як абуджэнне грамадскай ініцыятывы: ён, зрэшты, мае не толькі эканамічны, але і выхаваўчы характар. Добрым прыкладам можа служыць карпатлівая праца па аднаўленні Любчанскага замка. Карыстаючыся нагодай, хацеў бы выказаць удзячнасць усім тым заўзятарам, якія спрычыніліся да гэтага праекта, ахвяруючы сваім уласным часам дзеля добрай мэты.

Знакаміты Навагрудскі замак — зусім непадалёк ад Любчы, і ён таксама чакае разнастайныя правы грамадскай ініцыятывы. Адна з іх ужо зарэкамендавала сябе — гэта латарэя “Скарбніца”. Купіўшы цэлы стос такіх білетаў, ды яшчэ і сяброў заахваціў, і калі тхосьці з нас нешта выйграе, мы ўжо ўмовіліся, што пералічым гэтыя грошы на рахунак рэстаўрацыі Навагрудскага замка.

Але вядома, што сродкі на кансервацыю гэтага славянскага замка таксама будуць выдаткоўвацца і з бюджэту — як рэспубліканскага, так і мясцовага.

— Сапраўды, у адпаведным раздзеле Дзяржаўнай праграмы нярэдка можна сустрэць словы “кансервацыя” або нават “супрацаварыйныя работы”. Але некаторыя лічаць, што калі вырашаць праблемы — дык толькі раз і назаўсёды: праз поўную рэстаўрацыю...

— Так, але знайсці гэтыя сродкі магчыма не заўсёды, асабліва калі ўлічыць колькасць беларускіх аб'ектаў спадчыны, якія патрабуюць “аператыўнага ўмяшальніцтва”. Кансервацыя ж накіравана на тое, каб захаваць помнік да лепшых часоў. І зазвычай для гэтага патрабуюцца досыць малыя выдаткі.

Варта адзначыць, што такі падыход абсалютна адпавядае практыцы іншых краін — нават тых, дзе агульны стан помнікаў спадчыны непараўнальна лепшы за нашы. Тым больш, ёсць нямаля выпадкаў, калі рэстаўрацыя — немагчымая. Магчымасць поўнага аднаўлення некаторых тых помнікаў спадчыны, якія ўжо стагоддзі таму пераўтварыліся ў руіны, выклікае недавер спецыялістаў і не адпавядае міжнародным нормам у сферы аховы спадчыны. Добры прыклад тут — менавіта Навагрудскі замак, заснаваны ў XII стагоддзі. Яго сённяшні выгляд, гэтыя абрысы вежаў на фоне кантраснага неба, ужо сталі адным з пазнавальных сімвалаў Беларусі. І наша задача — зрабіць усё, каб гэты відарыс захаваўся, выраставаць матэрыяльны складнік помніка ад далейшага руйнавання, а не спрыяць праўленню фантазіі, якой у справе рэстаўрацыі не месца.

Толькі замак на Беларусі — 13, і не раўнуючы кожны патрабуе інвестыцый. Цяпер шукаем магчымасці распачаць работы на Крэўскім замку — месцы, знакавым не толькі для Беларусі, але і для ўсёй Цэнтральна-Усходняй Еўропы.

Дзейным спосабам прыцягнення сродкаў можа быць рэалізацыя сумесных праектаў з нашымі партнёрамі ў Літве і Польшчы пры падтрымцы Еўрасаюза.

— Сёлета быў створаны спіс гістарычных сядзіб, прапанаваных інвестарам. Яшчэ зусім нядаўна прадстаўнікі мясцовых улад, з якімі мне даводзілася сустракацца, адмаўляліся ад такіх “рызыкаўных” ініцыятыў, як продаж занябаных помнікаў спадчыны прыватніку, але сёння, калі яны падтрыманы на высокім узроўні...

— Сапраўды, прыцягненне ў сферу аховы спадчыны прыватнага капіталу ўяўляецца вельмі перспектыўным спосабам вырашэння многіх задач. І першыя вынікі гэтых захадаў ужо ёсць. Спадзяюся, сядзіба ў Красках толькі набудзе прывабнасць у вачах турыстаў, займеўшы сапраўднага гаспадара. Мне даводзілася сустракацца і з іншымі бізнесменамі, якія праўляюць цікавасць да аб'ектаў спадчыны.

Рэзюмуючы закранутую вамі тэму, хацеў бы адзначыць, што менавіта ўсе пералічаныя чатыры рэсурсы — дзяржаўны бюджэт, грамадская ініцыятыва, сродкі замежных партнёраў і прыватны капітал — утвараюць сістэму, якая будзе і далей спрыяць аднаўленню нашай спадчыны. Важна задзейнічаць кожны з іх найбольш эфектыўна. Вынікі працы ў гэтай галіне ўжо відавочныя.

(Працяг на стар. 12.)

Мінула не так ужо і шмат часу з таго дня, калі карэспандэнт нашай газеты пабыў на будоўлі: менш, чым два месяцы. Але змены на пляцоўцы, дзе паўстане знакавы аб'ект культуры, бачныя нават няўзброеным вокам. На сёння ўжо заліта фундаментная пліта, усталяваны яшчэ адзін кран — цяпер іх два, — а таксама распачаліся работы па ўзвядзенні калон і перакрыццяў цокальнага паверха.

Як нараджаецца музей

“К” працягвае сачыць за будаўніцтвам Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны

Усё ідзе паводле плана, пра які распавёў “К” два месяцы таму прапраб БУ-5 ААТ “Будтрэст № 1” Валерыя Інгаценка. Да канца года, па словах Валерыя Аляксандравіча, цокальны паверх будзе пабудаваны цалкам. І гэта не проста словы. Будаўнікі працуюць самааддана, у некалькі змен, і праца ідзе няспынна, таму — хутка.

Натуральна, жыхары Мінска таксама цікавяцца тым, што адбываецца на будаўнічай пляцоўцы. Некаторыя з іх нават падыходзяць да агароджы, якой абнесена будоўля, і назіраюць за тым, як працуюць рабочыя. З гэтым мінчанамі не мог не пагутарыць карэспандэнт “К”.

— Добра, што пачалі будаваць такі патрэбны аб'ект, — кажа пенсіянер Сяргей Фёдаравіч. — Вельмі цікава назіраць за будаўніцтвам: на тваіх вачах, лічы, з нічога вырастае гмах новага музея. І калі ён будзе выглядаць так, як на плакаце, які змешчаны каля будоўлі, дык я толькі парадуюся за будаўнікоў...

Яшчэ адна пенсіянерка, што жыве амаль насупраць будучага музея і прыходзіць паназіраць за будоўляй не ўпершыню, упэўнена: памяць пра Вялікую Айчынную патрэбна зберагаць і захоўваць.

— Канешне, трэба, каб пра вайну памяталі, асабліва — маладое пакаленне, — кажа настаўніца Вольга Івануна. — Мой бацька прайшоў ад пачатку Вялікай Айчыннай вайны да самага канца, служыў артылерыс-

там. Таму гэты музей будзе распавядаць і пра маіх продкаў таксама, як і пра ўсіх тых, хто перажыў жахі вайны. Вельмі важна і тое, што музей паўстане менавіта ў гэтым месцы: каля стэлы “Мінск — горад-герой”.

Я раскажу маім суразмоўцам, што, згодна з даручэннем Кіраўніка нашай дзяржавы Аляксандра Лукашэнка, з 1 красавіка адкрыты спецыяльны дабрачынны рахунак, на які можна пералічаць грошы, што пойдучы на будаўніцтва новага гмаху

Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. І мінчане запэўнілі мяне, што абавязкова прымуць пасільны ўдзел у гэтай пачэснай справе і паспрыяюць будаўніцтвам.

І такіх людзей, як у Мінску, так і па ўсёй Беларусі, — усё больш і больш. Як кажа дырэктар установы культуры Сяргей Азаронак, кожны дзень да акцыі далучаюцца новыя ахвяравальнікі. На 5 кастрычніка агульная сума, якую

пералічылі як асобныя грамадзяне, так і арганізацыі, складае 28 мільёнаў 24 тысячы рублёў. І, зразумела, гэтая лічба — не канчатковая.

А для тых, хто жадае пералічыць грошы, яшчэ раз нагадаем нумары разліковых рахункаў:

Р/С 3642900000887 у беларускіх рублях, філіял № 510 ААТ “АСБ Беларусбанк”, г. Мінск, код 603, УНН 100235472;

Р/С 3642900000858 у доларах ЗША, філіял № 510 ААТ “АСБ Беларусбанк”, г. Мінск, код 603, УНН 100235472;

Р/С 3642900000917 у еўра, філіял № 510 ААТ “АСБ Беларусбанк”, г. Мінск, код 603, УНН 100235472;

Р/С 3642900000904 у расійскіх рублях, філіял № 510 ААТ “АСБ Беларусбанк”, г. Мінск, код 603, УНН 100235472.

На будаўнічай пляцоўцы пабывалі Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ і Юрый ІВАНОЎ (фота)

Праграмны падыход

Не “сувенірнае”, але...

Аляксандр ЛОЙКА, начальнік упраўлення культуры Гродзенскага аблвыканкама:

— Перспектыва нашай дзейнасці — дакладна акрэсленая. Гродзеншчына — краіна замкаў. Іх 13 на Беларусі, а 8 знаходзіцца на тэрыторыі вобласці. Адрэджэнне гэтых перлін гісторыі і архітэктуры (як, дарэчы, і Каложскай царквы) — не проста мара, а мэта жыцця. Адноўлены Мірскі замак, работы вядуцца ў Лідзе і Любчы. У гэтым — вялізная заслуга Міністэрства культуры. А дзеля адрэджэння Каложскай царквы пры ўпраўленні культуры Гродзенскага аблвыканкама пачаў дзейнічаць дабрачынны фонд.

Не менш важная перспектыва — адрэджэнне нашай нематэрыяльнай спадчыны. Народная творчасць — трывалы і спрадвечны падмурак усёй нацыянальнай культуры. Таму наш фестываль “Панямоння жыватворных крыніцы” мяркуем зрабіць не “сувенірным”, а сапраўды аўтэнтчным.

І ўвогуле, мы будзем больш карпатліва працаваць над тым, каб больш яркай і ўражальнай стала абласная фестывальная палітра. Рэспубліка павінна ведаць, што Гродзеншчына адметная не толькі Фестывалем нацыянальных культур у Гродне.

Сярод нашых народных калектываў шмат якіх вартыя звання заслужаных. Шчыльна будзем працаваць і над гэтым. І, безумоўна ж, актуальным застаецца і выкананне даведзеных нам заданняў, у тым ліку і па аказанні платных паслуг насельніцтву. А поспех агульнай справы будзе залежаць, канешне, ад цяпла душы работнікаў культуры, якіх я шчыра віншую з прафесійным святам творцаў і рупліўцаў на мастацкай ніве.

Якой стала “Перамога”?

Он-лайн-давер

Якім можа быць гарадскі фантан? Відовішчым або камерным, традыцыйным або незвычайным... А ці можа ён спалучаць у сабе ўрачыстасць дня сённяшняга і памяць пра мінулыя падзеі? Быць своеасаблівым знакам і, адначасова, элементам ландшафтна-паркавай кампазіцыі? Быць фантанам і скульптурай? Вядома, так. Месяц таму ў Мінску на тэрыторыі адноўленага парку Перамогі быў адкрыты аднайменны фантан, адметнасць якога прымусіла казаць аб ім як аб новым слове ў беларускай ландшафтна-паркавай архітэктуры і скульптуры. Незвычайны аб’ект — вялізны факел з камянёў у атачэнні 53 валуноў — выклікаў вялікую цікавасць публікі. Карэспандэнт “К” звярнуўся да аўтара — скульптара Максіма ПЕТРУЛЯ з просьбай распавесці аб тым, як жа нараджаўся твор.

— Вернемся да фантана “Перамога”. Як ты прыйшоў да адпаведнага творчага рашэння?

— Пачнём спачатку. Па-першае, мне была пастаўлена задача стварэння скульптурнага твора на тэму Перамогі. Я пачаў разважаць: а што асабіста для мяне Перамога? І хто ёсць для мяне наш салдат? Мае дзяды ваявалі, так, і гэта былі звычайныя людзі: у кожнага з іх імкненне да Перамогі, іхні ваярскі дух — надзвычайны. Вось што для мяне стала ключом для раскрыцця тэмы: зламціць такі дух было немагчы-

— ...Бо адначасова скульптурная кампазіцыя з’яўляецца фантанам...

— Так. З лодкі-факела, якая вячае вертыкальны слуп, б’е вада. Сэнсавая нагрузка элемента можа быць якой заўгодна: магчыма, гэта перапоўненая чаша цяжарнасці ваяроў, а можа быць — і слёзы родных па загінулых... Але ўсё ж такі я не хацеў бы трымацца пэўнай трактоўкі — няхай лепей кожны наведвальнік вырашае сам, што ён хоча ўбачыць у гэтым сімвале. Усё ж такі паркавая скульптура прапа-ноўвае вольнасць асацыяцый.

— Максім, наша выданне ў свой час пісала пра аднаўленне вядомага Парку Перамогі: тады імёны стваральнікаў будучых фантанаў яшчэ не былі вядомыя....

— Прапанова аб узвядзенні фантана “Перамога” да мяне паступіла ад архітэктара Ганны Аксёнавай, якая з’яўляецца аўтарам новай канцэпцыі парку. У Ганны Аляксееўны было сваё бачанне выгляду паркавага ансамбля, і яна вырашыла звярнуцца ў вырашэнні творчых пытанняў, што датычацца менавіта скульптуры, так бы мовіць, да прадстаўніка маладога пакалення. І з’явілася ў маёй майстэрні з прапановай стварэння фантана-скульптуры. Пачын праекту ўжо быў пакладзены яе камандай. 53 дывізіі абаранялі Мінск — і 53 вялізныя камяні мусілі быць уведзены ў будучую кампазіцыю. Але і сам адноўлены парк, і ідэя стварэння такога незвычайнага аб’екта ў ім мяне прываблілі, і я ўзяўся за працу.

— Задача не падалася табе складанай? Патлумачу: усё ж тэматыка парку і, адпаведна, фантана вымагае нетрывіяльных рашэнняў...

— Для мяне Вялікая Айчынная вайна — тэма, вартая самай пільнай увагі. І я вельмі рады, што за час сваёй практыкі меў дачыненне да сапраўды цікавых праектаў адпаведнага накірунку. Па-першае, гэта — Мемарыяльны комплекс “Чырвоны Бераг”, распрацаваны таленавітай камандай аўтараў на чале з Леані-

дам Левіным. Здавалася б, такая “цяжкая” тэма — дзіцячы канцлагер, але яна вырашана так, каб, з аднаго боку, аддаць даніну памяці маленькім ахвярам, а з іншага — закрануць душы сучаснікаў: у “сэрцы” мемарыяла — ідэя “загінулага” класа. Тут жа побач — “Плошча сонца” — дзіцячая пляцоўка для творчасці.

Яшчэ адзін прыклад: мемарыял па вуліцы Сухой, прысвечаны ахвярам халакоста. Над ім я таксама працаваў разам з Леанідам Левіным. Выява побытавай рэчы — звычайнага сямейнага стала з расколінай пасярэдзіне, але ўсім становіцца зразумела: яшчэ адзін дом, ва ўсіх сэнсах слова, знішчожыла вайна...

І я вырашыў трымацца гэтага параўнання — гневу салдата з лютацю раззлаваных багоў — і звярнуў тэму ў бок славянскай міфалогіі. Першапачаткова скульптура-фантан мела назву “Страла Перуна”, бо вядома, што Пярун з’яўляўся не толькі богам-грамавержцам, але і абаронцам ваяроў. І страла трансфармавалася ў факел Перамогі ў атачэнні 53 валуноў, якія, нагадаў яшчэ раз, увасабляюць 53 дывізіі, што вызвалілі Мінск. Скульптура не з’яўляецца мемарыяльным комплексам, таму межы раскрыцця тэмы значна шырэйшыя. Упэўнены, ніхто не будзе спрачацца з тым, што гэта — сапраўды творчае рашэнне.

— Максім, хачу адзначыць, што ўжо сёння твор выклікае вялікую зацікаўленасць гледачоў: апытаўшы некалькі людзей у парку, я атрымала амаль цалкам станоўчыю рэакцыю на незвычайны фантан-скульптуру...

— Дзякуй за ўвагу. Мяркую, гэтая зацікаўленасць акурат і сведчыць пра тое, што людзі адкрытыя для новага ўспрыняцця вядомых і блізкіх ім тэм. І тым больш ім хочацца з сучасных пазіцый угледзецца ў мінулае, з тым, каб дакладней убачыць цяперашняе і нават будучае.

Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ
Фота Максіма ГУЧАКА, БелТА

(Працяг. Пачатак на стар. 5, 7, 9.)

Прывяду прыклад: умовы Адкрытага фестывалю-конкурсу “Пралескі” сёлета былі размешчаны на сайце Брэсцкага музычнага вучылішча — проста і зручна.

Інтэрнэт — гэта яшчэ і магчымаць хуткіх і даступных зносін з калегамі, аператыўны пошук неабходнай для ДШМ інфармацыі. Лічу, што ён павінен быць у кожнай навучальнай установе. Але ж пакуль мы такой магчымасці не маем.

adm:

Алена Дзянісаўна, якая, на вашу думку, будучыня ў сельскіх устаноў культуры? І вашага СДК, у прыватнасці?

dziatlavichy:

Ён ёсць і будзе ў далейшым цэнтрам культуры нашай вёскі, які задавальняе патрэбы ўсіх катэгорый насельніцтва. Працягнем праводзіць дыскатэкі, дзіцячыя танцавальныя вечары, народныя святы і абрады. На сённяшні дзень у нас ёсць носьбіты і пераймальнікі традыцыйнай народнай культуры, і таму ДК будзе запатрабаваны. Напрыкладні Дня работнікаў культуры, маючы такую магчымасць, хачу павіншаваць ўсіх з прафесійным святам. Зычу мудрасці, творчага натхнення, зялёнага святла на шляху выканання ўсіх пастаўленых задач перад намі.

gorki:

Шаноўная Алена Дзянісаўна! Хацелася б задаць пытанне, якое надта мяне цікавіць. Ці эфектыўная для кіраўніка сельскай клубнай установы метадычная вучоба, што ладзіцца ў раёне, і якія сучасныя інавацыйныя формы клубнай дзейнасці ўкаранены вамі ў практыку на падставе атрыманых ведаў?

dziatlavichy:

З раённымі метадыстамі супрацоўнічаю пастаянна, але з большага спадзяюся на немалы ўласны вопыт. Сваіх напрацовак пакуль хапае ад эфектыўнай працы.

adm:

Ці могуць супрацоўнікі РДР назваць сябе навукоўцамі-даследчыкамі? У чым Вам бачацца перспектывы развіцця РДР і што замяняе гэтаму развіццю?

garadok:

Шаноўныя калегі, напэўна, пагодзяцца са мной, што нас усіх літаральна захлынула папяровая хваля справаздач, інфармацый, даведак, якія мы павінны прадстаўляць цягам апошняга часу. На жаль, перабор дакументацыі перашкаджае якаснай творчай дзейнасці, ператварае яе ў гонку за колькасцю мерапрыемстваў і платных паслуг.

adm:

Пытанне да Святланы Міхайлавай з Горак: як вы лічыце, ці адпавядае з часам патрэба ў метадычных цэнтрах і ці будзе гэта залежаць ад прафесійнага росту работнікаў? Увогуле, наколькі важнае на сёння метадычнае забеспячэнне для сельскіх устаноў культуры?

gorki:

Мяркуйце самі. Перад метадычнымі службамі стаіць шмат задач: гэта павышэнне прафесіяналізму работнікаў культуры ў вёсках, інфармацыйнае забеспячэнне сельскіх устаноў, падтрымка і забеспячэнне інавацыйнай дзейнасці, засваенне новых інфармацыйных тэхналогій, выкарыстанне сучасных спосабаў аналізу і маніторынгу.

adm:

Наколькі распаўсюджана сярод клубнікаў такая з’ява, як “аўтарскі праект”? Або яны цалкам залежаць ад ініцыятывы метадычнага цэнтра? Як заахвочваецца крэатыў, калі ён ёсць, безумоўна?

slonim:

Не заўсёды змест аўтарскіх праектаў залежыць ад метадычных цэнтраў. Аўтарамі тут часта з’яўляюцца самі клубныя ўстановы. У Слоніміўскім раёне існуе Бярэвіцкі клуб фальклору — аўтар шэрагу крэатыўных праектаў. Работнікі, натуральна, заахвочваюцца матэрыяльна. Без крэатыўу — якое развіццё, якое адраджэнне традыцый? На мой погляд, для таго і патрэбныя цэнтры народнай творчасці і дамы рамёстваў, каб адраджаць віды дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва, такія, як ткацтва габеленаў, вышыўка ручнікоў, вязанне.

gorki:

Рэалізацыя аўтарскіх сацыякультурных праектаў з’яўляецца цяпер адным з прыярытэтных кірункаў дзейнасці спецыялістаў клубнай сістэмы Горацкага раёна. Такую форму метадычнай службы асвоіла параўнальна нядаўна, але ўжо можна казаць пра тое, што яна дае станоўчы вынік пры стасунках з нашымі кадрамі, з насельніцтвам горада і раёна.

Рэалізацыя сацыякультурных праектаў адметная яшчэ і тым, што накіравана на развіццё творчых ініцыятыў насельніцтва, а апошняе дазваляе прыцягнуць дадатковыя крыніцы фінансавання. Першы наш аўтарскі праект, які распрацавалі метадысты РДК, называўся “Клуб для ўсіх і пры ўдзеле кожнага” і быў рэалізаваны цягам двух гадоў. Яго асноўная ідэя — прыцягненне да клубнай дзейнасці як мага большай колькасці добраахвотных памочнікаў. Да справы падключыліся сельсаветы, грамадскія аб’яднанні, арганізацыі і прадпрыемствы раёна. Сёння можна ўпэўнена сцвярджаць: цягам рэалізацыі праекта значна палепшылася матэрыяльна-тэхнічная база клубных устаноў, у тым ліку і за кошт спонсарскай дапамогі, павялічылася колькасць творчых калектываў і ўдзельнікаў мастацкай самадзейнасці і клубных фарміраванняў.

Яшчэ адзін рэалізаваны аўтарскі праект “Клуб там, дзе ты жывеш” дапамог актывізаваць работу устаноў культуры па абслугоўванні насельніцтва аддаленых і маланаселеных вёсак, дзе няма стаячых клубна-яўнаў. Аўтарам праекта стала загадчык аўтаклуба...

adm:

Пытанне для ўсіх. Хацелася б абвясціць своеасаблівы крэатыўны конкурс на лепшы крэатыўны від паслуг. Хто чым пахваліцца?

gorki:

Не ведаю, наколькі крэатыўным з’яўляецца гэты від платных паслуг на ўзроўні ўсёй краіны, але для нашага раёна ён стаў сапраўды ўзорам новых падыходаў да арганізацыі дзейнасці Дома народнай творчасці вёскі Нікуліна Горацкага раёна. Гаворка — пра аказанне комплексу паслуг па азнаямленні з традыцыйнай культурай нашага раёна. Спажываюць прапапоўваецца прыняць удзел у абрадах і святах, узноўленых ад носьбітаў фальклору па гадавым цыкле народнага календара (народная кухня, выстаўкі вырабаў ДПМ і прадметаў традыцыйнай побытавай культуры). А навучанне рамяству — як складнік комплексу паслуг — пастаянна абнаўляецца, таму наведвальнікі гэтай устаноў культуры з’яўляюцца не “аднаразовымі”, а пастаяннымі нашымі кліентамі.

garadok:

Сёння мы ўсе імкнемся прыдумаць мноства цікавых платных паслуг.

(Працяг на стар. 13.)

Новыя імпульсы для акадэміі

Кацярына Дулава і Міхаіл Баразна сталі новымі рэктарамі Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі і Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў. На мінулым тыдні Прэзідэнт нашай краіны даў згоду на іх назначэнне.

Міністр культуры Рэспублікі Беларусь Павел Латушка наведваў акадэміі і прадставіў іх калектывам новых рэктараў. У сваіх прамовах ён, найперш, акрэсліваў праблемы і задачы, якія дзядзечка вырашаць новаму кіраўніцтву. Міністр нагадаў, што ў краіне будзе створаны Цэнтр сучаснага мастацтва, і выказаў спадзяванні ў актыўным удзеле Акадэміі мастацтваў у яго заснаванні. З боку ж Міністэрства культуры ўстановам акажуць дапамогу ў палепшэнні матэрыяльна-тэхнічнай базы.

Фота Юрыя ІВАНОВА

"Нам не трэба ствараць легенд — наша культура і без таго глыбінная..."

(Працяг. Пачатак на стар. 2 — 3, 4, 6, 8, 10.)

Сувязь з сусветам — праз бібліятэку

— Дзяржпраграма прадугледжвае кардынальны зрух у справе інфарматызацыі ўстаноў культуры. Варта прывесці толькі некалькі лічбаў: у бліжэйшыя пяць гадоў бібліятэкі маюць атрымаць 17 600 адзінак камп'ютарнага абсталявання на агульную суму амаль у 11 мільярдаў рублёў. Аднаводна, Інтэрнэт неўзабаве з'явіцца нават у самай аддаленай ад цэнтры сельскай бібліятэцы. Але некаторыя яшчэ і дагэтуль сумняваюцца, ці патрэбны ў глыбінцы сучасныя тэхналогіі, і ці трэба гэтак акцэнтаваць на іх увагу ў сферы культуры ўвогуле...

— Яны абсалютна не маюць рацыі! Патрабаванні карыстальнікаў да бібліятэк апошнім часам істотна ўзраслі.

Укараненне новых тэхналогій ператварыла бібліятэкі ў найважнейшыя лакальныя інфармацыйныя цэнтры, праз якія кожны жыхар вёскі можа выйсці "на сувязь" з усім сусветам. І той працэс, на які вы звярнулі ўвагу, ужо даўно і паспяхова адбываецца. У кожнай чацвёртай сельскай бібліятэцы ёсць камп'ютар, у кожнай пятай — Інтэрнэт... Але дзякуючы інтэнсіўнай дзяржаўнай палітыцы ў хуткім часе гэтыя выгоды будуць ужо ў кожнай першай бібліятэцы — без залежнасці ад яе геаграфічнага месцазнаходжання.

Сельская бібліятэка сёння застаецца адзінай масавай — адначым, практычна бясплатнай для карыстальніка — інфармацыйна-культурнай установай, якая прадастаўляе мясцоваму насельніцтву інфармацыйныя паслугі ў розных формах. А да таго яшчэ і арганізуюе вольны час, праводзіць неацэнную краязнаўчую работу, займаецца выхаваннем дзяцей і моладзі... І, такім чынам, актыўна інтэгруецца ў сацыякультурнае жыццё свайго мікрарэгіёна. Ізноў жа, звернемся да статыстыкі. Сёння кожны другі жыхар вёскі з'яўляецца чытачом бібліятэкі. Ці трэба яшчэ аргументы на іх карысць?

Найважнейшае з мастацтваў

— Кінематограф на Беларусі з'яўляецца не толькі адным з найважнейшых мастацтваў, але і вельмі праблемным. Ці знайшлі сваё адлюстраванне ў Дзяржпраграме тыя прапановы, якія гучаць з вуснаў прафесіяналаў і аматараў пад час шматлікіх дыскусій? Якую функцыю будзе выконваць Нацыянальны інстытут кіно, стварэнне якога запланавана ў 2012 годзе?

— Мала хто будзе спрачацца з тым, што грунтоўная рэформа айчыннай кінаіндустрыі сапраўды наспела. Мы фактычна засталіся ў той сістэме каардынат, якая з'явілася яшчэ ў Савецкім Саюзе. Але звярніце ўвагу: большасць сфер нашага жыцця ўжо перайшла на эканамічныя рэйкі.

На жаль, на сённяшні дзень сістэма фінансавання кінавытворчасці не забяспечвае сувязь укладаемых сродкаў з вынікам працы.

— А якія механізмы ўяўляюцца вам найбольш эфектыўнымі для рэфармавання беларускай кінавытворчасці?

— Перадусім мы павінны змяніць сістэму яе фінансавання. Так, стопрацэнтная дзяржпадтрымка застанеца, але толькі для тых стужак, якія папраўдзе з'яўляюцца ідэалагічна важнымі для нашай незалежнай дзяржавы — як мастацкіх, асабліва — дзіцячых, так і дакументальных. Але вытворцы іншых фільмаў павінны шукаць сродкі на ажыццяўленне сваіх задум не толькі ў бюджэце, хача я апошні будзе працягваць аказваць значную падтрымку: да 70% ад агульнага бюджэту фільма.

Таксама мы павінны стварыць магчымасць прыватным кампаніям прэтэндаваць на дафінансаванне з бюджэту сваіх прадуктаў — поруч з дзяржаўнымі кінавытворцамі. Такім чынам, удацца стварыць канкурэнцыю — а яе вынікам, паводле рынковых законаў, становіцца павышэнне якасці. Аднаводна, мы прапаноўваем укараніць на Беларусі французскую сістэму падтрымкі развіцця кінаіндустрыі. У краіне Гадара і Бесона яна ўжо выдатна сябе спраўдзіла.

— Даруйце за такое "легкаважнае" пытанне, але... Калі ж нашы тэлекампаніі пачнуць паказваць айчынныя тэлесерыялы?

— Не лічу гэтае пытанне легкаважным — зусім наадварот. Сёння на нацыянальных тэлеканалах мы глядзім толькі замежныя серыялы. І які вынік? Айчынныя карыфелы сцэны ведаюць хіба толькі тэатралы, а вось замежныя сталі сапраўды народнымі героямі, бо іх твары штодня можна убачыць па тэлевізары.

Серыялы з'яўляюцца самым танным і эфектыўным спосабам падрыхтоўкі да маштабнага кінапраекта — таго ж бестэлера. Аднаводна, мы маем досыць матывацый, каб стымуляваць тэлеканалы на ўкладанне сродкаў ва ўласныя праекты. Для гэтага важна стварыць сістэму, пры якой тэлекампаніі будуць самі зацікаўлены ў такіх інвестыцыях. А яны, у сваю чаргу, залежаць ад рэкламадаўцаў. Таму мы прапануем зрабіць і для іх пэўную прэферэнцыю, але толькі датычна таго часу, які запоўнены беларускім айчынным прадуктам.

— Вы казалі пра дзяржаўную дапамогу для сацыяльна-значных праектаў. Але як аб'ектыўна вызначыць, хто яе варта, а хто не? Тут узнікае пагроза валонтарызму...

— Мы прапануем, каб гэтая функцыя была нададзена Нацыянальнаму інстытуту кіно — своеасабліваму дзяржаўнаму прадзюсарскаму цэнтру, пры якім мае быць створаны савет з аўтарытэтных спецыялістаў. Роля гэтай інстытуцыі — не толькі ў працы з зацікаўленымі прадзюсарскімі кампаніямі, але і ў ацэнцы якасці творчых задум і фарміраванні сцэнарнай базы, а гэта, дарэчы, — адна з найважнейшых праблем у нашай кінавытворчасці. Як і падтрымка ў прасоўванні "гатовага прадукту" — і ў межах краіны, і па-за гэтымі межамі.

(Заканчэнне на стар. 14.)

Знаёмцеся: "Беларусы ў свеце"!

У межах Дзяржаўнай праграмы "Культура Беларусі" на 2011 — 2015 гады запланаваны, сярод іншага, распрацоўка і рэалізацыя праграмы "Беларусы ў свеце". У прыватнасці, для падтрымкі айчыннай дыяспары і ўмацавання іміджа нацыянальнай культуры за мяжой атрымае працяг выданне рэкламна-інфармацыйных матэрыялаў пра Беларусь, адмысловых вучэбных дапаможнікаў, дуплікацыйных і нотных матэрыялаў, аналітычных і інфармацыйных зборнікаў.

Паводле Дзяржаўнай праграмы "Культура Беларусі" прадоўжыцца і традыцыя правядзення Дзён культуры нашай краіны за мяжой, а таксама фестываляў, конкурсаў, выставак, канферэнцый, пад час якіх будзе адбывацца цеснае супрацоўніцтва з дыяспарай.

Апошні яскравы прыклад у гэтым напрамку: Дні культуры нашай краіны ва Украіне. Як адзначыў у размове з карэспандэнтам "К" першы намеснік міністра культуры Рэспублікі Беларусь Уладзімір Карачэўскі, у святковых мерапрыемствах прымалі ўдзел

нашы суайчыннікі з разнастайных рэгіёнаў Украіны. Яны былі ў захапленні ад выступленняў беларускіх калектываў, асабліва — Нацыянальнага акадэмічнага народнага аркестра Рэспублікі Беларусь імя І.Жыновіча.

Для дыяспары такія мерапрыемствы даюць яшчэ і магчымасць абмеркаваць свае надзённыя клопаты на высокім узроўні. У прыватнасці, у Пасольстве Беларусі ў Кіеве першы намеснік мініс-

цаць ва ўсіх акцыях, што будзе праводзіць Беларусь, яны з задавальненнем распавядаюць іншым пра культуру нашай краіны. У сувязі з гэтым прагучала просьба пасадзейнічаць у набыцці метадычнай і мастацкай літаратуры, сцэнарыяў народных святаў, дапамагчы інструментамі і касцюмамі. Вельмі хваляюць дыяспару і стаўленне моладзі да сваіх каранёў, праблема падтрымкі сувязі з гістарычнай Радзімай.

ку — выдзяляць сродкі на правядзенне фестываляў.

Неабходную дапамогу беларусам замежжа, у тым ліку ва Украіне, аказвае Рэспубліканскі цэнтр нацыянальных культур. Па словах яго дырэктара Ірыны Лемцюговай, паступова адбываецца забяспечэнне музычных калектываў беларусаў замежжа сцэнічнымі строямі ў нацыянальным стылі. Рэгулярнай стала і перадача дыяспары кніг з мастацкай і метадычнай літарату-

На пасяджэнні Кансультацыйнага савета па справах беларусаў замежжа.

тра культуры сустраўся з нашымі суайчыннікамі ва Украіне, пазнаёміў іх з сучаснай сітуацыяй у сферы культуры, планами Міністэрства, у тым ліку па супрацоўніцтве з дыяспарай.

Па словах Уладзіміра Карачэўскага, размова атрымалася вельмі плённай і цікавай. Сярод іншага, была агучана прапанова адзначыць у наступным годзе юбілей Максіма Багдановіча на месцы яго пахавання ў Ялце.

Да таго ж, нашы суайчыннікі маюць жаданне ўдзельні-

Цяпер усе прапановы будучы Уладзімір Карачэўскі, у дадзеным кірунку трэба праводзіць канкрэтную працу, пры гэтым павінна быць менш агульных слоў. Такім чынам, пасля дапрацоўкі прапановы распачнецца праца па іх рэалізацыі.

Тым больш, сваю падтрымку выказалі і прадстаўнікі Міністэрства культуры і турызму Украіны. Яны запэўнілі, што стануць таксама аказваць беларускай дыяспары неабходную дапамогу, у тым лі-

рай, прытым, што заявак на кніжную прадукцыю ад замежных арганізацый вельмі шмат.

Але ці не галоўным клопатам для Рэспубліканскага цэнтры нацыянальных культур стане падрыхтоўка да маштабнага І Фестываля мастацтваў беларусаў свету. Як адзначыла Ірына Лемцюгова, установай ужо распрацавана палажэнне ўнікальнага форуму, які мусіць адбыцца летам наступнага года і збярэ больш за 300 удзельнікаў.

K.A.

Фота Юрыя ІВАНОВА

Партнёрства

Мінскі гарадскі камітэт Беларускага прафсаюза работнікаў культуры распачаў урачыстасці з нагоды Дня работнікаў культуры ўжо 6 кастрычніка. У толькі што адрамантаваным офісе гаркама адбылася сустрэча кіраўніцтва аб'яднання з ветэранамі прафсаюза руху. Не абышлі ўвагай і герояў дня сённяшняга: разам з упраўленнем культуры Мінгарвыканкама, Мінаблвыканкама ім адзначаны лепшыя работнікі галіны Мінска і Мінскай вобласці.

роднае супрацоўніцтва прафсаюзных арганізацый. Ужо сёння мы актыўна ўзаемадзейнічаем з Федэрацыяй прафсаюзаў Санкт-Пецярбурга і Ленінградскай вобласці, з Маскоўскай федэрацыяй прафсаюзаў, з Валгаградскім абласным Саветам прафсаюзаў... Днямі нас наведла

арганізацыя Севастопальскага гарадскога Савета прафсаюзаў, пад час візиту якой былі заключаны дамовы аб далейшым супрацоўніцтве. Прынамсі, севастопальцаў вельмі ўразіў конкурс прафесійнага майстэрства "Мінскі майстар", і ведаю, што літаральна днямі яны разглядаюць маг-

чымасць правядзення падобнага спаборніцтва ў сябе.

Неабходна адзначыць і сувязі з прафсаюзнай арганізацыяй Савета прэфектуры Міягі Японіі, ханойскай Федэрацыяй працы В'етнама. У бліжэйшых планах — наладжванне далейшых кантактаў з галіновымі прафсаюзнымі камітэтамі гэтых краін. Замежныя партнёры наведваюць нашу краіну, вядома, пазнаёмяцца з дзейнасцю прафсаюза, з нашымі калектывамі, з культурай увогуле. З адпаведным візітам паедуць у замежжа і беларусы. Як сацыяльна абаронены работнікі культуры ў іншых краінах, якімі дакументамі гэта пацвярджаецца — безумоўна, гэта той досвед, што дазволіць убачыць спецыфіку прафсаюзнай працы з новага ракурсу.

Занатавала Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ

Карэспандэнту ж "К" старшыня Мінскага гаркама Беларускага прафсаюза работнікаў культуры Віктар Маліноўскі распавёў пра новыя накірункі ў міжнародным супрацоўніцтве:

— Адзін з істотных накірункаў дзейнасці — міжна-

Праграмны падыход

Стаць Культурнай сталіцай-2011

Анатоль СІНКАВЕЦ, начальнік упраўлення культуры Магілёўскага аблвыканкама:

— Дзяржаўная праграма развіцця культуры Беларусі да 2015 года, на мой погляд, цалкам адпавядае высокім патрабаванням сённяшняга дня. Маю на ўвазе і захаванне гісторыка-культурнай спадчыны, і ўмацаванне матэрыяльнай базы, і развіццё музейнай справы, музычнай і эстэтычнай адукацыі. Планы падмацаваны канкрэтным фінансаваннем. Наша задача — рэалізаваць праекты, зыніцыяваныя Міністэрствам культуры Рэспублікі Беларусь.

Планы — вялікія, ажыццявіць іх няпроста. Таму зычу сваім калегам — работнікам культуры Магілёўшчыны здароўя, натхнёнасці і заўсёднага аптымізму. А ў іхняй прафесійнасці — не сумняваюся.

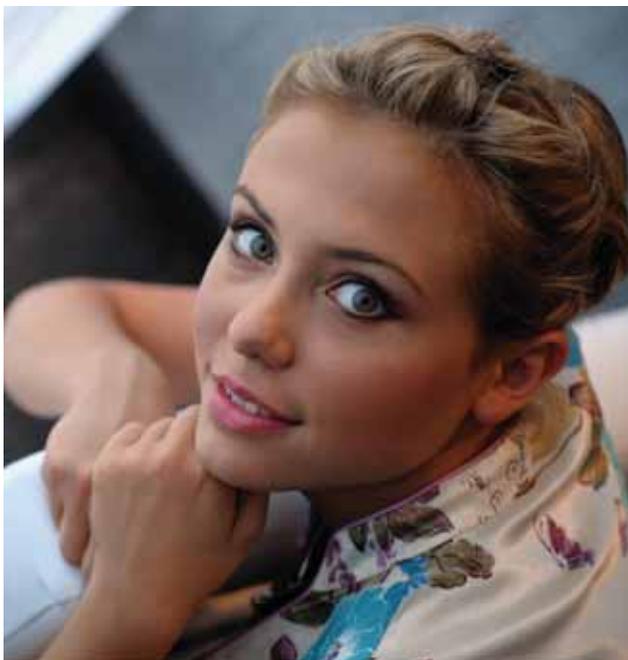
Вельмі маштабныя праекты ў нас па пераўтварэнні аблічча Мсціслава і Мсціслаўскага раёна. Мы пастараемся зрабіць усё для таго, каб гэты горад стаў, як і Полацк, чарговай Культурнай сталіцай Беларусі. Хоць, шчыра кажучы, шлях да дасягнення мэты яшчэ немалы.

Шмат зроблена па адраджэнні Палацава-паркавага ансамбля ў вёсцы Жылічы Кіраўскага раёна. Першая чарга работ, як і планавалася, будзе скончана сёлета. А здача ўсяго комплексу запланавана на 2012 год.

Не зменшыцца ўвага і да развіцця нашага сяла. Не варта тут забывацца на тое, што 30% нашых устаноў культуры пакуль не адпавядаюць сучасным патрабаванням па тэхнічным і музычным абсталяванні.

Удасканальваем і мабільную сетку устаноў культуры. Кожная вёска вобласці, самая аддаленая і маланаселеная, павінна адчуць увагу нашых работнікаў культуры, спрадвек незаспакоеных і зайжды гатовых на адмысловую, самаахвярную працу.

Паўдзельніца у папулярным конкурсе міжнароднага ўзроўню імкнецца, бадай, кожны музыкант. Для эстраднага выканаўцы адной з найбольш жаданых творчых вяршынь з’яўляецца “Еўрабачанне”. Здаецца, тое ж можна сказаць і пра журналістаў: атрымаць акрэдытацыю на мерапрыемства — само па сабе значна. Пяцікурсніцы ж Інстытута журналістыкі БДУ Лейле ІСМАІЛАВАЙ пашанцавала яшчэ больш: менавіта яна будзе весці дзіцячы песенны конкурс 20 лістапада на сцэне “Мінск—Арэны” разам з Дзянісам Кур’янам...

Востраў Лейлы і імідж Беларусі

Як спалучыць дзіцячае “Еўрабачанне” і Арыстоцеля?

— Лейла, канкурэнцыя была вельмі сур’ёзнай. Ты была ўпэўнена ў сваёй перамозе?

— Калі мама ўпершыню распавяла мне пра кастынг, я толькі засмяялася. Не верыла нават, што магу прайсці ў паўфінал. Даказала маме: у Беларусі знакамітасцей і без мяне хапае. У апошні ж вечар падачы заявак вырашыла выпрабаваць лёс і даслала сваю анкету. Патрабавалася зусім няшмат: крыху распавесці пра сябе і дадаць фотаздымкі. Таму і ў заяўцы, створанай хвілін за 15, у двух словах расказала пра сябе і пра тое, што люблю дзяцей і “Еўрабачанне”, дадала некалькі фотаздымкаў з відазгапісам і... спакойна пабегла ў дыска-клуб. Ну і, зразумела, зусім не чакала, што ўжо назаўтра маме патэлефануюць, каб сказаць: мяне адабралі да ўдзелу ў наступным этапе. Патрапіць у першую дваццатку? Для мяне гэта было высокім узроўнем прызнання! Тады я вучылася ў Грэцыі, вучэбная праграма яшчэ не скончылася, але як толькі пачула прыемную навіну — адразу ж забраніравала білет да Мінска. А ўжо тут мяне чакаў другі этап кастыngu, дзе неабходна было працаваць на здымачнай пляцоўцы ў пары з Дзянісам Кур’янам. Пачала па-сапраўднаму верыць у перамогу толькі тады, калі мяне выклікалі на сустрэчу да намесніка старшыні Белтэлерадыёкампаніі Аляксандра Мартыненкі.

— Як думаеш, чым скарыла журы?

— Відаць, тым, што была самой сабою. Калі рыхтавалася да выхаду на пляцоўку кастыngu, цвёрда вырашыла для сябе: буду паводзіць сябе проста і нязмушана, як у паўсядзённым жыцці.

— Тым не менш, уменне трымацца на сцэне і працаваць на камеру дало пра сябе знаць?

— Так, зразумела! Думаю, вядомы зусім без падрыхтоўкі абсалютна бессэнсоўна, нават калі ты вельмі таленавіты чалавек. Усё ж такі надзвычай важна не хваліцца перад камерай, умець слухаць адначасова сфлёр, рэжысёра і сувядучага. Да таго, гаварыць трэба было на англійскай мове. Тут мяне чакала першая складанасць, бо ўсе каментарыі ў навушнік рэжысёра даваў па-руску, складана было сканцэнтравана. Да таго ж навушнік аказваўся вялікім і ўвесь час так і імкнуўся вываліцца!

Але каб толькі гэта нас чакала! Рэжысёр увесь час прыдумваў розныя непрадбачаныя сітуацыі, з якіх неабходна было знайсці выйсце. Кштальту: “У Дзяніса выключыўся мікрафон. Лейла, выкруч-

лам і згодна рабіць усё, што мне скажуць, то да выбару сукенкі сама буду ставіцца як прафесіянал. Са мной ужо працуюць два стылісты, сваю дапамогу прапановаў таксама Саша Варламаў. Зусім хутка мяне чакае вялікая прымерка, пад час якой мы і будзем вызначацца з касцюмамі. Я ўжо выказала некаторыя пажаданні: хачу, каб мая сукенка была вельмі лёгкая і элегантнай, максімальна класічнай. Як абяцаюць, строі маюць быць вельмі прыгожымі, але пакуль імёны стылістаў і мадэльераў не выдаюцца. Зразумела, мой знешні выгляд павінен адпавядаць агульнай канцэпцыі афармлення сцэны, таму ўжо зараз вырашана, што сукенка будзе пашыта з тканін халодных тонаў.

— Дарэчы, а сама канцэпцыя табе падабаецца?

Асабліва неабходнай лічу працу над голасам. У мяне ён даволі ціхі, і гаварыць доўгі час мне складана.

— Ведаю, табе даводзілася працаваць з рознымі людзьмі, параўнаць ёсць з чым. Што можа сказаць пра каманду, з якой будзеш рыхтавацца да свайго зорнага выхаду?

— Калектыў з першай жа сустрэчы ўразаў добразлучнасцю. Я ўжо маю неблагі вопыт працы з тэлевізійшчыкамі, і магу адзначыць: на кантакце яны ідуць не вельмі ахвотна. Тут жа мяне сустрэлі, як сваю. Імёны вядучых назвалі не так даўно, таму магчыма пільна працаваць у гэтай камандзе яшчэ не было. Але, спадзяюся, атмасфера такая захаваецца да самага конкурсу. Усё ж такі мы робім адну вельмі важную справу. Калі мяне нешта хвалюе, я адразу тэлефаную прадзюсеру Аляксандру Капеленкіну, каб не было такіх сітуацый, калі б я не ведала, як выказаць сваю думку. Таму настройваюся сур’ёзна працаваць у гэтым кірунку.

Увогуле, калі мяне адбіралі, я была, здаецца, адзінай “незнакамітасцю” ў спісе прэтэндэнтаў. Спадзявалася, арганізатары ўсведамляюць, што я не прафесіянал, і гатовы браць на сябе ўсю адказнасць. На жаль, падрыхтоўка да конкурсу не прадугледжвае такіх важкіх для мяне дысцыплін, як сцэнічны рух, акцёрскае майстэрства, пастановка голасу. Гэтым я вымушана займацца самастойна.

— А што наконт сцэнарыя?

— Агульная канцэпцыя, зразумела, ёсць. Але нашыя тэксты мы мусім пісаць самастойна. Абое ж — журналісты!

— Для цябе — прафесійнай мадэлі — адзін з найважнейшых момантаў падрыхтоўкі, мяркую, — стварэнне вобраза?..

— Калі ў іншых момантах я цалкам давяраюся прафесіяналам і згодна рабіць усё, што мне скажуць, то да выбару сукенкі сама буду ставіцца як прафесіянал. Са мной ужо працуюць два стылісты, сваю дапамогу прапановаў таксама Саша Варламаў. Зусім хутка мяне чакае вялікая прымерка, пад час якой мы і будзем вызначацца з касцюмамі. Я ўжо выказала некаторыя пажаданні: хачу, каб мая сукенка была вельмі лёгкая і элегантнай, максімальна класічнай. Як абяцаюць, строі маюць быць вельмі прыгожымі, але пакуль імёны стылістаў і мадэльераў не выдаюцца. Зразумела, мой знешні выгляд павінен адпавядаць агульнай канцэпцыі афармлення сцэны, таму ўжо зараз вырашана, што сукенка будзе пашыта з тканін халодных тонаў.

— Дарэчы, а сама канцэпцыя табе падабаецца?

— Так, я ўжо знаёмілася з макетам сцэны, і, думаю, прыдумаць нешта лепшае проста немагчыма. Падмосткі будуць блакітнага колеру — як сімвал беларускіх азёраў. Па ўсёй пляцоўцы раскідаюць невялічкія астраўкі, злучаныя масткамі. На адным з іх будзем стаяць мы з Дзянісам, а на самым вялікім выступляць удзельнікі “Еўрабачання”. Над сцэнай дызайнеры размесцяць шмат крылаў — як увасабленне ідэі пра “зямлю пад белымі крыламі”. Мне здаецца, гэта не проста вельмі прыгожа і арыгінальна, але і змястоўна: такая ідэя максімальна адлюстроўвае своеасабіласць нашай краіны. Найпершая мэта конкурсу, на мой погляд, — больш глыбока пазнаёміць еўрапейцаў з Беларуссю. І гэта, дарэчы, галоўнае, што вабіць мяне ў стаборніцтве. Калі я была ў Грэцыі, мяне проста абурала тое, што амаль ніхто не чуў пра нашу краіну. Таму іміджам Беларусі я пачала займацца ўжо там, расказваючы, якія прыгожыя ў нас дзяўчаты, якія добразлучныя людзі тут жывуць. Спадзяюся, конкурс прымусіць казаць пра нас у Еўропе.

— Так, я ўжо знаёмілася з макетам сцэны, і, думаю, прыдумаць нешта лепшае проста немагчыма. Падмосткі будуць блакітнага колеру — як сімвал беларускіх азёраў. Па ўсёй пляцоўцы раскідаюць невялічкія астраўкі, злучаныя масткамі. На адным з іх будзем стаяць мы з Дзянісам, а на самым вялікім выступляць удзельнікі “Еўрабачання”. Над сцэнай дызайнеры размесцяць шмат крылаў — як увасабленне ідэі пра “зямлю пад белымі крыламі”. Мне здаецца, гэта не проста вельмі прыгожа і арыгінальна, але і змястоўна: такая ідэя максімальна адлюстроўвае своеасабіласць нашай краіны. Найпершая мэта конкурсу, на мой погляд, — больш глыбока пазнаёміць еўрапейцаў з Беларуссю. І гэта, дарэчы, галоўнае, што вабіць мяне ў стаборніцтве. Калі я была ў Грэцыі, мяне проста абурала тое, што амаль ніхто не чуў пра нашу краіну. Таму іміджам Беларусі я пачала займацца ўжо там, расказваючы, якія прыгожыя ў нас дзяўчаты, якія добразлучныя людзі тут жывуць. Спадзяюся, конкурс прымусіць казаць пра нас у Еўропе.

— Раней “Еўрабачанне” глядзела?

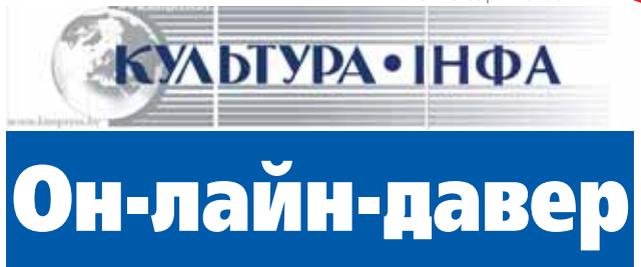
— Вельмі люблю гэты конкурс! У апошні раз проста не магла сабе дазволіць сядзець перад тэлевізарам: назавтра мяне чакаў сур’ёзны экзамен. Але ўсё роўна сабралася з вынікамі праз Інтэрнэт. Заўсёды з цікавасцю назірала за працай вядучых, звяртала ўвагу на тое, як яны трымаюцца на сцэне, што кажуць, як выглядаюць. Калі б тады хтосьці сказаў, што некалі і я апынуся на іх месцы — не паверыла!..

Дарэчы, дзіцячае “Еўрабачанне” люблю нават больш за дарослае. Пад час дарослага конкурсу ўсе імкнуцца даказаць сваю “крутасць”, свой уплыў у Еўропе, тут шмат пафасу і інтрыг. Дзіцячы ж фестываль — гэта сапраўднае свята! Усе ўдзельнікі — вельмі шчырыя і натуральныя. І абсалютна ўсе яны таленавітыя!

— А што, па-твойму, самае галоўнае ў працы? Заробак, прэстыж ці, можа, папулярнасць?..

— Самае галоўнае, каб мяне гэта сапраўды цікавіла. А ўвогуле, самая вялікая каштоўнасць для мяне — свабода, магчымасць выбару. Думаю, чым бы ты ні займаўся, неабходна рабіць гэта з энтузіязмам. Толькі тады і можна разлічваць на добры вынік.

Дар’я ДАНИЛЕВІЧ

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 5, 7, 9, 11.)

І менавіта таму, што для кожнай катэгорыі насельніцтва паслугі павінны быць індывідуальнымі. Мне падаецца, цікавымі з’яўляюцца паслугі пры правядзенні вясельных урачыстасцей. Да прыкладу, выбраў і рэалізацыя памятных сувеніраў: ручнікоў, гліняных фондэў, шчочкаў з напісанымі імёнамі маладых... Такія рэчы заўжды выкарыстоўваюцца пад час вясельляў. Але ж тут абавязкова патрэбны і цікавы сцэнарыі.

slonim:
Для нас вясельны абрад — таксама крэатыўны від платных паслуг. Да месца, думаю, экскурсія маладых па выставачнай зале Дома рамёстваў, арганізацыя рамесніцкіх майстар-класаў.

sluck:
Лічу, што наша раённая і дзіцячая бібліятэкі рэалізавалі нядаўна сапраўдны крэатыўны праект: Ноч у бібліятэцы “Бібліятэка — тэрыторыя для ўсіх!”, які сабраў больш за 500 жыхароў і гасцей горада. Мы прадэманстравалі магчымасці ўстановаў, іх рэсурсы для гараджан любога ўзросту. Анкеты зваротнай сувязі паказалі, што пад час акцыі (а доўжылася яна да 11-й ночы) больш за 25% наведвальнікаў пераступілі бібліятэчны парог упершыню, і многія з іх ужо сталі нашымі пастаяннымі чытачамі. Цягам праекта выкарыстоўвалі як традыцыйныя формы бібліятэчнай работы, так і новыя: бібліярэстаран “Смачная кніга”, рэлакс-кафэ “Адпачні”, SPA-салон “Казка, расказаная ноччу”...

Супрацоўніцтва бібліятэк з клубнымі, музычнымі і іншымі ўстановамі культуры заўжды было традыцыйным: сумесна ладзяцца літаратурна-музычныя вечары, гасцёўні, сустрэчы з пісьменнікамі, святы вёсак... Лічу, што толькі сумесная творчая праца заўжды дае аптымальны вынік. У раённай бібліятэцы цяпер рэалізоўваецца праект “Случчына праз вякі”, які прадугледжвае віртуальны бібліятэчны экскурсіі. Гэта адна з магчымасцей пазнаёміць ахвотных з гістарычнай і літаратурнай спадчынай нашага краю.

Сапраўдны бібліятэкар — заўжды артыст: чалавек крэатыўны, ініцыятыўны, камунікабельны,

здольны прывабіць аўдыторыю. Стэрэатып “бібліятэкар — шэрая мыш” не актуальны. Работа сучасных паспяховых бібліятэк пацвярджае гэтае правіла.

adm:
Пытанне да Рэчыцкай ДШМ: усё ж такі асноўны паказчык эфектыўнай работы ДШМ — гэта наяўнасць стыпендыянтаў і лаўрэатаў фондаў Прэзідэнта, колькасць выхаванцаў, якія паступілі на адпаведныя спецыяльнасці ў ВНУ, або пералік народных і ўзорных калектываў?

reczysa:
Для вызначэння эфектыўнасці работы школы нельга аддаваць прыярытэт таму або іншаму крытэрыю, бо творчасць — гэта не вытворчасць, яна не можа быць планаванай. А адначасна крытэрыі павінны быць гнуткімі... Я аддала б перавагу ўдзелу навучэнцаў ДШМ у конкурсах і фестывалях.

gorki:
Паважаныя ўдзельнікі он-лайн канферэнцыі! Дзякуй арганізатарам, было вельмі цікава паўдзельнічаць у абмеркаванні праблем нашай сферы. Думаецца, што неўзабаве гэты форум стане адным з найбольш наведвальных! Мы вшчучам усіх работнікаў культуры з прафесійным святам, а любімай газеце жадаем далейшага росквіту! Вас любяць і чытаюць!

adm:
Шаноўнае спадарства! Шчыра дзякуем за актыўны і прадуктыўны ўдзел у першай он-лайн-канферэнцыі на сайце kimpres.by, зладжанай Інфармацыйным цэнтрам “Культура-інфа”! Вельмі прыемная ваша актыўнасць! Нягледзячы на тое, што афіцыйна вызначаны тэрмін стасункаў у дзве гадзіны скончыўся, вы можаце прадоўжыць кантакты ў Інтэрнэце.

Шчыра ВІНШУЕМ ВАС З ПРАФЕСІЙНЫМ СВЯТАМ — ДНЁМ РАБОТНИКА КУЛЬТУРЫ! ЗЫЧЫМ ЗДAROУЯ, НАТХНЕННЯ, ЛЮБОВІ ДЫ КРЭАТЫЎНЫХ ЗНАХОДАК!

Гэтым разам у якасці рэдакцыйных “мадэратараў” он-лайн стасункаў выступілі Яўген Рагін і Юрый Чарнякевіч.

Матэрыялы он-лайн-канферэнцыі і працяг яе абмеркавання знойдзеце на форуме сайта газеты “Культура” — www.forum.kimpres.by.

Ад рэдакцыі

Якой быць он-лайн канферэнцыяй?

Давайце вырашаць разам! Шаноўныя чытачы “К”... Мы спадзяёмся, што да наймення “чытачы” неўзабаве, стала і арганічна, далучыцца і вызначэнне “юзары” на нашым сайце www.kimpres.by. Наш Інфа-цэнтр пачаў дзейнічаць. Сённяшня он-лайн-канферэнцыя — “пілотная”, пробная. Але, як зацвердзілі яе ўдзельнікі з шасці абласцей, першы блін не атрымаўся камяком.

Давайце ж разам выходзіць на новы ўзровень стасункаў, калі ў абмеркаванні любога набалелага пытання возьме ўдзел не абмежаванае кола суразмоўцаў (як, скажам, пад час “райвыканкамаўскіх лятучак” з “К”, ад якіх мы, дарэчы, не адмаўляемся), а літаральна ўся рэспубліка: культработнікі буйных гарадоў, раённых цэнтраў, малых паселішчаў, куды прыйшоў Інтэрнэт.

Форма “камп’ютарных” стасункаў можа быць самай рознай: “круглыя сталы”, прэс-канферэнцыі з запрошанай асобай, калектывныя “мазгавыя штурмы”, міжабласныя абмены крэатыўным вопытам і г. д. Якая ж праблематыка вас цікавіць? Развіццё пазабюджэтай дзейнасці, фінансаванне праектаў, кадравыя нюансы, міжгаліновыя кантакты?.. У адпаведнасці з прапанаванай вамі тэмай мы будзем запрашаць да ўдзелу ў он-лайн-канферэнцыях прадстаўнікоў міністэрстваў, ведамстваў, арганізацый і прадпрыемстваў...

Словам, давайце разам вызначым фармат, змест і перыядычнасць нашых новых стасункаў да 16 кастрычніка на форуме выдання — www.forum.kimpres.by ў тэме “Ёсць пытанне!”. Чакаем вашых прапановаў!

“Нам не трэба ствараць легенд — наша культура і без таго глыбінная...”

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 2 — 3, 4, 6, 8, 10, 12.)

Гаворачы пра кінавытворчасць, не магу абмінуць і пытанне падрыхтоўкі кадраў. Трэба канстатаваць, што адным з найхутчэйшых шляхоў паляпшэння іх якасці з’яўляецца накіраванне на стажыроўкі і вучобу ў найлепшыя кінашколы свету нашых рэжысёраў, апэратараў, гукааператараў... Іншы варыянт — запрашэнне выкладчыкаў такіх школ на факультэт экраннага мастацтваў БДАМ. Але важна падкрэсліць: не ўзамен, а ў якасці падтрымкі нашаму прафесарска-выкладчыцкаму складу, дзе шмат таленавітых людзей з вялікімі творчымі дасягненнямі, здатных перадаць моладзі свой неацэнны досвед.

— **Спіс кінатэатраў у рэгіёнах, мадэрнізацыю якіх прадугледжвае Дзяржпраграма, займае болей за 30 старонак! Якую эвалюцыю за бліжэйшую пяцігодку павінны спазнаць гэтыя ўстановы, многія з якіх сёння аб’ектыўна з’яўляюцца маральна і тэхнічна састарэлымі, а таксама і ўвесь беларускі кінавідапракат у цэлым?**

— У бліжэйшыя пяць гадоў перад намі пастаўлена вельмі складаная задача: прывесці ўсю кінасетку нашай краіны да еўрапейскіх стандартаў. І спіс аб’ектаў не вычэрпваецца толькі пазначанымі ў Дзяржаўнай праграме кінатэатрамі. Як адзначыў Прэзідэнт краіны Аляксандр Лукашэнка, магчымасці кінапаказу павінны быць і ў тых населеных пунктах, дзе стацыянарных устаноў няма, даручыў стварэнне магчымасцей кінапаказу ў дамах культуры тых населеных пунктаў, дзе няма свайго кінатэатра. Што да новага аблічча нашых кінатэатраў... Думаецца, з цягам часу кожны з іх — нават тыя, што знаходзяцца ў невялікіх гарадах, — павінны ператварыцца ў сучасныя шматфункцыянальныя забаўляльныя цэнтры: тыя месцы, якія аб’ядноўвалі б людзей, стваралі для іх адпачынку камфортныя ўмовы. Бо што яшчэ адрознівае кінапаказы ад пратэатраў тэлевізара ва ўласнай гасцёўні?

Аналітычны цэнтр для беларусаў з усяго свету

— **У друку ўжо была агучана ідэя стварэння Інстытута культуры Беларусі. Пасля прыняцця пастановы Савета Міністраў задума набыла юрыдычны базіс. Якой вы бачыце ролю гэтай установы ў культурным жыцці краіны?**

— Перадусім, Інбелкульт скіруе намаганні на навукова-метадычнае забеспячэнне сферы, на павышэнне кваліфікацыі кадраў. Вельмі важным напрамку дзейнасці інстытута я вызначыў бы прагнозна-аналітычнае забеспячэнне сферы культуры. Фактычна, за апошнія гады комплексны аналіз і прагноз тут не рабілі. Але без глыбокіх і абгрунтаваных ацэнак дзейнасці галіны, без паралелей з досведам іншых краін, асабліва — суседніх, ды, зрэшты, без сістэматызацыі нашага ўласнага досведу казаць пра сістэмнае развіццё айчынай культуры не выпадае. Таму менавіта гэтая задача будзе пастаўлена перад Інбелкультам у якасці асноўнай. Яшчэ адзін вельмі важны напрамак — прэзентацыя беларускай культуры за мяжой. Мы бачым, наколькі эфектыўна дзейнічаюць падобныя інстытуты ў іншых краінах: такія, як Інстытут Гётэ, Шведскі інстытут, Польшкі Інстытут... Яны актыўна прасоўваюць лепшыя ўзоры сваёй культуры за межы краіны. Спадзяюся, што ў перспектыве Інбелкульт таксама будзе выконваць такую функцыю і кардынаваць дзейнасць цэнтраў беларускай культуры за мяжой.

Асобна вартая адзначыць і такія найважнейшыя напрамак, як наладжванне пастаянных кантактаў з беларусамі замежжа. Апошнім часам дзейнасць па падтрымцы нашых культурных суполак за мяжой была прыкметна актывізавана. Урад паставіў задачу: у бліжэйшыя месяцы распрацаваць праграму “Беларусы ў свеце”. Сёлета актывізаваў сваю дзейнасць Кансультатыўны савет па справах беларусаў замежжа, пасаджэнне якога адбылося гэтым летам у Мінску, а наступнае запланавана напрыканцы чэрвеня 2011 года. Яно будзе прымеркавана да Першага Фестывалу беларусаў замежжа.

— **Аднак падтрымка нашых суайчыннікаў за мяжой не можа абмяжоўвацца толькі фестывалямі...**

— Безумоўна, толькі фестывалямі яна і не абмяжоўваецца. Дзякуючы згаданай вышэй праграме, будзе створана сістэма арганізацыйнай і фінансавай падтрымкі дзейнасці грамадскіх арганізацый беларусаў замежжа. Прыкладам, нашы землякі патрабуюць дапамогі ў арганізацыі адукацыйных праектаў: вывучэння беларускай мовы, гісторыі, культуры. Гэтая падтрымка з нашага боку ўжо і сёння аказваецца, а ў хуткім часе яна істотна ўзрастае і набудзе сістэмны характар.

— **І на астачу хацелася б узгадаць пра наша з вамі прафесійнае свята. Што вы хацелі б пажадаць усім тым, хто будзе яго адзначаць?**

— Культура нашай краіны — шматгранная, багатая і цікавая. Яна прадстаўлена выбітнымі постацямі гісторыі і таленавітымі суайчыннікамі. Мы можам ганарыцца і сваёй гісторыка-культурнай спадчынай, вартай еўрапейскай дзяржавы. Мы па праве можам ганарыцца і цяперашнім станам нашых культурны і мастацтва, тым, што на Алімпіе пастаянна ўзыходзяць новыя зоркі. Нам не трэба ствараць легенд — наша культура і без таго глыбінная і разнастайная. Яна годна займае сваё месца ў агульнаеўрапейскай і сусветнай культурнай прасторы.

І ўсім гэтым дасягненням мы абавязаны кожнаму з вас, работнікі культуры! Кожнаму з тых 60 тысяч рупліўцаў, якія неабябавя падыходзяць да сваёй працы і ад усяго сэрца шчыруюць на ніве беларускай культуры. Дзякуй вам вялікі! Дзякуй за тое, што вы працуеце на карысць сённяшняга і будучага дня Беларусі.

Дзякуй тым, хто працуе, і тым, хто наведвае нашы клубныя ўстановы, тэатры і кінатэатры, музеі і бібліятэкі.

Са святам культуры!

Ілля СВІРЫН
Фота Юрыя ІВАНОВА

гістарыёграф

Стварэнне электронных баз даных, у тым ліку з пераведзенымі ў лічбавы фармат літаратурнымі творами, архіўнымі матэрыяламі, музычнымі кампазіцыямі і нават шэдэўрамі мастацтва — пашыраная сусветная практыка. Інтэрнэт-праекты “Google books”, лічбавая бібліятэка “Еўрапіяна” — адны з найбольш знакамітых і поўных калекцый электронных дакументаў — карыстаюцца вялікім попытам. Сярод іншага, там можна адшукаць і матэрыялы, непасрэдна звязаныя з нашай краінай. Але і ў Беларусі актыўна развіваюцца свае электронныя базы даных. Дзейнасць у гэтым напрамку акрэслена і ў межах Дзяржаўнай праграмы “Культура Беларусі” на 2011 — 2015 гады.

Палеаатыпы ў новым фармаце

Па словах начальніка інфармацыйнага аддзела Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі Алы Шарамецьвай, на сённяшні дзень установай алічбаваны і прадстаўлены ў электроннай бібліятэцы каля 60 тысяч дакументаў. Сярод іх — кнігі, рукапісы, перыядычныя выданні, аўдыяматэрыялы і творы мастацтва. Тым часам праводзіцца сканаванне вялікіх масіваў літаратуры, у першую чаргу — той, якая не падлягае аўтарскаму праву і можа свабодна распаўсюджвацца праз Інтэрнэт.

У планах установы — максімальнае нападэнне электроннай бібліятэкі рэдкімі выданнямі і рукапісамі. Ужо цяпер алічбаваны ўсе выданні Францыска Скарыны, што маюцца ў калекцыі НББ (а гэта 10 кніг). Вядзецца праца па выяўленні выданняў нашага асветніка ў фондах іншых бібліятэк, у тым ліку за мяжой. У выніку ў рамках Дзяржаўнай праграмы “Культура Беларусі” плануецца стварыць электронную бібліятэку “Францыск Скарына — беларускі і ўсходнеславянскі першадру-

кар”. Пры гэтым таксама будуць набывацца электронныя копіі выданняў Ф.Скарыны, рыхтавацца факсімільныя выданні першадрукара, якія адсутнічаюць у Беларусі.

У Нацыянальнай бібліятэцы распачалася праца і па сканаванні іншых, не менш каштоўных, выданняў. У прыватнасці, ужо алічбаваны калекцыі інкунабул (45 выданняў XV ст.) і палеаатыпаў (каля 200 выданняў першай паловы XVI ст.).

Як адзначыла суразмоўца “К”, па звестках даследчыкаў, за перыяд з XVI па XVIII стст. на Беларусі было надрукавана больш за 4500 экзэмпляраў разнастайных дакументаў. І толькі 15% з іх сёння захоўваюцца ў фондах НББ. А таму праект “Кніга Беларусі XVI — XVIII стст.” скіраваны на ўзнаўленне поўнага электроннага рэпертуару кніг, выдадзеных за гэты перыяд на тэрыторыі нашай краіны.

Працягваецца праца і па электроннай рэканструкцыі нясвіжскай бібліятэкі Радзівілаў. Лічбавы праект “Радзівіліяна”, які ажыццяўляецца пры падтрымцы UNESCO, цяпер уключае каля 200 дакументаў з фондаў НББ. Пры гэтым шмат кніг з нясвіжскай бібліятэкі, зноў-такі, знаходзіцца ў іншых бібліятэках, у тым ліку за мяжой. А таму ў рамках Дзяржпраграмы плануецца далейшае выяўленне, вывучэнне і навуковае апісанне дакументаў для ўключэння іх у электронную бібліятэку.

Тым больш, у гэтай справе прымае ўдзел і Беларускі наву-

кова-даследчы цэнтр электроннай дакументацыі. Справа ў тым, што Радзівілаўскі збор, які ўключаны ў рэстэр “Памяць свету UNESCO”, складаецца не толькі з бібліятэчнай, але і з архіўнай частак. У прыватнасці, згаданы НДЦ нядаўна выпусціў кампакт-диск “Дакументальная спадчына Радзівілаў (рээстры бібліятэчных і музейных збораў Нясвіжскай ардынацыі)”, які змяшчае ўзоры архіўных і кніжных калекцый магнацкага роду.

Па словах дырэктара Цэнтра Вячаслава Насевіча, дадзены праект, таксама як і інфармацыйны кампакт-диск “Дакументальная спадчына Рэчы Паспалітай”, мусіць даць далейшы штуршок для даследаванняў у гэтым накірунку, адкрыць рарытэтных матэрыялы, важныя для асэнсавання айчынай гісторыі, шырокай грамадскасці.

Тым часам, Нацыянальная бібліятэка сёння мае пэўныя вынікі і па сканаванні перыядычных выданняў Беларусі другой паловы XVIII — пачатку XX стст. Апрацаваны вялікі пласт унікальных рукапісных і друкаваных матэрыялаў і дакументаў часу Вялікай Айчынай вайны, звязаных з партызанскім і падпольным друкам на Беларусі.

Праграмны падыход

Што развіваецца надалей?

Анатоль АКУШЭВІЧ, начальнік упраўлення культуры Мінскага аблвыканкама:

— Мінае пяцігодка. Увесь гэты час мы працавалі пад Дзяржпраграмай адраджэння і развіцця сьла. У адпаведнасці з ёй на Міншчыне з’явілася 325 аграгарадкоў з дыхтоўнымі ўстановамі культуры. Нашы тэатральна-канцэртныя залы прымаюць у вёсках зорак айчыннага мастацтва першай велічыні. 42 перасоўныя ўстановы культуры робяць народнае мастацтва яшчэ больш даступным. У гэты няпросты эканамічны час мы здолелі пабудаваць шэсць новых клубаў. Працягвае дзейнічаць абласная праграма “Кадры”. Задача яе — забяспечыць нават сельскія клубы спецыялістамі.

Хутка пачне дзейнічаць Дзяржпраграма развіцця культуры да 2015 года. Прызначана яна, натуральна, для ўдасканалення ўжо створанай мадэлі нацыянальнай культуры. Па-першае, будзем далей развіваць 20 абласных фестывалаў. Безумоўна, яны не такія знакавыя, як, скажам, “Славянскі базар у Віцебску” або “Залаты шлягер” у Магілёве, але задача ў іх іншая: дайсці да кожнага, захаваць самабытнасць традыцыйнай культуры. Па-другое, працягнем умацаванне матэрыяльнай базы. Зараз будзецца амфітэатр для “Спеўнага поля” ў Маладзечне, у праекце — гэтакі ж аб’ект на Нарачы. Закладзены падмурок новага ГДК у пасёлку Чысць, будзецца ДШМ у Любані, неўзабаве з’явіцца РДК ва Уздзе. У планах — узвядзенне спартыўна-забаўляльных цэнтраў, чатырох новых СДК...

Я вельмі люблю сваю прафесію і, натуральна, людзей, што яе абралі. Зычу ім цярдзення, творчага натхнення і веры ў будучыню. Я вельмі спадзяюся, што наша нацыянальная культура ў плане фінансавання неўзабаве наблізіцца да іншых галін народнай гаспадаркі.

Рада дырэктараў музеяў Беларусі выказвае глыбокае спачуванне дырэктару ўстановы “Дзяржаўны музей гісторыі беларускай літаратуры” Макаравіч Лідзіі Віталіеўне ў сувязі з вялікай стратай — смерцю маці.

K.A.

(Заканчэнне. Пачатак у № 40.)

Для Надзеі гэта прагучала як пахвальная малітва. Як гэта — без жывапісу? Яна ж ім жыве і хоча жыць надалей! А цяпер, значыць, ні кроку па гэтым шляху?

Надзя Лежэ: “Колькі начэй праплакала ў сваім куце, знішчана ўшчэнт, разгубленая. Ну куды ж цяпер, куды? Загінула ты, Надзька-казак, бедная Надзя... І пабегла я тады ў бібліятэку, пачала чытаць пра архітэктару, пра кіно як пра новых, невядомых багоў... І раптам трапіўся на вочы часопіс “Esprit nouveau” з рэпрадукцыямі невядомага мне французскага Фер-

жаў ад маці. Ды і свёкар быў не цукар, не любіў “гэтую манголку, гэтую бальшавічку”. І зноў у мары прыйшлі выратавальны Парыж, Фернан Лежэ. На ўсялякі выпадак чыркнула Лежэ ліст: маўляў, я з мужам-мастаком хацела б прыехаць на вучобу ў вашу мастацкую школу, таму што вы як мастак-наватар для мяне адзіны ў сваім родзе кумір, узор для пераймання... І нечакана атрымала адказ: “Прыязджайце!” Як у казцы, ды і годзе.

З ліста Надзі да маці: “Я еду... Але не хвалюцца, гэтак жа гладка зачасаны мае косы, як вы вучылі мяне ў маленстве, і я ўсё тая ж

на радзіму: “Браты мае, Валодзя, Саша, Пеця! Вы дражнілі мяне: “Надзька, даеш Парыж!” — чуецца, браты мае, тут, у Парыжы, у горадзе мастакоў, выстаўлены і мае карціны! Нібыта і радасць у мяне, ды парваная; быццам моль, з’ядае мяне саманезадаволенасць”.

Надзя Пятроўна расказала мне з добрай усмешкай, як яна прадала свой першы твор. Вядомая калекцыянерка княгіня Нааі паждала набыць ейную карціну. Надзя падумала: не іначай, як мадам смяецца. Кінула, каб тая адчапілася: пяць тысяч франкаў! А тагачасны сярэдні кошт вучнёўскіх

такі пакручасты, неверагодны лёс выпадае на долю нашай землячкі? Пытанне, як кажучы, рытарычнае, але вельмі прывабнае для пісьменнікаў або кінарэжысёраў прыгодніцкага жанру.

А неўзабаве пачалася Другая сусветная вайна. Акадэмія закрылася. Францыя акупавана. Лежэ, залічаны немцамі ў “чорны спіс”, з’ехаў у ЗША. Клікаў з сабою і Надзю, але тая не наважылася. Засталася ў Парыжы. Чаму? На гэтае пытанне мая суразмоўца тады дакладна не адказала. Толькі заўважыла, што ў акупацыі ніякіх карцін не малявала, а пайшла ў падпол-

Неўзабаве пасля вяртання Фернана Лежэ з ЗША памерла ягоная жонка Жана Лаі, з якой мастак быў разам з 1919 года. І ён застаўся зусім самотны — неўладкаваны, разгублены, разбіты. Не, не зусім самотны. Як вы здагадаліся, побач заставалася, канешне ж, Надзя. Часта забяўляла яго іграй на балалайцы. І спевамі беларускіх песень. Памятаеце балалайку ў нацюрморце з самаварам у Лежэ? Гэта тая самая... 21 лютага 1952 года Фернан Лежэ і Надзя Хадасевіч зарэгістравалі свой шлюб у мэрыі Манружа і сцігла адсвяткаваць гэтую падзею ў мясцовым рэстаране.

жэ разгубіўся: ён ніколі не бачыў, каб яна плакала! “Ну што ж мне рабіць? — схпіўся за галаву мастак. — Хочаш, я намаляю табе пяцьдзесят такіх спанечнікаў?...” І — намаляваў! Праўда, дваццаць. Цудоўных, каляровых...

Сямейнае шчасце працягвалася нядоўга: трохі больш за тры гады. 2 жніўня 1955-га з Лежэ здарыўся інфаркт міякарда. Вярнуўшыся дадому са сваёй парыжскай майстэрні, ён ад болю ў сэрцы не здолеў падняцца ў свой пакой і лёг у маленькім пакоі на першым паверсе. Надзя ўдзень і ўначы ахоўвала мужа і спала ў калідоры на падлозе. Праз 15 дзён вялікі мастак памёр. У майстэрні на мальберце з няскончанай карціны прарывалася весялосць. Гэта былі кветкі ў вазе...

І на надмагільнай пліце свайго настаўніка і мужа Надзя таксама адлюстравала сакавітыя кветкі. Кветкі без тугі і тлену... А яшчэ яна разам са сваім старым сябрам, дырэктарам Акадэміі Лежэ Жоржам Бак’е адкрыла ў горадзе Б’ю, што ў Прыморскіх Альпах, музей выдатнага мастака. Тут — ягоная бессмяротнасць. Неба, кіпарысы, высокія травы... Праз дзесяць гадоў Надзя Лежэ падарыла гэты музей французскаму народу. А ў 1970 годзе на радзіме Фернана Лежэ, у Нармандыі, таксама заснавала музей імя свайго мужа.

Н.Лежэ. “Аўтапартрэт”.

нана Лежэ. Гэта было штосьці надзвычайнае. Адшукала французска-рускі слоўнік, нейкім чынам з дапамогай бібліятэкара сяк-так разабралася з тэкстам і ўцяміла, што Лежэ моцна пашырае межы жывапісу і верыць: апошні павінен напаяцца усю атмасферу жыцця людзей, і для таго існуюць новыя шляхі. І Лежэ нечакана зрабіўся для мяне нібы выратавальнікам, які супрацьстаяў самому мастэра Малевічу”.

Шоў 1919 год. Надзеі — шаснаццаць. Што рабіць далей? І раптам Надзя даведваецца: яе знаёмыя збіраюцца ў Варшаву. Адразу — думка: трэба ехаць з імі. Праз Варшаву — у Парыж! А там — што будзе, тое будзе: дзе наша не прападала! Атрымаўшы права ехаць у Варшаву, дзяўчына сабрала фарбы, пэндзлі, малюнкi, старыя балетныя пантофлі і, напісаўшы дадому: “Не турбуюцца, не шукайце, чакайце лістоў. Ваша дачка Надзя”, пакінула Смаленск. З вузельчыкам, дзе былі кавалак хлеба, некалькі вараных бульбін і селядзец, яна, неўтаймаваная і дзівакаватая, выправілася за сваёй сінняй птушкай. У чужую краіну, да чужых людзей.

Надзя Лежэ: “Добра, што я хочэ трохі ведала польскую мову. І галоўнае — разам са мною былі мае мары, мая рашучасць, смеласць і... безгляднасць. Нібыта верныя коні, зносілі яны мяне са шляху тугі і маладушнасці!”

У Варшаве Надзя затрымалася надоўга. Працавала нянькай у сям’і аднаго пана, потым уладкавалася ў ціхі манастырскі прытулак для сірот, штось малявала, наведвала музей Захентэ, рыхтавалася да паступлення ў Акадэмію мастацтваў. А тут прыйшло паведамленне: памёр бацька. Узрушэнне было моцнае. Але вытрымала. Уладкавалася ў адну сям’ю майстрыхай па вырабе капелюшоў, гэта значыць мадысткай. І новае рамяство доўга карміла яе — ажно да паступлення ў Варшаўскую акадэмію мастацтваў.

Але жыццё працягвалася. І неўзабаве Надзя пабралася шлюбам са Станіславам, студэнтам з паралельнай майстэрні. Адбылося сціглае вяселле. Аднак штось у маладых не заладзілася. На тое былі свае прычыны: сварлівая свякроўка, якая не давала жыць, і маладушнасць мужы, што цалкам зале-

“Ні ў чым не рабіцца чужаземкай!”

“У Зямбіне мне казалі: “Як ты вырасла, Надзя!”

...Аднойчы Малевіч абвясціў, што ягоны “квадрат у квадраце” — цяпер “белы на белым”: завяршальная кода ў жывапісе. Гэта значыць, жывапіс — мёртвы, надышоў час для іншага. Трэба шукаць характар эпохі ў побытавых рэчах — “новыя формы для новага побыту”, — трэба ўкараняць мастацтва ў прамысловасць, у архітэктару, у кінематограф. “Поўнач мастацтва бліжкая, усё скончана з жывапісам і са скульптурай”, — голасна, на ўвесь свет, абвясціў вялікі рэфарматар.

ваша Надзя. А наперадзе — Парыж! І з’явіцца ў вас там унук або ўнучка. Вы ж нас нарадзілі проста на саломе, прыхваткамі. Што ж рабіць? Знайду і я сваю салому. Горад — велізарны, у ім ёсць усё... Банжур!”

Надзя і Станіслаў пасяліліся ў Лацінскім квартале, на вуліцы Вілет, у доме насупраць бібліятэкі Сэн-Жэнеўёў. Справа — Пантэон, злева, удалечыні, — сабор Парыжскай Божай Маці, а школа жывапісу — “Academie moderne” — знаходзілася на вуліцы Нотр-Дам-дэ-Шан, 86, амаль побач. Яна была ў 1924 годзе заснавана Фернанам Лежэ і ягонымі памочнікамі жывапісам-пурыстам (“pur” у перакладзе з французскай мовы — “чысты”) Амадэем Азанфанам ды цудоўнымі жанчынамі-мастачкамі “новага авангарда” Мары Ларансэн і Аляксандрай Экстэр з нашага тады Беластанка. Абагульненасць і статыка — вось галоўныя элементы лаканізму форм, з якімі адразу ж сутыкнулася Надзя. Яна і Станіслаў у майстэрні Азанфана занялі месцы за мальбертам, агледзелі аголеную мадэль і... так чакаўся новы, “парыжскі” перыяд жыцця беларускі Хадасевіч. Новы і апошні, які расцягнуўся на доўгія дзесяцігоддзі. Парыж “без мовы”, Парыж феерычны і чужы, які так і не замяніў ёй родную Беларусь...

Ішлі дні. Але аднойчы Азанфан паказаў Лежэ самастойныя, непраграмыныя работы Надзі, і той ўпершыню з цікавасцю зірнуў на яе: “О-ля-ля, прыходзьце да мяне, мадам Надзін, у майстэрню, у гэтым жа доме: я пакажу вам свае творы...” І яна, не чуочы пад сабой ног, прыйшла, прыбегла, каб — нарэшце! — убачыць жывыя карціны, з пахам яшчэ свежых фарбаў, у якіх так выдатна рэалізаваліся мары мастака пра зліццё машыны і чалавека. Магутнасць і дакладнасць колеру. Смелая незвычайнасць эстэтыкі. Паэтычная фантазія. Зьяанне. Рух форм. Штосьці нагадала малевічаўскіх “Палацэра” і “Жніво”. Проста галава кругам ад уражання!

Неўзабаве Надзя пайшла ад Азанфана да Лежэ, а праз некаторы час яе творы з’явіліся на вучнёўскай выстаўцы. З ліста Надзеі

работ быў 50 — 60 франкаў. Надзю выклікалі ў галерэю: “Княгіня купіць карціну, але просіць саступіць тысячу франкаў. Згодны?”

Потым надышлі цяжкія часіны. Цяжарнасць, нараджэнне Ванды, пастаянныя сваркі з мужам, паралельна з вучобай — праца прыслугай у нейкім пансіёнаце; на мастацтва амаль што не заставалася сіл. І — адчуванне сябе чужой у гэтым горадзе, да якой нікому няма справы. Карацей кажучы, з мужам давялося развітацца. Неўзабаве справы пайшлі лепей. На-

ле: камуністка яна зрабілася яшчэ да вайны. І так — усе чатыры гады, пакуль Францыя была пад пятой фашызму. Надзя Хадасевіч мела ў падполлі мянушку Жаржэта Пэно К N° 31. Трымала сувязь з партызанамі, здабывала ім харчаванне і вопратку, распаўсюджвала ўлёткі...

Адразу пасля вайны Надзя Пятроўна наладзіла буйны аўкцыён, для ўдзелу ў якім прыцягнула Пікаса, Брака, Маціса. Сабрала 150 карцін, што прынеслі тры мільёны франкаў. Іх падзялілі паміж сабой Таварыства Чыр-

Н.Лежэ. “Рыбачка”.

столькі, што да Надзі прыйшла фантастычная думка: выдаваць... свой часопіс пра сучаснае мастацтва на дзвюх мовах — французскай і польскай. Вокладку першага нумара зрабіў сам Фернан Лежэ. Праўда, выйшлі толькі тры нумары часопіса: па словах Надзі, “стала тужліва і цесна ў ім”. Урэшце, у той час яна ўжо стала выкладчыцай-асістэнткай у школе жывапісу мэтра Фернана Лежэ. Хто ж калісьці мог уявіць сабе дзе-небудзь у Зямбіне, Бялёве або Смаленску, што

вонага Крыжа і Саюз савецкіх партрыэтаў: усе сродкі былі прызначаны савецкім ваеннапалонным. Пасля аўкцыёну, пад час адной з сустрэч у майстэрні Надзеі, Пабла Пікаса, паглядзеўшы яе работы, сказаў: “Я бачу, вы настойліва імкнецеся трапіць на ўласны шлях. І не блукаеце навобмацак. Вы прыцягваеце гледача зразу-мелай выявай, а адначасова прымушаеце яго ўспрымаць незвычайную выяўленчую форму. Ну што ж, правільна, Надзін!”

Пабла Пікаса, Фернан Лежэ, Надзя Хадасевіч-Лежэ. 1940-я.

Маладыя пасяліліся ў квартале Гро-Тыэль у Жыф-сюр-Івет пад Парыжам у невядлікім дамку з садом і зрабілі там рамонт. Абсталявалі дзве майстэрні: адну — для Фернана, на другім паверсе, другую — для Надзеі, на першым. Як казалі Надзю Пятроўна, “проста паводле беларускай прымаўкі: “Тры калы ўбіты, бараной пакрыты — і то хата”. Безумоўна, дом той не падобны ні да нармандскай фермы ў гарадку Аржантан, дзе прайшлі дзіцячыя гады Фернана, ні да тых беларускіх хат, дзе калісьці жыла Надзя, але ёй вельмі хацелася дамагчыся гэтага падабенства, і яна пасадзіла пад акном спанечнік.

Я яе запытаў, чаму менавіта гэтая расліна, у Ван Гога ж таксама спанечнік, на што яна адказала так: “У Ван Гога — свой. Вангагаўскі, асабісты спанечнік, французскі. А да свайго спанечніка ў Жыф-сюр-Івет я ставілася асабліва, не так, як да астатніх раслін: з ім было звязана нешта сваё, кроўнае, што існавала разам са мною калісьці на беларускай зямлі. І, як у дзіцінстве, я чакала ад яго падарунка. Насенне можна пасадзіць потым у зямлю, і з’явіцца шмат жоўтай весялосці пад маім акном...”

А аднойчы Фернан, працуючы ў садзе, выпадкова зрэзаў спанечнік. Божа, што было! Надзя кінулася ў слёзы: “Mon tournesol... Мой спанечнік...” Збянтэжаны, Ле-

яна марыла: “Упрыгожыць бы зямлю маленькімі музеймі. Як вогнішчамі. Ну чаму толькі музыка і танцы распаўсюдзіліся так шырока? Усе спяваюць, усе танчаць, а жывапіс глядзець не ўмеюць. Як жа быць мастаку? Для каго працаваць?” Мудрыя, вельмі сучасныя і своечасовыя словы...

Што да творчасці самой Надзеі Пятроўны, дык яна да апошніх дзён свайго жыцця — 8 мая 1983 года — паспяхова працавала ў галіне і манументальнага, і станковага мастацтва без усяіх рэзкіх паваротаў. Галоўныя тэмы яе твораў — жыццё, праца, сонца, людзі, якіх яна любіла і паважала. Сярод яе мазаічных партрэтаў — вобразы М.Шагала, П.Пікаса, Ю.Гагарына, У.Леніна, Ж.Дзюкло, М.Торэза, герояў Другой сусветнай вайны і дзеячаў культуры. Вядомыя і яе жывапісныя палотны — “Пачатак руху (Узлёт N°1)”, “Нацюрморт з вазай”, “Зоя”, “Калгасніцы”, “Таджыкскія музыкі”.

А праект Надзі Лежэ наконт мазаікі на фасадзе Палаца спорту ў Мінску так і застаўся нерэалізаваным. Ніхто з тагачасных “адказных за культуру” рэспублікі не адважыўся прыняць прапанову “чужаземкі”, хаця Надзю Пятроўна была не толькі шчырай беларускай, патрыёткай, але і членам Французскай кампартыі, кавалерам ордэна Ганаровага легіёна (Францыя) і ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга (СССР)...

Барыс КРЭПАК

МУЗЕІ *

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ
МАСТАЦКІ МУЗЕЙ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**

г. Мінск,
вул. Леніна, 20.
Тэл.: 227 45 62.

- Мастацтва Беларусі XII — XIX стст.
- Мастацтва Беларусі канца XIX — пач. XXI стст.
- Мастацтва Расіі XVIII — пачатку XX стст.
- Мастацтва краін Усходу XV — XX стст.
- Мастацтва краін Заходняй і Цэнтральнай Еўропы XVI — XX стст.
- Экспазіцыя жывапісу, скульптуры, графікі мастакоў 1940-х — 1980-х гг.

- "Зямля пад белымі крыламі".
- "Нябачаная Літва".

Філіялы Нацыянальнага мастацкага музея РБ:

**МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВІЧАЎ.
КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА
ПЕРШАЙ ПАЛОВЫ XIX ст."**

г. Мінск,
вул. Інтэрнацыянальная, 33а.
Тэл.: 227 87 96.
■ Пастаянная экспазіцыя.

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г.п. Мір,
Карэліцкі р-н,
Гродзенская вобл.
Тэл.: (8-01596) 2 30 35.
■ Пастаянная экспазіцыя.

**МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА
НАРОДНАГА МАСТАЦТВА
ў в. Раўбічы**

Спарткомплекс
"Раўбічы",
Мінскі р-н.
Тэл.: 507 44 68.
■ Пастаянная экспазіцыя.

**МУЗЕЙ
В.К. БЯЛЫНІЦКАГА-БІРУЛІ
ў г. МАГІЛЁВЕ**

г. Магілёў,
вул.
Ленінская, 37.
Тэл.: (8-0222) 22 48 87.
■ Пастаянная экспазіцыя.
"Культура І-й пал. XIX ст."

МУЗЕІ *

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ
ГІСТАРЫЧНЫ МУЗЕЙ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**

г. Мінск, вул.
К.Маркса, 12.

Тэл.: 227 43 22.

Экспазіцыі:
■ "Мастацтва ў гарадской культуры XIX — пачатку XX стст."
■ "Старажытная Беларусь"
■ "Беларусь XVI — XVIII стст. у партрэтах і геральдыцы".
■ "3 крыніцы адвечнай прыгажосці".
■ "Водбліскі ваеннай славы" (еўрапейская зброя і вайсковае абмундзіраванне XIX — 1-й пал. XX стст.).
■ "Гіганты ледавіковага перыяду".
Выстаўкі:
■ "Дамы-музеі: вытанчаны стыль італьянскага жыцця".
■ "Надзея Рыгораўна Грэжава —

Жыццё і творчасць".

■ Тэатралізаваная экскурсія паводле казак Якуба Коласа.
Выстаўкі:
■ "Нясу пачуццяў многа" (выстаўка, прымеркаваная да 100-годдзя з часу выхаду першага паэтычнага зборніка Якуба Коласа "Песні жальбы").

**ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНЫ
МУЗЕЙ ЯНКІ КУПАЛЫ**

г. Мінск,
вул. Янкі Купалы, 4.
Тэл.: 227 78 66.

■ Пастаянная экспазіцыя "Жыццё і творчасць Янкі Купалы".
■ Цыкл музейна-

(выстаўка, прымеркаваная да юбілейных дат беларускіх асветнікаў).

■ "Васіль Быкаў. Шлях, вызначаны лёсам".
■ "Спадарожнікі дзяцінства".
■ "Дарогамі жыцця".
■ "Беларускія пісьменнікі XX стагоддзя ў творах выяўленчага мастацтва".

**МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ
АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ**

г. Мінск,
пр-т Незалежнасці, 25а.
Тэл.: 226 03 98.
Экспазіцыі:
■ Пастаянная экспазіцыя.

Выстаўкі:
■ "Халодная зброя. Традыцыі і сучаснасць".

УВАГА! Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь аб'яўляе конкурс на заняцце вакантнай пасады рэктара дзяржаўнай установы адукацыі "Інстытут культуры Беларусі"

Тэрмін правядзення конкурсу: з 1 кастрычніка 2010 г. па 27 кастрычніка 2010 г.

Патрабаванні да кандыдата:

валоданне ведамі, уменнямі і навыкамі планавання і ажыццяўлення вучэбна-выхаваўчага і навукова-даследчага працэсу, валоданне высокімі маральна-этычнымі якасцямі;
■ наяўнасць вышэйшай прафесійнай адукацыі і стажу працы па спецыяльнасці не менш чым 5 гадоў, а таксама вопыту працы на пасадзе рэктара або намесніка рэктара вышэйшай навучальнай установы, альбо на кіруючай пасадзе ў сацыяльна-культурнай сферы;
■ наяўнасць вучонай ступені і (або) вучонага звання;
■ наяўнасць навуковых публікацый, у тым ліку манаграфій, навучна-метадычных дапаможнікаў.

Асобы, якія жадаюць прыняць удзел у конкурсе, падаюць у конкурсную камісію заяву на адрас: г. Мінск, праспект Пераможцаў, 11, на імя міністра культуры.

Да заявы прыкладаюцца наступныя дакументы:

- копія пашпарта грамадзяніна Рэспублікі Беларусь (старонка 31) або іншага дакумента, які сведчыць асобу;
- аўтабіяграфія;
- асабісты лісток па ўліку кадраў;
- копіі дакументаў аб вышэйшай адукацыі, вучоных ступенях і званнях;
- характарыстыка з апошняга месца працы;
- фатаграфія памерам 30x40 мм;
- праект канцэпцыі развіцця дзяржаўнай установы адукацыі "Інстытут культуры Беларусі" да 2015 года.

Тэрмін падачы дакументаў — да 22.10.2010 уключна.

Заявы, якія паступілі без пералічаных вышэй дакументаў або пасля 22.10.2010, не разглядаюцца. Кантактныя тэлефоны: 204-86-10, 203-90-63, 203-75-66; факс: 203-90-45. Адрас: 220004, г. Мінск, пр. Пераможцаў, 11, каб. 919, 917, 605.

дзяржаўны дзеяч".

■ "Фатограф свайго часу".
Дом-музей І з'езда РСДРП г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 31а.
Тэл.: 290 68 47.
■ Пастаянная экспазіцыя "Гісторыя І з'езда РСДРП".
■ "Рукам праца — сэрцу натхненне".

**ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНА-
МЕМАРЫЯЛЬНЫ МУЗЕЙ
ЯКУБА КОЛАСА**

г. Мінск,
вул.
Акадэмічная, 5.
Тэл.: 294 91 96.
■ Пастаянная літаратурна-мемарыяльная экспазіцыя "Якуб Колас".

педагагічных заняткаў "Дзядзька Янка, добры дзень!".
Выстаўкі:
■ "Курганы шмат чаго нам гавораць" (да 100-годдзя з моманту напісання паэмы "Курган").
■ "Зазірнуць будучыні ў вочы".

**ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ
ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАЙ
ЛІТАРАТУРЫ**

г. Мінск, вул. М.Багдановіча, 15.
Тэл.: 334 72 61.
Выстаўкі:
■ "Лебядзіны скіт" (ілюстрацыі М.Купавы да аднайменнай кнігі У.Караткевіча).
■ "Святло стагоддзяў"

■ "Как молоды мы были... Семейный альбом".
■ "Казахстан-Беларусь. Вялікая Перамога — адзіная памяць".
Выстаўкі праекта "У пошуках страчанага" У.Ліхадзедава:
■ "Беларусь. Рэха вайны ў памяці пакаленняў".
■ "Беларусь на старых паштоўках канца XIX — пачатку XX стст."

**ГОМЕЛЬСКІ ПАЛАЦАВА-
ПАРКАВЫ АНСАМБЛЬ**

г. Гомель,
пл. Леніна, 4.
Тэл.: (8-0232) 74 19 11.
Цэнтральная частка палаца

Выстаўкі:

■ "Каляровыя летуценні".
■ "Школа акварэлі Сяргея Андрэйкі. Майстар і вучань".
■ "Нечаканая Беларусь".
■ "Цуды" (выстаўка Ганны Сілівончык).
Экспазіцыі:
■ "Культавыя прадметы". ("Дамавая царква", паўночны рызаліт палаца).
■ "Загадкавыя фантазіі мора" (грот палаца).
■ Экспазіцыя, прысвечаная дзяржаўнаму дзеячу СССР А.Грамыку.
■ "Чырвоная гасцеўня".
■ "Зала ўрачыстых прыёмаў".
■ Экспазіцыя адкрытага захавання археалагічнай калекцыі музея (цокальны паверх паўднёвай галерэі).
Вежа палаца

**ГОМЕЛЬСКІ АБЛАСНЫ
МУЗЕЙ ВАЕННАЙ СЛАВЫ**

г. Гомель,
вул. Пушкіна, 5.
Тэл.: (8-0232) 77 60 60.

■ Ваенна-гістарычная экспазіцыя, прысвечаная гісторыі Гомельшчыны.
■ Лакальныя экспазіцыі ў санітарным вагоне; у партызанскай зямлянцы.
■ На тэрыторыі музея працуе пнеўматычны цір.
Выстаўкі:
■ "Айчынная вайна 1812 года" (з фонду Кобрынскага ваенна-гістарычнага музея імя А.В. Суворова).
■ "Музей крыміналістыкі".
■ Ваенная тэхніка на адкрытай пляцоўцы.

ГАЛЕРЭІ*

ПАЛАЦ МАСТАЦТВА

г. Мінск,
вул. Казлова, 3.
Тэл./факс.: 290 60 10.

■ Габелены галерэі "ZACISZE".
■ Персанальная выстаўка Івана Карасёва.

**МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ
"УНІВЕРСІТЭТ КУЛЬТУРЫ"**

г. Мінск,
Кастрычніцкая плошча, 1
(Палац Рэспублікі).
Тэл.: 227 26 12.
■ Выстаўка габелена "Джаз".
■ Выстаўка "Тэхна-арт. Знак якасці".

ГАЛЕРЭЯ ТЫЗЕНГАУЗА

г. Гродна,
пл. Тызенгауза, 4.
Тэл./факс: (8-0152) 72 27 57.
■ Выстаўка работ беларускіх мастакоў.
■ Выстаўка Алега Гіжага.

**КАРШІННАЯ ГАЛЕРЭЯ
Г. ВАШЧАНКІ**

г. Гомель, вул.
Карловіча, 4.
Тэл.: (8-0232) 77 75 20.
Экспазіцыя:
■ "Гаўрыла Вашчанка".
■ Выстаўка-продаж твораў выяўленчага мастацтва, сувеніраў і тавараў для мастакоў.
Выстаўкі:
■ Выстаўка твораў Аляксандра Гайлэвіча.
■ Выстаўка "Ільняная калекцыя".

ТЭАТРЫ*

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ
АКАДЭМІЧНЫ
ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ
І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ
БЕЛАРУСЬ**

г. Мінск, пл.
Парыжскай камуны, 1.
Тэл./факс: 334 11 56.
■ 10 — "Чайка" Б.Эйфмана.

■ 12 — "Бал-маскарад" Дж.Вердзі.
■ 13, 15 — "Жывель" А.Адана.
■ 14 — "Рыгалетта" Дж.Вердзі.
■ 16 — "Чароўная флейта" В.А. Моцарта.
**РЭСПУБЛІКАНСКІ
ТЭАТР БЕЛАРУСКАЙ
ДРАМАТУРГІІ**
г. Мінск, вул.

Крапоткіна, 44.
Тэл.: 334 60 08.
■ 9 — "Нязваны госьць С.Бартохавай.
■ 10 — "Адэль" Я. Таганова.
■ 12 — "Хто пакахае мадам?" А.Шурпіна.
■ 13 — "Вандроўнікі ў Нью-Ёрку" А.Паповай.
■ 14 — "Вяртанне Галадара" С.Кавалёва.
■ 15 — "Адвечная песня" Янкі Купалы.

**БЕЛАРУСКІ
ДЗЯРЖАЎНЫ
АКАДЭМІЧНЫ
МУЗЫЧНЫ ТЭАТР**
г. Мінск, вул. Мяснікова, 44.
Тэл.: 200 81 26.
■ 9 — "Даратэя" Ц.Хрэннікава.
■ 10 — "Юнона і Авось" А.Рыбніківа.
■ 12 — "Ноч у Венецыі" І.Штрауса.

■ 13 — "Аднойчы ў Чыкага".
■ 14 — "Жызель" А.Адана.
■ 16 — "Чырвоны Каптурыйк. Пакаленне Next" А.Рыбніківа.
■ 16 — "Мая жонка — ілгунья" В.Ільіна, В.Лукашова.
**БЕЛАРУСКІ ТЭАТР
"ЛЯЛЬКА"**
г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2.
Тэл.: (8-0212) 36 32 50.

■ 9 — "Воўк і раз, два, тры" Н.Мацяш.
■ 10 — "Сонейка і снежныя чалавечкі" А.Вясёлова.
■ 12 — "Дзед і Жораў" Н.Мацяш.
■ 13 — "Хлопчык Зорка" А.Уальда.
■ 14, 15 — "Чароўная зброя Кэндзо" М.Супоніна.
■ 16 — "Яшчэ раз пра Чырвоны Каптурыйк" С.Яфрэмава, С.Когана.